# ఆంధ్రవృత్తుల సీతారామాయణము.

## ఆరణ్యకాండప్రారంభము.

### కాకాసుర వధ.

దోహ్రా. గిరిజారా మగుణాళి పరతత్త్వము విరతము నిగను
హరిభక్తి హీనుడాళి నరయ మొరకు ధర్మ మెరుగునె

చౌ. భరతప్రీతి యనురాగ పవిలంబరి పూర్ణముగా బలికితి నెంతలిన్
సురముని హృద్వ్రత బరగు హరికథన్ బరమపావనము బెల్కద నుభక్తిన్
వనమందొక వేళను జనకసుతన్ ఘనుడతడు దానవనకుసుమతతిన్
గా నియలంకరించి నెలత తోడన్ గని మెచ్చుకరాదైన నొకజాడన్
గని యింద్రసుతుడు గాకమయి వెసన్ వనజదళాక్షుని బలయుక్తి పసన్
వనధి లోతుగన జనుచాముగతిన్ గను గొనజనియెన్ దనవారవలితిన్
చేరి కాకమా సీతపదమునన్ జొరిచన రుధిర ధారఝరమునన్
జారన్ శలాకచాపమునమ్మరం బారసి కరాతిచె నవితులదొనరన్

దో. దినరక్షకుడు దయాపరుడునయిన రాఘవుని తోడ
మానుసపగదొనె నప్పులుగు వాంఛనంగుణగతి జూడ

చాపా. తమము నేలప్రాంగ దలచద వేలం విమతురాంచుకవ్వడు పెంపడు కాలం
బమరగా నియా బ్రహ్మ పుర దరమున్ దెమలింపమదిగని మెదరమున్
అనలసముని గృద్ధు నిరామంగను గొని పలాయనము గని తన తనావ్వర
దన తండ్రి బ్రహ్మకి వి హరిత మాయ నతేనిదౌ నాశనవిదుచకువరా
అరిభయమున విధిహర ఘనవనములన్ దిరుగుచు రుద్రాసు తరలోం దెసలన్

తిరిగి రామవిద్వేషినై వ్వరుం దతిఘోరుం డయిరి దరమె దగు దరన్
అరివిక్రముం విసమగు సంధ పాపంబరయ ధర్మమగు హరికృపచూపన్
హరికృప వేమి విపరీత స్థావంబరతింనగు నిజముతీరమగు శేవన్

దో. ఎటువెటు వెరుంగుంగా నేమతిహీనదీనతలఁజెంది
అటునటు నిప్పుడా తద త్రైదరమాతుల జవతమసను నంది
గురుతడుపట్టిన యురగము బ్రతుకం దరమె రామశరకుం జెడనాగన్
దరిజయుంతుగని నారదుడంతం గరుణాదెవ్వత్రి హరిబలమంతంబను
చనుమని రాముని సన్నిధి కంపం జని ప్రణాత్మ హరణారక్షింపన్
జనునని చెప్పుచు సఖియుండయి పడిన్ వనటగాని రామవినుమనె నదుర్
అతులమునిజల మతుల విభవముకేన్ మతి చెడి నేనైగతి గాతునుము
న్నిపేవ రాగరి కృతి ఫలమందెన్ పతివిశరణ నుచుపదముల నందెన్
శ్రీరాముడు కరుణారససింధుం దారసియార్తిన ధీరసుబంధుం
దారా చెయికవి స్తృతి చెంతుమ్మ దారాహితజనుమని యంపె ముదమున్నెం
సురతా. అపరాధయుయున వానికి నడచుట కర్తవ్యపుదారి
కృపగలరాముడు వానినపుడు విడివెతత్సము తేరి

శా. ఆ విక్రముకూటమందమ్మాత సమంబయియెల్లెరిత నలరు
జూచి జనసం ఘుమిదా చెంతన టుల్ బాచె తురుడు వనికరుగదలు
వ్వైమునగతి రాంగని మరలించెన్ అనుజుండు పతితెలాజన నరుదెంచెన్
గని చెంగ త్రిపదమున నతోడ లిరా జనికని చెద నినవం దమ్ము నరా

అత్రిమహాముని సమాగమము.

వినతుఁడగుచు మునిప్రేమ మొనర్పనె గనుగవ సుఖింగా ఁగాంగికక్షేత్రం
మనమునందుఁ సమ్మదములలరఁ వినయ సంప్రీతి యుంపున జెలువారఁ
ఆదరమొనర నిజాశ్రమమునకుఁ బ్రోదిచేర్చుకొని ఫలాంబులరయుం
బొందవమున దనిపె మూలఫలములన్ అదయితుఁడతఁడు బెండెయుదములన్
సెసురరా. సుఖాసనంబున నున్నసు ప్రశ్నం నాత్మ ప్రీతిగని ముని
అఖిలదోష హృతి నెన్నను యున ఘనస్తుతి నొనరించె.
కుండలియాం. జగజ్జంతు కర్తృ గమ్యామున్ భవద్వంద్వాతీత రమ్యామున్
సంజాత దత్త వైరాగ్యమున్ నిజంబు నిరుపాధమున్
జగజ్జంతు నిస్తుల సుందరున్ భవాంబురాశితారణ దరున్
గజాంతక వారణ వదనున్ గరాళదోష మోచనున్
ప్రలంబబాహు విక్రమున్ ప్రభూతభక్తి క్రమున్
గళాప బాప నాయకున్ త్రమాది లోకనాయకున్
నతేశ వంశమండనున్ ననేశ బాప ఖండనున్
విలక్షణాంశ రంజనున్ విశిష్ట దైత్య భంజనున్
మనోజ వైరి భావితున్ ఘనాది దేవ సేవితున్
గణప్రబోధ విగ్రహున్ గణాది దుఃఖ నిగ్రహున్
వనేజమందిరాపతిన్ ప్రశాంత మొందు సద్గతిం
గనద్యశః ప్రకాశ సుఖుం ఖనాధినాయ కాసుఖుం
ఘృతింకృత్య దంష్ట్రి నిస్సరుక్షవే సుతించుచు హానమతేనరులే
వివర్గ్రాహబులోకకలసం కీర్తి స్తోత్రాంబ్జి బాసినన్

తతంబు తం[illegible] [illegible]

ధృతింభజింతు రాక్షసటం విరతం ద్రుతిలయి చరింతుటం

నిసుం భజింతు రాక్షసటం సత్ప్రఘ్నుం నిలీహం సాశ్వరం [illegible]

సనాతునిం నిరాకరయుం సతుర్వ్యాఘ్నావృదేవయుం

విసోతఘ్నాపవల్లభ్యం గుసోతి వెూంగి దుర్లభ్యం

స్వనమ్రుకల్ప సంగతిం సముంసుసేవి సద్గతిం

అతుల్యరూపభూపతిం ప్రతసుతిం [illegible] జానకీపతిం

ప్రతంబు సప్రసాదనీ పదాబ్జభక్తి సాదనీ

సతంబుగాక నాస్తుతిం గతిందలంచి సన్నుతిం

వితోరవక్తన భక్తుడయి చలంగి వెతా నిముక్తుడయి

దోషహ్ని. ముని విజ్ఞాపన మొనరించి ప్రయుక్తి యయిజోరిం[illegible]

మనసు నా పొందనవి నవయుల మనస్పృహ నుతు ప్రార్థించి

చౌ. నెలచెకోరకం వెలమిగ[illegible] లలితసత్వవల్పదసలిసంగతిం

వెలింగు గాతసము వేడుక వెంపృడున్ గలసయిననసగని [illegible]

మునివినయము గనిముగ మహోన్నటం[illegible] [illegible] సనూయనటం

గని బహ్యజ్ఞానాంతజనని ముదంబున్ గనె యావుని కుమూదిని [illegible]

మునిపత్నియుదోవెనలిమ్మెసుగం ధరఘూతటం మందన[illegible]దకన్

ద్దనుదోపకముల దక్షరణముసన్ గనియూవిద్యై [illegible] నికటముసన్

గరుడుని గనుంగొని ఘనశ్లక్ష్ణగముల్ హంఠగని [illegible] నటులగయుషముల్

దరియవేదూరంబురుగుతేసుపునన్ దొరయుపు[illegible] వివోడలు తెడిపిసన్

దోహా. ఇటుల చిత్రసుందరపటంబుల నిచ్చె సీతకవ్వేళ
బలుమృదంబు మునిసతి తనంతె బల్కెబాలికనగ్రాల

చౌ. వనితల ధర్మము వర్ణన సేసె మునిసతి యతిసంతసము లిడుచు వాసిన్
విను పరశు భయులు తెలుపుదు లోకంబున దగు సుఖ మిడు నది పతి సైకం
తెలిదివపతిని సేవింపయబుద్ధియున్ తెలదియు ధైర్యము వృషమునుం జెలియున్
ఖలినాపత్కాలమున పరీక్ష్యం దెలియుము వృద్ధ క్రోధి రోగి వాత్సుం
ఎట్టి దుర్గుణము తెనసినవానిం నెట్టున పతి మన్నింపని దానిం
పట్టి నరకమున బడద్రోయయముం డట్టి శక్షమొనడు దివిసుబ్రియముల్
మనమున దను వున మాటల క్రియలన్ మనెలా వల్లె పని వహిం తపదలన్
ఘనము సుప్రేమముగాం బతిసేవల్ సనిక మపురాణ మునదణు విధములే

దో. ఉత్తమమధ్యమ నీచలఘు లాంగి నందరి చెప్పెద్గం ...
సత్వరి విని సంస్కృతి తరణామిది సొందుతి విను మొంత

చౌ. మనమున తలసయి నన్యంబర పురుషుని గననిదియు వ్రేమ గనుగా సునన్యుని
దనయు పితృస మతిగనుకులఁగ లక్ష్మీ దనవ ... మధ్యమయింరాతిక్
అతసగ సంగతి నన్యుని ... దవిలితలచు నక్షికి వసతిసందుం
గువలి నే త్రియు ద్రవ ... ధర్మునివిడిచి పరుదవ్వం లఘుగతిం
అదినరకము సందగుబహుయుగము ముదమాత్మసుభిక కమసుప్రదుష్ట ...
వెదకిన దత్సమ తేరకలగునె ముదితవరి ... ముదితయుగు ...
పరమగతింగను ప్రాతికళ్యాణ్ వరుసతు నెజ్జిని బడయునందు వాం
బరగి వయోగతి వైధవ్యమునన్ విరామ ... విను ...

సెం॥రరాం. అరయుము సౌభాగ్యంబు నతివ నా బయుసు పతిసేవ
సరవి నెంచుమని శంబు చతం రాగమి దానియశంబు
సెం॥రరాం. మానిని జేయు వ్రతంబు జానకి సాటే రెన్నిమైని
ఫలానిచెప్పితిని ఖంబు సా[illegible] రుతిప్రాణంబు
చా. విని జానకి ధృతి విస్మృతి గాంచెం ముని సతి పదములకు మ్రొక్కి ఢీకొంచెం
ముని తోరవికం బవా ఖ్యం దనమున్ వనికే నెద ఘాపయి కృపయున[illegible]
తేను దాసుని గా విడువకుమీ యునముని రామవచనముం దనవీ
దనెనరా చెప్పగ ననిమొల్ల దయన్ సనకాదిమౌని సంతతి యరయన్
చనుసాతపసకలంబున్ తెహితేసం విరా యమునా మాంటజాతంల తేనుగంటిమి మీ
విను సర్వ మొదలనిను సేవింతున్ ఘనతమసాజ్ఞా వనియతి నెంతుం
నినువనికిం బనుమనియుటుంకుం విను మంతే ర్యాయి నిని సుగందుం
ఘనసనని తనితీసంగవ సౌభ్యంచెం ఉనరగతేను వృన ములకల గాంచెన్
చందకి. జానకి పతి ముఖ నళిన దర్శన నత్య చెంద వమునై న్యనం
బానితెనిన శృత లకలు చెలయు గసకల పరగతి పొంవనం
బయి వికలు షంధుడై వెలయుగ తేను విలసనము గంటిని ఘునంచా
నతులత్తిల జూపొందితేము[illegible] విను తింకుటే నగు విన్నన్
దోహరి. కలిరులహరము మనోహరము ఫలదము నీచరితంబు
చెలగి విను వారికి లెల్లరకు చెలయు తిష్ణాగ్నజనంబు
దోహరి. ఆముని బహుగతి నుతి జేయ రాముడు వరము నొసంగె
సామవృష్టి మిన్నంటి బంధు శ్లాఘకతే జెలంగె

స్వాంతరా. కలిగొలబంటా రంబా కలినము గాదుల తెలిసియు ఇము

కలదు రామచంద్రసాంబా ఘనులకు నవలం బంబుగుచు

శా. మునివరకౌశికుండుత్రిజగత్ రఘువరాంశుడు లక్ష్మణుడు సమమును వెనువెంటరం

బున నడువ గంభీరపురుషులయంతం బెనదగు నతి ధృతా ... సంతతం

బను సీత కతడయనము ందెలుపం తనరమున్నీ తల జనునెడ ...

... యె నా శ్రమంబా కడునాతం బున కన్నరమ్యమానదగు శేకన్

సరసులు బహులత మసహంకారకత వరము నిరోపి తవరబహు ళతరుల్

వరలుపుష్పఫలవారకము విూంరకన్ వరుణాసమరండము జెలువారం

నలుదిశల ... నిజన వృత్తంసంపదూన్ జెలువారగ నల్పులతికలగమున్

వెలయుంగ నుగాని దివిబాలుని బహు ములనిగాంతంరతి వెండమ్ము నెదన్

ద్వి. జానకి సహితుండయి రామచంద్రుండా బన్నగు

జాన నొప్ప వేదికల పాదసరసి దులసి వింపొందు

సీ. మునిజనులరసి బ్బుశి నెసంగె ముదముఖింగ బాబాంచు

వనజముూలఫలములు మెసగ వానినయూర్జ గాంచు

శా. అనంతుడు సీతయు నలరన్ప్రంబించెన్ మునులకు వరఫలమునిరయించెన్

దనర త్రైలోక్యగా వెనలు నుగాంచెన్ ముసు శివగణపతులను మదలించెన్

వనము జొచ్చి నగని ననిరోధం బున జనివాంఛం నవిరాధుం

డను ఘోరుం కఠోరని నదు ననుగాం గని యె రఘువరుండు గహన ...

కారుడవ్యాళముగతి వచ్చు పనిసు రాళియుని తీవ్రత తెతియుయు దినసు

తాలయిదియు నివసుజెంద జెలెన్ శూలపాణి గానియ చ్చె వదిసతేన్

పై నిలచిన రాముఁడు తన మునివిస్త్రయుండై నయనైకకృతిఁ గనుఁగొని యని యొన్
గని లక్ష్మణుఁ డతఁడును బోరి ధింపఁ ఘనిసోమ్ము శరములనలఁదుంపన్

కందః. ప్రథమున నా యయమున ధనుష్పునం బ్రదరము ఘటించి
సుమిత్రానందను డమరన డచి నవిమాళించి యసురవరతి
సురతతి డించినం టమర ముత్తెప్ప వాలు మరిమరి త్రిప్పిమెరయుచు
రా నాంతరుఁ బడి నమర లదలగనుగొని యసురుఖండించె నుసరుం

దో. పిదప నొక శరమున హంసండై పృథివి నసురవారుం డా
గదల శతల తెచ్చి రాముని గని మొదటి ధరుండ

శా. మించె దనప్పుడు ముష్మ్మలి నింగికి నగె రాత్రులు పదరులం
చంగమయెచ్చి దక్షులు మునగిరులం బృశ్చబాలులుండు దవేజంబులన్
మున్నప టాయున మ్ముంగన గాంతుల్.
మిన్నంటె మహాప్రసన్నగము లనన్ పన్నగుస త్ప్రదరము లదరన్
వెస జుత్తువై దప నసుర దివ్వా దయి లసత్తను తేద ప్రసాదగ
నస ద్గతి యుతుండై సంగె వనిమొనై దుసల నిజ శక్తి సౌవ నైనయన్
అనుజుఁడు ప్రాయ ముఖ్యు లెన తెరాదులనన్ బ్రనియో శరణంగము నిసలడుం
తనిరావణాబలఘనత దెలుపగా మునీంద్రుఁడును రామునితోఁ దెలుపగా

దో. రాజసంశయంబులు సరి రాముతో జయము సాంతి
మోజ రాజపకార్యసు నిశజన సుండనై విచారితోంచి

శా. అనిలజ చతుర హయ యుతమగు రథమున దనర సురేంద్రుఁ నగనై దశరథ
తనయు ఘనియు గ్రామము నై రయు దరయున్ గను గవవెందదు ఘనసతి మెరయన్

తెలివిజారి పులితెలిగొందుగ మరంగలత్మ్యగొలుంగని తెలిపె నలదురం
నలరగనలేని ప్రేలల తన్మహిమన్ దెలుపదాగమన ఫలమాతి గతిమన్
బిడ్డా ...డప్పుడు పృథుమోదమునన్ నడు [illegible] రాగమునం
బడరెస ఫలమయి యనిగనియుంతన్ వడిమరత్పైరథముడుగత యంతన్
దూరంబునర ...ర ప్రణయుంటయి రాజ్ఞుదివిక నరుగననలం
డారతీశరణ్యంగాశ్రమపదమున్ జేరిబహు లేపసిద్ధాస్పదమున్
దోహా. మునిశ్రేరామము నలినము ముదంబు నగనిదలంచె
జనిఫలము సతిముగంటి ననిబాల సుఖంబు నయించె
శా పా. సుముని బహ్మోన్నత చి మానసరాజమరాళ వినుము సత్యము జయరా
స్వయహింకి నేజను సంతటిసరా కమునం బున నాకృతి రఘువీరా.
లోకాంతగ వచ్చితి ధన్యుడనయితిన్ జెలువంది నమతి సేలలరితిన్
బలవత్పాదన వర్ణితు దానున్ దలచి నన్నుదయ దనివితిహాంసున్
స్వజనరత్నణా మది మున నానకున్ నిజము ప్రకృతిగా దజయిది నాకున్
త్యాగింతు దనిపెంతి కంఠాకన్ నిజపదదాతవు నియము మరాతన్
జప మోనాది కసకలంబుదిన్ అకలంకపత్ని నందెద నుధన్
సువరంబుగు నా దుకృప నిఖిలము కృపకశరాన్యుడుండె నతిముదముల్
దోహా. దయరామయుతు నాపాదగ ...క ప్రియానుజ ప్యాల లెంద
నియతముగానుండునం నిలిసర ...నెనశి నన లెంద.
చౌ. అనుపవికి నాత్మ తన వొంగ శుచిన్ ముని ఘోర్చిరా ఘుభునివరు డారుచిన్
గని మెనువైకుంఠ నగరిషేదంబు న శక్తి గోరుట నజద మోదం

మునులు శరణంగ మునిసుతకై కెక్కె ఘనసంతోషమునొంది యు ప్రమదం
బున కరుణారసంబున రఘువరుని నెమ్మనమున నుతించి రనిన తరవాతనన్
వైదేహీపతి వనవాసక్లమునన్ ద్విజనుచు మునిమునొన్యయనుచు నం
గారం నెమ్ములనగాని యడిగెన్ తేదవిదుం నెప్పటి వెంబడి నక్
అలనొవంత శ్యామ దెలశింయాం జెవిగాని పనిదింబలికె దుమునివయ
ములజంపిరనర ముఖ్యులనంగం బులముగ దల్లోవన మువెసంగెన్
అప్పుడు సురహంతకి నయి యతేయుం హంసము వెక్షి ఘంటించె
శపథము నాల్గ్రుమ ములకు సరతిజ్ఞ ముదము నించె
చౌ. అగస్త్యాశ్రమ ప్రాంతాన్నసువేత్తముగన దృక్ప్రిందగు మనితొందరు
సుగుణుడు ప్రవరణాశ్రద్ధిగరామం దగన్నయింయు నాంగాపనిదాయం
తలనయినవరులగాంచని వాండా నలినబుం ధ్రుతుల నందనుతొండా
యలరిదలుబ యపృతతనివినగంబులర బరువిడియె నలఘుగతిగనన్
మనము నరలవెనా మునిశరుడనంపనం గనవచ్చునె యతేడనుంబని
ఘనశక్తి విరాగతే జ్ఞానంబునే బాసరదు నావది బారినని శంబున్
కరుణానిధి యాం ఘనని ప్రతినన్ నరసిటి నెవ్వడ నన్యసతి యన్
బరగున వేడుం నాంచ తెల్పుడ ఠంచున్ హరిదోసబు ఫతవడియంమున్
ఙందకి. నరుడరయ పాతకింపా వారు స్వపరస్వత్వనాంబన ప్రయుహింపం
డా నురఘుపతి దస్కరుడు జేయక బరగున్నె వననంగయుం హాం
హరి నిపులకములర మతిప్రాకిరతింగో నెగత్వదంబున్
వరతునుయి ధ్యాన నరుబగను నాంపుంనంయు వకైనిదయాంవెదన్

డో॥ హరి. ఆనిష్ప్రేమసమానంబయిన యుర్వ్యాదులను చూచునెంతయు
మునిమానటికి మాంటికి రాంమయుసుగాగ సముపతింపు

చా॥ పొయిన్నయుప్పవ వెంవన పటురామ వదన్న నయుని యోంగ మున ప్రియప్రేమగన
నయునయుగ సఫలతయుగుటనెంచుక్ ప్రియుతె దదవష్ట వశమేయం చుక్
పదవినలుగతలబతంతక నయుచు న్ పదము ప్రాప్యము౦బడయుతెగడుమున్
వదలక వెన్కకబదమిడుముందు౦ గదియుగుణనికరగానంబుం దుం
పరమంశక్తి నిశ్చయముగ నరుగుం దరువు మరగుసంహారగతి నరుకొన్న నన
బరిధిమునితుననుపట్టి నరింయుం దరసించంగ స్మృతి నలరున్ ప్రేమన్
వనసఫలతగనుచులక వములన్ గనిరా మచంద్రుడు దర్శనలన్
దనుమోందమం దియుంతికమందం వెను పొందనిత్య మనయింపొందం
సెంరతాం. దాంత్ర్యదూ జ్ఞాతౄరి రాముడు ప్రియసేవకుండు
గోలికముని దరిచేరి ప్రాణా సదృశ తే వెత్తునిమె

చా॥ ఘనుడు హరిబోధ మొనరించినని మునిధ్యానజన్యమదవంగనె
మనమున చతుర్భుజ నిజతనువున న్గనంబించనయే నతోడలుతు నన్
రతన ము ప్రేమ నతింరాజము బోలెనే సతతస్వరము లక్ష్మణా గతి శాలిన్
టింపు రాముని దోంచ తదంఘ్రి నతిన్ మతి మగాంచె యోనిపతి ధృతిన్
అప్పుడు రాముడయ్యతని గ్ని తన కృపగాంగలించె స్మృతి తత్త్వసుసం
ధి పటు ప్రశ్న దపనియ్యత రుధ్వనం దుపగలత మాల మొరయు గతిగన న్
శ్రీరామాస్య గనుగొంచుం ధరతమార సుతే ప్పుడు మించె న్
దారుచారు లిఖిత ప్రతిమక్రియన్ సారతద్గుణ మారంగెనయం న్

ద్విప. అపుడమ్మునిశ్రేష్ఠు డ్రామునకుం జెప్పె వినవలెఁ డయ్యెనంత

ప్రపత్తి నిజాశ్రితముఁ జెర్చి ప్రఖ్యాపించె నవిరాని

దం. మునిపతెగ్గొనరామునితొలా నిన్నున్ వినుతింపగనెజ్ఞానంతగా నెన్న

దినమణికి ఈ దోర్క్ష్యతనయమగునని ఘనగతికి నిత్యాంత ఘనమతికి ధ:

ర్మ్యమపౌమర సద్ధామశరరాతుం రామయలయు నిసప్రతి తుల్య కరుం

కామరూపశరి గతితూం కోరుం శ్రేయగాం తి చెదనుగ్రగణ్యుండై

తతె మోంవనా దహానవృశ్శానుం మతి మజ్జిన పద్మని బయాగ్నానుం

ప్రతతా సురకరి వారమ్యాగేనుం నవసం సారఖ గతతి శ్రేయనుం

అరుణాన యనరుచి రాత్మస్ర నాశుస్న గురు సతాత్మ చకురార నిశోశుం

హరహల్పనాకాసన సరసమరాళుం పరయుదలతు పద్మాహుతిశాయుం

సం దేహారిరగ శమ ఘుజగాదుం మందితవల తరగ్రా మాన్గ...

నిం దితా ఘువృత నిర్జర మెందుస్సు మందరధరు నతి మాంత్రవి నైరాదుస్సు

దయాజలధి నేదలుచి నుతింతుస్సు ప్రియుని రాము నింద్రాతి క్షమింతు

అయనిధి నిర్జదు దనుపతుండు యయుతే మహింక భరుడపాండుఁడు

దాసకల్పతరు తర్జితకాముఁడు వాని నశిఁఁ నవం ద్యుదత్ఫత్పుఁడు

పారిసంసారవననిధిస్తితుపు భాసవాం నభాస్వదాగ్రాలి కైతువు

నిరతము నను కృపనెరరక్షింపుమన్న సరళభుజావలు నిసతగ్రాల తీయుం

గురు దర్శతర్శ్యగుణం సద్రావ తాం ఋరబలతే కలిహంతే వెంగనాయు

వినుతిం చెద హరి విరజుఁడు నాశం చెనయదంత స్తుతియులాం పౌశం

సున తెన యొనను భరాజానుజ్జులం గానివనివగు నతడెనయుమ దితల

సగుణాంతనిర్గుణా సంగతనయునన్ దగుసంతసప్తని దలతారుచునన్
దగవారలు నెదలతురాముని సుగుణాకో సలవృత్తచిపాలాంబ్రిని
సెంరతా. ఎరుటులు ... నమున మునుంగు నెనసిమాయయుతైరాంసై వృందు
ఆటులం బ్రతుమునుంగు నంతరంగమాంహరియుం దు
శా. నే నొప్రజ్ఞుడను ... నే వితం బనే తినా యు భూమానంబాం దువన్
బూనుమునిను వందివాంని సుఖములనేగానంగోరు నరుండౌ నధముండిలన్
అనంమునివచనముని రఘుపతియున్ దనిప్రసన్నత్వంగాని యెదగదియున్
గానివరమిచ్చెదనన నతండువరనే బునదుక నే నెరుగ ననుచు నెంనరన్
సతమొ మిథ్యయొ సతతంబెరుగన్ ఇంతే నా వైసగిన వంతవది యానన్
వితతలక్షణ్యయు సువిజ్ఞానంబున్ తత సుగుణంగణా ముదకు జ్ఞానంబున్
అగుగావుత నత నవినిమునియున్ సుగతి నావైసగగ నదిగదియున్
వగుదగోరె దను వాంఛకేహ్య యంబు గతిబు నయది పొసగింపు దయన్
దోహ. ఆనుజూనాంనకియుక్తిగనియస్త్రాంపములుబూని
యునయముసాంవది గగనమున నింబు బింబమునబోని
శా. రామచంద్రనాకాంబితేబదియుం బాముని సంత సమందగని దయన్
రాముండగస్త్యనిరమ్యాశ్రమమున్ దాముచ్చగుంగ దలచగనెలమిన్
మునియుంబ్రహ్మాతేండయు ముదమున గురునినేగని చూచి దనములు గదునాతనిన్
గనిమెదప్రజ్ఞంతేపా జనియుపకారంబునదుక భవదంఘ్రిని గనిచెరన్
ఆనముని చాతుర్యనియతిగనుచున్ జనిజ్ఞాతలుచ ఓ పర... ని నగుచుం
గానియాంతనిచ్ఛక్తి ననుపమగతినే మునియాంశ్రమపదమునతు సహంగతినే

పరస్పర విరోధ రహిత సత్వంబులు సరితేసరో యుక్తము సత్వము.
బరఖిత సురుచిర తరుతతి ధరముల్ బరవసుంధరము శవా(శ్ర)మముల్

దోహ॥ తరువరములు బహు విహంగములు లత నాదంబులచే యు
వరముని సిద్ధ వితతి యుండు పరమ తపంబొనిచే యు

శా॥ త్వరాయమతంతము గురుని తక్షమునకు నరిగి సాష్టాంగ మొరగి వనమున
గురువర కౌశిక నరపతులకు నయముం దురుగ వెంటె ననుజాంగన తెనయున్
ఇనుజూడగ నేఘున దైవమున స్ని ముని మెదురుగ జని రాముగనం
గొనికన్నుల నేర్పిసు తేగరుం మునివర కాములతంత్రొంతు క్రమగిర
వాలించగాంగి కెష్టెరిచి మునియున్ గొరిత మార గుగుశలమాతు నయున్
సారె సారె బాగా జూచి దిబ్బెసెం ధరుణిపప్పుడు దర్శ వికాసన
పతికె దసగతి యుతి లోకమున మండలు గలసిపాన ముద్రలు సమ్మదము
ములయి రాముని జూచి వస్త్రములన్ వెలయు తత్సుత కావి కారగతులన్

దోహ॥ ముని బృందంబున రాముండా జని సమ్మోహ గతి నుండ
మునులు చకోరములు మతేందు గనిన ట్లు గనిరి నిండ

శా॥ స్థలగతి మీనములు జలముం దినట్టుల్ జలము స్వాతి గన్నట్టుల్
దలపముని రాము దర్శించెనట్టుల్ తెలివి దస్పర్శ వేది గనినట్టుల్
ముదమున రఘుపతి మునితో ననియెన్ బదపామాయతులవే రెదరయన్
మదియారౌరుస్వ మాంకొర్వగతిం విదితము దెల్పుము వినం ఉదిసుద్ధతిన్
ఏ మంత్రంబున నేను మౌనిరిపు సాంతం వితతి సమయించెదనై ప
మా మంత్రము మునిహొంత ప్రియ నేహ మంతంబున దాతుర యగునె

అని రామవాణి విని మునివరుఁడున్ సనయంబున గజయంజయ యనుచుఁ గదున్

విను మఘుహర నా విన్నుత స్వామి మన్ నను గొంటిని నా శరుణా గంటున్

సురతా. నాకనుజాంశ విద్యాది నిలింపులు నిరో త్రిలుచుచును

నారుదాసులయి జ్యోతిషా యు దరమున ననిలంతురట

చాపాయి పరమజ్ఞానాగురుతర శక్తిం బరగు దునాదగు తాంయ ప్రసక్తిన్

గరముల తీత్రంగి గనంతకల్పములఁ నరసురహరియు వనలీనజాండముల్

వెలసి చరాచరములందు వెలయున్ దెలియనుశ్వాదిఫలగులు నలియున్

గులుగుకాలిమాశల వినరుగతిన్ బలికెదం వరమది నిలుముగామతిన్

అరంగ మత్ప్రాణ జంత జక్తిన్ చరణాబ్జము నంబరగు గాతేన

శరుణా ననంత మఖిండతమ పరమం బరసిగను సుజనుఁ దనుం గతపరమున్

ప నెతా దృశ మేతత్స్వమయంబా నిన యారతంప ఖరతి వెలయున్

బూనిసగుణాగతి బాంధవ గంధున్ మానవ నావధ మజిమషిం దున్

జవప్రమా పరువిందు జ్వల స్నహింపా దెలియవే శంవే

వివశత గాంచె దరెందు నవశ్యాంతాలన సేవకులు

చా. సేవక మహిత విశేషవిధాయత దేవయిం [illegible] దుగ దెలిసెను మాయిత

శేవనే పంచవటీ తటి వెలయన్ బావనియగు గోదావరి నెనయున్

నలియుగంబులందగు విదిత గతిన్ వెలయుదండక వనలక్ష్మిస్మృ సుగతిన్

వెలయింపుమా మునికులమునకు ముదంబులు సుందగ బలియుసు మెదన్

అను మునింద్రా నతిగా రఘుపతియున్ జనిపంచవటింగనియు జేరియున్

ననతలతో వళి ననులతా పులందనరుదా నిను త్రేము లగేవలన్

దోహా. శ్రద్ధలేని జపహోమయాగని కరమున్ స్నేహముచేః

తశ్రద్ధయు గొలతని దరినలదు దళకుటి నుండెనువాసి

చౌ. అతడుండు దగనఖిలవును నిజనుతి సతతమును ఖసంతతిగ నిరివిన

ప్రతిదినమతి శాంతి గతులమౌన్ విరతనిరి నదుల విలసనము మెన్నన్

గానవృక్ష వృందము కలితానందంబగుచు వెలసె నెన్నగ నమ్మోదం

బగు నీ శేషున కప్పట నాతెంత గనరికి సుఖముల నందుట వేతన్

అందులుత్పన్నయుడు హరిగని మొకసా తిందునందు ప్రభుతం దనరితి నా

యొందు దయ గలిగి యుందు వడిగ తీనే బొందు నాపదము నందగు సుమతీన్

జ్ఞానవైరాగ్య సంగతి మాయన్ జానసుభక్తి నస ద్గతి మాయన్

బూని జెప్పు మెద్దా నద్విత్తీయం బై నదయ వెరిగియ ప్రము జోయన్

దో. నా వేశ ష్వేరము సకలము జెప్పుము దాసనక్తగ

సేవకున కు మోహాదుల టుబాత్తము నాపయిజేరు

చౌ. అని మోరాముడిట్లని కొంగాలదిబో ఘనమతి మోదము గలుగగరుకారవి

నను పృగ లెప్పద నహమ్మమయనన్ దనరు మాయ దద్వైశమ్మునదనున్

తానని జెప్పక తెలుసుని. ఇయం బాణిన మా నస మానిన యదిరుగనై

దానమాయ దశ్శాయయిరుదెరం నానువిశ్వ విశ్వయనంగ దరా

బాకటించెప్పదగు నానుసంసృతిం బ్రకట మొకట బ్రాణు బహు బాధకతం

సకలమొనర్పు వశంబు గనదు దా నికేశ్వరుండతనికి వేదుకదా

మానాదికముసమానతలు గముస్ దానుప్రత్యగనతద్దుకాలయమున్

మానుగవ్యకాసమదివర్జింయం బూనుట విరాగి పురుషుండెంబన

దోహ॥. మొదలు జీవనము బంధంబు బదల వెంకట యు ఘటించు

నదియన్ జీవతతి మన్నాయము నంది వొందు వర్తింతు

శా. విరతి ధర్మము నెత్తి విత్తి యోగము నవర సుఖము విత్తి బరగు ననిస్పృతి

పరగుత నంబు ద్రోవంబు గుదా సుందర యము త్వన్ఖండనత వాంఛిన

సతతం శ్రీ దత దితి జ్ఞానమఖ్నము త్రితిమూలము శక్తి సుఖము నకంసము

స్ఫతి సనన నంగతి జెప్పెర మొదలన్ త్రితి సురశ్రేవయు శ్రుతి గతియ వలన్

తై సంస్కృతంబు నువైరాగ్యంబు సుజైనస్నవ విధ శక్తి మదాత్తను

జైన తృప్తి గతి జ్ఞానము నియమము వై సురపితృ గురు బంధు సేవనము

శూర్పనఖ వధ.

మద్గతి దృఢ క్రమములు లకేలు నతి గద్గతము నిహంతకా మతయురు వతి

స ద్గుణాలగలంగ సజ్జనుల మతిం మద్గతి గబూరుమతి నిరావతతి న్

దోహ॥. ననుగరుణా త్రయ గనా నిర్వహము ను నిష్కామతి నువాని

ఘన పాతక ప్రవాహంబు న విలితు ననుకూలుల తిబాని

శా. అనుజుండు శక్తినేవిని ముదముల రనే గానిరాం మచరణా విసమన మెనన

గనినా వలనన్ వినిన నిశ్చయం బెన స జ్ఞాన శక్తి నియతి వినయన్

అనునణుబు వాంఛని యు ద నవేడు క్న గానియె నలేడుముదమున మూలిత

మున్నె జని మొనలేడు పంచవటి నటుండన్ దినములు కొన్ని సదనుగతి నిండన్

న్నగినిస్థావరము నకగుణా శూర్పనఖ వికత సౌమ్య భావ గడగిలు హృయము ఖ

ముగదిరుగుచు వారిగాంచె నచటన్ దసనాకనాడా నిదవి గని వొకటన్

చందురు గని యలుచంద్రోల గతినిసుందరుడగు పురుషుం ద ఆసుధ్రుతిన్

సుందరిగని పితృసంతోదిన్నైనం గాంధలయుంధరె మెందుసుం[illegible]

దోహా. ఉరగాశన మెన్నిశాబరి యుపహాసింపగా నెనె

కరతముబలాశ విసాశమసు[illegible] నటులిజ్జివెగె

చౌపాయి. ఘనమగురూపమాన్నై తెనిరాముంగని నరిమొకె ఛత్రమ్మిన ప్రేమన్

మనలిరుపురమసహాసులిముగరంబుసురూపంబునబాం. దికెవనరున్

నలిపగుసూంక్ష్పన మనలంటికెయులన్ గలయుపెదకిఠింగ [illegible]పురుషులం

గలగితితగువాండొలయుమబతిసె తీతేమి సిసుగనిసిలి బంతెనిఘన్నాదె

మనయునసింపుకెమన్నింతునసనె విసిజానతి గని[illegible] సుజుగనుగానం

జనుమతిసుందరునసనదిపెరన్ గనిలత్ప్మణుడని యెస ధృతిమిరన్

అతేదుసెంమినె నతేడింపాస్పుడన్ క్షితిలరవంతుని జుందర[illegible]

సతతంబు ప్రభువు సమర్థుడెందె కృతిజేసిననది హింతమగుతుందె

దోహా. కరిహరిసరి యెమశకం [illegible] సరియెప్రభ్వసమానం

ఉరయుదాసుడుగునె తరుశికర మిదినిమదిసూను

చౌపాయి. అనర్థమైశ[illegible] వ్యవహృతియుశమున్ ధనలాభ్యాసు [illegible]

గనిఖిక్షేమంఘుంగనగోర టేసిం గె సిబాలుబుదుకె జనుట యుయుపనిన్

అనవిసిరాముని గనిలక్ష్మణా సన్ గనిన నాన ధృడాసతి విడుంనతనిన్

గొనుమనియూతెండను టయు సదనన్ గననిలపెన్నయుంకరరూపమునన్

విడినవెచంబులు విశికెటదం లేమున్ గదుతుటిలస్పృ[illegible] కర్ణమున్

వెడదయుదరమున్ నైదుగనడుకయున్ దొడుర శతాంశ్వజాభా దో [illegible] యున్

మున్నసీతగనిముదమెదలగదా సన్నలత్ప్మణు నకన్నమెప్పుడుదా

సన్నద్ధసేనను దదున్నంత వారున్ గ్రన్న నదన్నంత గయుం వగ యయాన్పన్
దోహ. అతయుల ఘుబాణా యున నపృశ శ్రుతులునా

సయమును గోశైలత పలాంది వదపర సె సనన త్రృంత చయుగతేదాసె
చా. ధరమున నైగైరిక ధార యుంబో లెన్ శరధరమున ... పము బోలెన్
తాలగు సంధ్యల తెరాంబర తెంబు వడిన్ ఖరదూషణాయులం గని తెలిపి బడిన్
పౌరుష మేటికి పరదననంతన్ వారలు ఖరవుఖ వారలు వెంటన్
ఘోరులు ప్రతివీరులు భటులంబారులు చతుర్దశ సహస్రములన్
అరిజనులకుం వెన్నాది యాని వలు యురపత్ర ... లోజ్వాల నగవులు
సరిరా బహు ప్రహరణ కృతులం బరగి నడచి కటువు హయవాహంములన్
వారు శూర్పణఖ వారక నెదుటం జేరిన ఖరతి ఘోరం తెనటన్
విరాధ నపశ్చున మార యవుం దున్ జేరి చెవి తెనివన తోరపుటాందన్
దోహా. కలసి యందరు వగదిర ఫుడు బలములు బటు వాద్యాళి
గలయు బ్రోయను పాంచంబు బలసినంత యునంపార

చా. లలిన పశ్చున ము యిలబలుపైనం నిలువక తెురయయు నెగంయయు లోనన్
బులుపు మిఘుల వారల తెల ట్టుటకున్ తలపన్నొక గూడను బలియుతడే నన్నన్
దెలియ నానలం బిరుగటనన్నన్ బలుతునొక డం ఖరు దలుగున విన్నన్

ఖరదూషణా యుద్ధము.

దలగు మనగ సేనలు దరిగన్నన్ ధూళి నష్టంబున దొంతర గరావుం
దాలత్తురులు గని యని మొనసేమం బోలిసేత మోం నుండు ముగు హాయం
దా శ్రీ నిబార గ్రత నరయుగవలయున్

అని రాముఁడనగ విని లక్ష్మణుఁడున్ జనకరాజుని ధనువుగానికతుండై
గనుగలి గిమసవై ఘనుఁడు రాముఁడుం ధనువున గుణంబు దవిలి [illegible] వడున్
కందః. గురుధనువుగాని గుణమొనయం జేసి యయు ఘనబాహు మవలంబునన్
గడుం ధనరెపై ప్రక్రిదిని పరఖంబుంగ నిచయంబులపె నువునన్
నాలనగముంబవె ఘనశరముంగాని యెనరు లూలాము సట్టిసం
భ్రమమెరంతా తంరిదంతి నిచయుమునగనుగాని నత్రయా గనుగానె వెసం
పెురరాం. ~~ఇగమ్మృగములు నలుగడలకు బారెన్~~ [illegible] రక్త్ర సంలాల నలని
బూంబాలరవిగని వుండేహంబుల వ్రాతె మలతి బుట్లు కెలనిర [illegible]
ఇగమ్మృగములు నలుగడలకు బారెన్ భగురాము నిగని తరుమరు వారుం
దగిలి వాండిత నృత్ గవలు నిలవెన్ నగి నచాపుని గని నాధుఁడు [illegible]న్
వాని తెలాడ నరవర్యాడు బాలుండే నరపతేసుతా నే యుటాంయున్
గానకేఛని నమూనముడాబి నన్ నానా సురనరనాగులగనినన్
యుం దయిన నువేదిటుపిలాసం బంధముచకెగని యూస్వవికాసం
బందరగాంచి నాజ్ఞన్ముగా శౌందర్యామ్వెందుసుగనగాం
వనిత విడిచి పోవమ్ముసు ప్రతుకనే జనినా వచనము ష యచ్ఛనగాలంకన్
బనివేదు చెప్పుంతా శానని యెనే జని మారు మాంటగాని రత్నానియెన్
డోహ. పశులంబు కాలమునకంవారు పరతత్వముగనరయితి
మశకపూ తృప్తాతుల పేరునిరివశవమ్ము గురునే విరా॥
కాం. అపుడు ఇరుని దూతపలుకంవి వినగి యిపుడు మాం భాగ్యమిటు దలుమటనె
సఫలము మృగదులమిట్టి మృగములనే నిపటించుతువు రిపునికడలమనులకై

వడలు వాడం తడు మొక్కు ట యమునయం[illegible] పొలదిండులు జంపుదున్నా వేనన్
ఇలు[illegible] యును మునిసతుల పొలునముస్ దలతు వె[illegible]ద్రుం సత్వారిశ్రేలనముస్
బలముతే కన్నడిపలకుడేరన్ నలువగు తిముఖులు గలప యుబారన్
కలనసపటముం గరుడాశత్రులన్ దెలుపుడు నేవలు మళుకందురిలన్
అనిపలికి [illegible] ము నివచనములన్ తినిఖరదూంతలు వేగజనిబలం
బు నఖరునింగని తినంతిబు నన్నన్ తననరముఖ్యులు దనుదాహముననన్
కందః. శనిఖరాదులుచ్చ ఒగణముతోరాజ నిత్యత్తై తెలిత్తె శరము[illegible]ం
దోమరముల్ ఖొయుధ ధరలబరు పిడగరము దెల్పగ నాంచలనే
దాంమరస నేత్రుడు వరధనుష్టంకరణాబధిరతలాచె నత్రిం
దాంబరగ జడులయి వొలరులువలిగని శరముచే శిరిధరలన్
దోహా. తన శరముల రఘుపతి వారివల శరముల ఖండించె
ధనువాకర్ణాంతము తీగిచి ఘనకాండము నిగుడించె
త్రిప్రాటకము. అపు వత్తిణాం దా ళ అహింతతి త్రియజనిహాళి
నృప [illegible] నయుండం గనలుచుం గ్రుమ్మె నిఖాతవిశిఖముల జెమ్మె
బా. ఖరుడు బూండనిశాచరులుపలా యన పరులయిరితమకు పట్టాంకండయుం
దారకమి తంత్రమెంహాయను మా ఖరునింబలిచిరికలనెం చుమన్
ఇతని సాయకము వెంబఖరంబుల్ మతి గ్రుసిష్టుకాలలతో స్పదంబుల్
గతి వేదనగా ఖరుడుది వినుచున్ బ్రాతే పులికమ్ములతో బహంతాదురనుచున్
దోహా. తెలుపస్వనాథా ను సరణము తలప పరమపద యోగ
మలఘు బ్రిజగాబాలని హంతుల నగు వారల కదెవేగ

త్రోటకము. అరుగృధ్రునిగనె కంగి యసురవలంబులు [illegible] వుపొంగి
యతి ముఖా యుధ ముతో రక్షితగ్గర గగని వాసి

చం. అరసి రాముడు తీవ్ర గురుచాపమునన్ శరములు [illegible] రతిం గ్రక్కునన్
బరపతి శాచము లురువడి దెబ్బ యొనెన్ దరణిగు ప్పలు గ దంగతి [illegible] న్
శిరము రంబు నంజై కనె కెలన్ జరణములు గూల్చు సాంధ్య [illegible]
బరగించుము నిశాచరులు బడా [illegible] న్ దరలో బాహులతలు మొన్నగడున్
నలుగడ జిచ్చుకి సలుప్రము నసురుల్ సలతో దనమున ~~పలా~~ బాలా యనపగుల్
జెలితులు నై యదాంతులు త్రైవ [illegible] యంన్ నిలుచవేచ రక్షింగి [illegible] యున్
లిలి నవేత గ్నంబులు మాం [illegible] మలన్ జెలగుచు నేడుచు సి [illegible]
బులు వెరగులు గృధ్రులు నక్రలు గా గాంతులు చాడుచు సరిను నలుగడ [illegible]

కంగః. వంచక ప్రేతపిశాచ నక్షత్రా శకులములు ఖర్పరమున [illegible]
వగనెకటవడ ఖలాంతకులములు దాళ తృప్తులు బోరగ నర్త [illegible] నం
బూరక నవెంగి నలంకతెరంగున బ్రతకమున [illegible] యుగవడిన్
దరణికులతి సాంయుక్తి [illegible] నికరములు ధరణింబిడెన్

చం. బడి వేచుచు నురువడి నెట్లాండున్ గడు గనూరుపలు వడిప [illegible] డున్
గడు పిశాచములు గృధ్రులు త్రుళ్ళు వి డుచకెబురుపిడు పొడు కద్రో వల్
వలిపురనేశిశుపులు చెల్మ్య పతం గల సక్తులుంగను త్రయనికతిన్
నలిబర మాంకృతి నెరపి మారియుం బలిమా [illegible] ప్పుండు విపలములగు టయబున్
ఖరాదులు తముగ [illegible] శరశత్రుహ్యాలిం బరగింపగ దృటి మారియు నిశ్రాలిన్
శరములు పదిపది యురమూ న్చిబడన్ ధరనేయగ వేచరిచి [illegible] దన్

అతఁడరణి వాయుసుతుఁ డఖిలుని రక్కసులవేల నాతఁ డనఘునిన్
జితుఁ గటిగను సురలతఁ గాజమందున్ పైకై వేంహనము చేసి తనందన్

దోహా. రామనామ మయంని తను విడిచి రహి నిర్యాణ ముసేంద
గాను పరిక్రియ యుండుట దుం వారి గతి యనది మదమంద
సురలు ముదితులయు విరివాన గురియించిరి తమ దమాని
వరదుందుభి మ్రోయ విమాన పంక్తులనిరి దివి చేరాని

చౌ. అలుతను విడిచెనటు తొంటిసుజులన్ పెల కరసుబంధుడును శ్లతయునవలెన్
బలవాహైరావతాంర్య కాజ రావణున్ దలచి చనిరెం సంరద్రైత్యరావణున
చనియతె నిస శ్రుతిని గోపమునన్ వినుపించె సర్వ విస్మరణా మునన్
గాని యుంటే మత్త్రతను నాదుతలం డను శత్రుద్రోహరము దరిసనావలెన్
నయ మాశ్వరాజక్షత్రియును కర్మమునన్ క్రియ విధ్య సద్గతుల విహిత ధర్మమున్
నింతావే గాను సుటమబుయుపాయ మసున్ జయద మెయ న్యాయ శ్రమ షలమెయ
యతి సంగమున నృపతి గుమంత్రమున మతియహంకృతి నీమ రిప్రీతియుమిన
యుతలక్ష్మ సురలే గలేమగు గనవే తిలతె నాతిన్న సుతల నివనవే

దోహా. పరధ్యానారిగన స్నిన శుచి ప్రాణులు లఘుని గమదిగాంచి
యంరయుందగదసుము బలహాయగతుల నరచె దరచుతగనెంచి
ఘనుడవు నాదు ప్రతికి యుండ నను నాయ వక్షగాంచె
యునిసనభ గొపతిరి వారెల్ల విన రోదన మొనరించె

చౌ. తెలువెల్లను వగదానఘ నినరంబులు లఘుగతిం గానిమోఢించి వెరన్
చెలమిడో స్పనాకైవ్యడు వికృతిం దెలుపు మని యన్నబులుకగనె ధృతిన్

ఆ విధమున నొప్పు నయోధ్యాపురమునన్ విదితుండు దశరథ పృథ్వీపుడు
గదిసె గాదె వెలిఘనులు దత్పురితుల్ గడిసిన నిగళ్ళ దమితి సుమతుల
మునుల శ్రయస్థితిగ సరక్కాసులం దుసుమగలరు తమ దోర్దండ...
బులజూండబాలులె నయము సకలం ఘనా యంబులు ఘనులుగు రాము
ఈ దృశ్యబులను ముద్దరు తపులన్ బ్రోదివదింతురు గారా నితరపురం
గాంద నవరత్న్ములు కలదు వాంఛితిన్ మోంద మొనసుమైన మం ... బోరితన్
సౌరశా. అతిసుందర యౌనారి మతి నెంబుకొంబులెం గాదె
త్రైలి మండలమున వాని ప్రతిబూంద నెవ్వరను తేరు
చం. తంటి పెనియ కాంతని ధృతిం గెంటి దే తత్సంగి సుకృతిర్జా గతిన్
వింటినేరు నవ్వేల దిగారగున్ దంటపూజనముల గొంటి విధియగున్
రతిశిల తెంటి యుర యదరీతి సరి వెం కృతి వర్యాదారా సతి మరం ది వె
యుతి వెకృతిజ్ఞే నెన సపరాంధిన గతిసాష గిని సగితగు నే ధన్
ఆపరాంధి ప్రతుంక నగునె కిరాందులు సృపన సుగని పిలిపరు ... బులు
విపత్త్రముడకిని యుపరి చింతెబులుల్ నృపతి నయుక్షులు మానవ...లుల్
అనుటరాంవకారుం తలిలాం గములనే ఘనవహ్నేల ఘుటించు విటులన్
గనితి నిమిషయును గల్గు సతములుగాం గనిమెన త్మాట వర్న ... సౌరగా
దోహల. ఇనిని చెూందిలుత సుగతిని పదుకయల్లోతుండు వెంబె
నృగజగమున నె వృద్ధిదలు నిద్ర రాంక నే సుండె
చాంపాయి. తలవెనిట్లు మదిరశగళ్ళడ సురుత నరులుతి న్నరులు నాగులు నుసురత
బల వంతుల యుద్ధ ఘులజ నకవె దరల కరదూంషకులతో బలుబలె.

పరేశవరునకు వారిబంపగా దరమె దారుణో భరము సుదూపగా
పర[illegible]డు సుందరవర తలత బాడమెన్ గురుతేరము జనిగొనిము దగడియిన్న
ఇతదక్షరముల నామె యి విడివెర ప్రకటము చామస చత్రి[illegible] ధగర
త్రికరణాగతి నాదృష్టంబు అంత దగున్ సకలకృతులు మరి మొక తయి ననగున్
జయింబ వారల చాన దెచ్చి రన్ త్రియము నని మొక పెం దేరు నదన్
మయం దం యంబుధి తూరి మగనన్ రయముననిమొ ఖరములు చెసజన్న
చందాల. వాడనత వేగంబుగు రథంబు ననతుల తైలవ మొప్ప ననె
బరతూన జననపుడు ఘునత నాలత దనరుచక్రము తెరాగనన్
బడివి నిర్మలగతి నె నరున ట్టై జనవు టంపు నతిరయం
బుంగవనతల్లి స్పు పవన సరోజా నగ వాటికల దాటి కనియె నన్
దాపహ. బహుసరోవరో పేతంబు విహంగ మృగగణానాది
మహీతముశల యొబ్బన తలము మధ్యలత లేట ఖేరి ప్రోది
చా. నవ సుందర జంతువు వెల్లకడన్ దవిలి మృదుము తులదగు నందు గతాన
ప్రవితలమృగతతి బహుగతి సురుమున్ సువర్ణత నురుచి సుందరతర మున్
రణము నాపర జంతు నిచయము న్బరగి యందు సుఖపడుచు ననయమున్
దిరుగుము న్నత్తైనదృగ్గోచరంబిడ నవరత సుతులలే లుత్తిల్లుగదున్
శారదశైప్ప గదారవ దనరున్ వారతగం దర వారంబా నరున్
సారత రపలాశ సంచయ మందున సారముని ష్టాగ్ర సంగతి దండన్
పులస్త్య వాసామత్తి బరిగను గొనుటంగల బలము యిజంతులు బర చె నటన్
బలిరాము మూర్తి సతిరి నయుక్తి న్ దెలిపె దవిను వము మది దగు రత్నేన

ద్వి॥ హరి॥ స్వామి శ్రీకంఠ ధనువుల ఫలుచ యుద్ధతికి బనసొంది
భామిజగని రఘువృషభుడు పొసగఁ జెప్పెనిటుల॥

శా. వైదేహీ యిప్పాపవకలౌనన్నన్ జూచి దనుజారి యిక పొందిపొంది నేనున్
మేటి శ్రీనిఖిలతతి మిత్రేతి జంపం సొందరగతి సందిద వెంపన్

అని రాముడు జెప్పిన వినాలయంబయి జనకజ బాలాయు సఖులనిలుంగాగలయై
తనబాయు మంచె దళకు లటి దరియం దనితరమై ద్రంబయి లేగిన రయున్
అంతదశముఖుండున్నాడిచున సంతసముగ నిస ద్వేషనిచున్
డెందమయు నయిద్ర వెరగ దస్తృత్తింబంతిం వెద వగఁజేయు ననుమతిన్
అంటుశ ధనురురు గానితెంబమి శంకింబెద ఖలులు నవారాశినిలన్
బంకు జేయు నటు నవలు సరజులు లం గృంకితునకాలు కను సుమంబలం

ద్వి॥ హరి॥ అటుమారీచుండాదరము సందిప్పుంజ గావింప
ఇటుజింతయు నవసరాగము తెలియ నయధ గనాంబ

చా. తెలిపెరాత్రి స్వాపక్షిపతి దలపున వెలయక పట్టు వృగ తెషమునభం
గలపు విప్పు దలెత్తాంత హారింతుం దలుచ నయటుల ననగ నల దుండ్లన్
విను మువారల తీ విశ్రుత వారల్ ఘనులువారి తెలంగడ గిసుకోశుల్
మునరల కౌశిక ముని యజ్ఞమున నమునుగంటి నివారి నే నవలన్
అచట నపత్రపుటమ్మనననన్ను సహాయుర్వము జరుచిన విస్తం
బిచనియుంత దవ్వ చటంబడితిని బ్రాచుర సుభుమ దద వైరాంఘి రతిన్
కేవల స్త్రీవర కోటిన యనవముని స్నావతించె దారంతటను గనం
గావత్తురు వద్దత వైరులకున్ జూపు సిద్ధము గుసం దియమె యితన్

దోహా. తను గోనె జంతేవు సంబాంహు కి ఖరదూంషణాలు సద్రాంబె
ఘున క్రోశురం నడవె నె టు నిస్సై తు నుభ్య డితె డిసు టిం వె

చౌ. వినుత స్నాసము విను సంతెను నా తు నుసురు ఫోంపను గుణాంపరగనాడరగనా
యు ను వాక్య మెంబు యూంలయు యుననునే జనుమనుసైవన తల్పడుపలత న
పదరి వంాంధ నావదరు చూని కులం వదన యుజే యుట వదులు యునతలన
జాండలు నె పుత్సపుత్రు షలుబుాంధన వదరతుగురువలె పళ్లనాంధన
మదినూంహింపెను మూంరీచుడుదా న ~~దాండరు కెంటను~~ దివి నియశీన నడచునితె
తుదాం, నదాండరు రెంటనునాం మృతి యనుబున చెదరితప్పరము వేధయుగనుచున
పునపున హారిపద మనన మెనయుగాం జనదాంశనితెాం మనవిశాంయుగాం
ననియన్నత యూంలని తెలాంజ నుచుం ఘునుడుగు రాం యునిగందునె యనుచున

ఛంద:. జినిపరమ హింతుగ నిషలయుజెండె దశవ్యసుఖ యుంగాంచె దన
సుందరియు తముృడు దరిజ్జెలంగు నతేని చరణాంపుల నాంచెదం
జక్రై రసమతే నిచి వరి వశునిగ నెరపునె వ్యని స్రైాంధయున
మోంత్సరసమొసగుసురతుతెాంనను నెరి దురయునాదుకిఖయున

దోహా. ధనుశ్శరములు గొనియుతేడు దరుమన్ననునే గాంతు
తను గొందు సారె సారెతు ను నను ధన్యునిగా నెంతు.

చౌపాయి. పవనమున నలడెనెగి యనుఖు నింజాం పనిసీతం బడయుయుదపునిం
దార్యా విస్సఖ్మగు నం దుగపటపునే ఖాంచయున వృగము తద్దతి నె రపెన

మారీచ వధ.

ఆతివిచిత్రంబుగు నాం మృగ సువర్ణ తర బింధు యుత నవ్య మతోశ్వత

ప్రతత దేహంతౌ భాసితమదియుం క్షితిసుత దరిగాంచె చైత్రగదియన్
తనుగొనె రాముని జనకజ దానిన్ గాంచి తెమ్మని పంపిన పనియూనిన్
దినకరకులపతి దెలివితలి నియున్ ఘనమగు తెల్పుంపని మదిబూరయన్
కరమున జాపమున కనిపరికరమున్ శరముం ధరించి సరగున నగరమున్
దిరముగ సీతం దివిరి తానగున్ దరితమ్ముని నుండగ జెప్పరగన్
దోహా. అని తెలిపి రాముడమృగమును ననుసరించె వనిసోంచి
తనిసురతతియులరె సుచాంతకతల వర్షమును జారె తె
చౌపాయి. వెనంతెను రాముని గని మృగము వనిం జనజాగెన పుడు వెనుకసాంతనిన
గన తేడుశ్చ పుడు ఘనుడలతడరిగెం ద్రనుపూ దాగాని సరగం
ని కెట గతి బయి నిక్కలు మసె కతరిం ప్రకటే దూరగతి బరగు సెకతరిన
సకలాన్నలములి జనుసెకలూలతరిం దాటు వెరనాక గ్రాతరిన
కళగతి దూరం చేసిన వెంటన్ దాగా నిరాముడు తడయక వింటన్
వేగ సమ్మదాడి త్రయు గబడి చెప్పె జారి పృథ్వి లక్ష్మణా యనుచు టెనయున్
మెనకాలములు నవునను రాముం గనితలబయలేడు గనుగాంచి ప్రేమున
ముని దుర్లభమగు మోక్షంబియ్యన్ జనియెసద్గతికి స్వామ్యమునాదాయన
దోహా. దానవుం ధుండగు రఘునేతా వానికి నిజపదమియ్య
బూని యిరిజడి సురల పుడూ మానరయిరి సుతి జైంచు
చౌ. వానిజంపి రఘువరుడటు మరలన్ దీనబాంధవుని దానవదగులన
జానకి మరదికి సయ్యన జెప్పన గాన నాయన్న కష్టము గప్పన
త్వరిజని సుమన నాతేడు వనిగిసొని యున హరి చూతుటా నాబుగవుణాగడె యరయన

స్థిరములు ఉత్తరడికి దానవ చనమె యురయుమనిమె నిన్నదిముసవినమె
నిను విడిచి చనిన మనమెటులుండగ నను బూచి యడుగ నవి నెటులుందున
విను మన దుర్గము విడనాడు టయుక్త గని యతడు మనసు గందుకసుయు
గని దిశు ల్గురేఖలు నిలిపినతిన్ జాగరింతు మన స్వన దేవతతిన
గనుడని చెప్పు చాలని మొన్నెనుకన్ గను వత్స గొప్పు గతికెను దను నుకన్

ఇప్పటినుంచి యంతయు మేశ్వరుడు చెప్పిన కతి విత్వము.

దోహా. ఆతలనవ్వు చునకెన్నె మెం యుంచలన సీత మొక
మొవిధి మోయుయను లక్ష్మణుని చెనపూర్ణతటిని చూక
విఘులు ఖండిరములు వెడలగనంతన విచయుండయి దనుజ చర్యవింతన
త్రిశాంతీయతిపే షచ్చరుండ గుమున ~~సమీపమునకే నె నెవనియాసం~~
~~త్రయగానియసురులు నమరులు నయునం తమరన్నముని~~ రభసముగ జానిదరిసులగన
సమీపమునకే నెనె వనియాసం త్రయగానియసురులు నమరులు నైనం
తమరన్నముని త్రి గానరాజాలగ నమానుషలుండతడు శ్వాలగ
ఇటు నటు జూరాడు మనే నెఇనేశా తుటిల మార్గమతిగాన వారాశా
ప్రతితులయిబలమ తే జాబుద్ధల్ జటిల రరట చెందరుసిద్ధల్
అనేక చాంతుర్యములు గలయునన గను పటమము చిత్రన ఫుదడి గిసన
గనినేత యతి గామదినెం చెన ఘనఫలాందులాసగగ నూపించెన్
అతిమతి రావణుడు ఇచల తెముదున్న చతుర సీత చిత్తను గాననిందుం
మతిగను మనజానకి విధిగతిపో లత రేఖదాటి తప్పినమతి పో

సీతా హరణము.

దోహా. విశ్వధారి పాపహారి శైవ వేలుపుల ప్రోవ మాయ

ఈశ్వరి సీత దనుజ మాయ నెరుగ కలుంతె నాబాయ

చౌ. అపుడు రావణుండు నారతథల నవిపుల నాతియును ప్రీతి యుంచాదలన్

చపలత బలికి నజానకియుంచున్ తపంమున్ మున్ముగ మస్కరి దగదంచున్

జానకి పలికిన దాన పుడంతేన్ నాను నిజరూపమును కనుచింతం

మానినికి దెప్పెను ఈ తన నామము జానకి ధైర్యంబూనుచు వేగము

అనియె నిట్లు దుష్టా నుర వినరా జనుదెంచు విష్ణు దూతల్ మయిటు నైలురా

గనశశి తును సిహ తనిత ను గోరిన యునుఫునగసు నావాసను జైరిన

విను కాయి తూ ప్రాంగును గాను స్సంగన గరుడుని తెనకాలంచె స్సం

వనధి కెన యుగును నెవర నక్కైమెనం వినుగర్త్వఖ సురభా కెన నెబానం

జనము నా గృహంబు నకనవించుం దనుత చ్ఛత్ర నైరాధము నై కెంచున్

మనము నసతతు మాటికి ప్రముక్త్యము తను సుఖినని మెంతయుం తమాన్స్యం

దోహా. కోపము నే సీత నురధ సంస్థాపిత గాంగామిబ

దాపితుడయియుం తరిత్రీ ఫలతెరపున చనెరయు మెం

చౌ. అపుడు సీతయిట్లని విలపించెన్ ~~స్వపత్నినను~~ బ్రోవ విపుల జగదీశ

యింపెన్, సవపత్ని నను బ్రోవ దగూడ వేమయుపరాధము సేయను గదనాయా

గనిబ్రోవెదు నిక్కంబుగుదాంతన్ నను మరుతె శరణా మన్నవారం

ఘనహా ఘుమ తులకంఠ దినేంద్రా గనిబ్రోవుము క్షత్రియ ఖలధివంద్రా

మొగిలరాజోరంబులు చలి యుం దుంతగధనువా హస్తలంబుందున

బగినాని రంవేయిగు దుక్తపాలాం తగు నా నను మరులగను స్పాంబాం

హా! లక్ష్మణా నాయందింతయినం బాలుడు దోషము బుధసాంగానం
బాలుతెంనిన రాక్షసులం వెళ్ళన్ జూలిననుష్ఠించ నమ్మోజెళ్ళన్
వైదేహియు మనఃశాంత్యుడా రెన్ గారయునుమ దుఃఖ యుయ మారెన్
బ్రాతటిముగనని పంచవటియునన్ లాకింబు శగములను మృగముతెన్న
జలచరాదులు నుగరి దుఃఖించెన బల వింబ స్రవతాలు విలపించెన

జటాయు వధ

దలచి రాముడింతటి కృపగను నైరాలలిని దేవుడు చెల్వుగ నటించునని
దోహ. రాక్షసము పరోడాశము టుల్ రాతయుండు ననుగాంచు
గాసిజనైనన గన్ధా వరజంగముము చెల్ల దుఃఖించు.
,, రావణాసురుడున నే రాలాపంబులు గావించు
వేదజనైనిర్ణయుత శవావిరించి వరములు యించు

చా. అటజగవరుడగు జటాయువంతట నేపటుతరా రత్రా వము వినిచింతన
దిటముగనైననెనిటు నిశాటుడెంతన సుతిలత వేరంపు సంజరతాంతిన
గానిజనైను కపిలదిశావున మ్లెచ్ఛుంట నయతగాను నల్ల హంహాలుచ్ఛన
గనివానిదును మగాతె నయినం జనవానబలముగ నియెదగానన్
అనితడి మునిజని జనతజాశ్రయముకన్న గాన్రమునవ నిడునుముదున ధముక్న
కినుతనిటుల్చిన్న నగముగోతిన్ తనరుచెత్త్ముననెనిటు నాతిన్
పటిరనిలు నన్నురుగ వైదుష్యా నామదికిప్రీతినెనగడా ప్రాణా
జ్ఞాత రాంతకంబితె పృధుగతిరాగన్ తామదిదనుంబుడు తలచెను వేగన
గన వైనాకుతా జగవరఖ్యందా ననుబల మెరుగ నిలిడెవండా

యు నిగని పోడు జటాయువు రక్షైన్ ఘన వృద్ధు నాదు తరయున్ రాజన్నైన
ద్వి. అని తానిట్లను సారణగ నను నాం బులము నెరుంగ
తను వచ్చితి తాపసి త్రైన స్థముదురయ ముఖలంగ
చంపా. అనత్రైధమున జటాయువు జను మన్ తను వచయించెను దనుజుని గనుమన్
విను రావణా యాంజనక జడించుము జనితు శలం ... నిసుతి ...
తే నిబోధ్రతుకుతే దనుశైముఖ్యా జానుకులవాతెంప మన్నిసముఖ్యా
మానకనా కుల ... తయుగా ల్చున్ బూని నా శరంబులు వేయుల్చున్
అనిన వాం తుమాంటం తరయు స్త్రీ కినుకనధ్వను శ్చుకే శముతెన్నన్
గానిరథముం ... కులులయు నంబదనే గనుబూంత్చె నాం ఖగవరుండ మెన్వాడన్
పత న్నానిజన శౌర్యముగా నన్ తా వేరి శరము ధనుస్సును బూనన్
వేయుండ ముపే విహంగవరుండా వేతే విఱున త్ము నెండెను నిండా
ఆ. దనుజుని తనువంతయు చీరన్ ఘుటికతు ముఖ్యా గతుండయి తీరన్
పటువరా వణు బాంధలు నిండాన్ తుటియుని మది శయము ఉటుగొనుమంత న్
ద్విపద. ఏ రావణుండు సురమునాంద్రాహిం సతుండయి కతుమించె
నా రావణుండు తెం ంజటాయువు వత్స్రాపరణాం ము గాంచె
చం. దనుజుండు నిశ్చల తను ధం ... నుచున్ ఘనరాం హంత ... జనకమరయూన్
మనమున గని ఖ్యాత నుృద్ధుండయి నను నాం తెంధం నా ఖి న్నుండయి
తరాంళమను నై తఖడ్లం బంతం దరించె రెక్కలు దరిగినవింతం
ధరం దొరిగి గృద్ధ విభుండు ముదమున పరమముగా నె రఘువరు కౌశలయున్
గనిత నుయాతె నిత్రైవృ్తి గా నుటం దను దలచుచున్న వనజ చరుండన

జనకసుతసురథమునందు నెసెనుమున్న జనియెనపుత్రుండయి యంత మదిగొనుముఖున

గగనమున జనకతనూజ జనుమున్న తగవాద్రిదుగొను మృగికెనయుగముఖున

వగమునుండనారవనగశృంగమునన దసురులు నల్లిరట నగుపడగ

తనపటముచుంచు దశరథరాముని దైనుస్మరించినందె నపటవేమున

దనుజుడిటులపలె నలంతకదన్నె ఘనాశాంతవనమునని డియుతన్

దో హా. గ్రుతిష్ఠయముజూపియ శాంత విటపముల పాన నుండె

యాంతండతియ శ్రీమలు రత్నాభరణముగావించె

చౌ. అటులుండ సనపురుజుడయరశుక్ష చటుల చిలిచియు శమాప్తేశుక్

స్ఫటముసగ యాబాపున బలెక్రున్ మటిలులను స నా పోల్చెన్

ఖవ రెరుగకుండ నెం త్రాజను మీ యవస సంతో హావిహ్వాలుడు మీ

ప్రువితుల మిదిదిను వారలకెన్నం ఘంచిత్తు త్రిపోసం వదలుగన్నం

వేయు వర్షములు విధి మిటి దానికి షేయు మిది నికె ప్రుతా యాబానకు

యారా యారాణ్యంగొని యాంత్ర్యనురాముంబాయకజనె దానవపురికయిమప్

శ్రేన మాయ నిద్రుడనుపృగంచెనె దనుజులకది నిద్రునగావించెన

తనుజ యంచుతొంతన్ జనిసెతన చనిప్యుకిక్రానాతూనమును తయిసెత్స

తెలిపి నజానకికి తెలిసి పిపృసము దలుచు పృంజలుంచ లిపెనం మునం ముం

దలిరి దుఃఖముల్ దలసగనిడియె గలహంవృముమానా కపతియుజనియెన్

దో హా. నపటవృగతొరాముండే కరణి వేషము నెన్న

స్వపతి వేషమది హరినామ స్మరణ తొండమది నాన

చౌ. ఇటురాముడు తనవైదుటను తమ్ముం పటుబలుగని యప్పటి సత్వమ్ముం

చిట్ట ముగఁదెలిసియు దెలియక నాతిన్ వటులబంతన నెపముగు ర్రాతిన్
అనుజాయతాంతిని వనమందుఁ గన్ జనకజను విడిచియు [illegible] నా వింద్రున్
జనుదెంచితే వి [illegible] లేన్ గన నపహృతగాఁ గని వెదసలేన్
తాంత యహం [illegible] తగునే నాతునీ నీతయగ దాంజటా దీనాతున్
సతాం విరహోత్కృష్టముతో నన్నే తె తెలుపుమన్న విపత్తిళయున్న
అసతనె వంచియాయత్తమును గాంచె సితి లక్ష్మణాం చెప్పుమన [illegible]
నాదిసాంబి నాతుదోసముపేమిన్ వాసిపి నుడు [illegible] మదిగామిన
కరపుటముననద్దితి విడనాడన దరవిరాంధు పృథు [illegible] తెరాడన
త్వర తెరాడను గోదావరి చెంత [illegible] రవిజాంశ్రమాం వాసంబంత [illegible]
దోహా. గని సీత పేమిక ని రాంపుంద సూం నముగ బింతించె
గనుగొంన [illegible] చేయుచు పైకల్యముగాంని దుఃఖించె
దోహా. రహింవనలోంక తను సీతా రాము రక్షాంగయుగంబు
మహిరాం వదా నిశ్చలన వి [illegible] హంతుల యుతి నిత్యంబు
దోహా. నాయుగుజాంతులయు ననుజును [illegible] యుగ్మాలగల రెకరి తెంత
మేయిగోరు వాంకితి మదిలోని మెయి గొంను దుఃఖితాం [illegible]
చా. అపుడు రాముఁడీక్షించె సహసీతా విపులరూపగుణ వి [illegible]
యుపవాస ప్రతనిపుణా జాలున్నే కపటము తీసి రాంగం దునుమేయున్
అనలక్ష్మణాంతత నిని మోదించెన [illegible] నును మార్గ వృత్తంబులు వించన
జనకజ నదుగుచు జని సర్వంబున్ గనుచు నిట్టులనగ నివైన్యంబున
వో తపృగములారా! వో వృక్షములారా! ఖగమిజనుమారుజూడగన్నారా?

మోం మధు సగమధు రోషి నింగనవా! ఏమియుఁజెప్ప వినిదెన్నుగ తేగవా?

అనిమ చేయుటు లని గనిష్ఠ్రుంగాలిన మనోజ ధనువును మతిశుక పాళిన

చనరుచి మానసముల దాండిమ తేరులన ఘనతుందమ్ము లనసనపవములన

శారదేందు సుందర సారబసములన బారుపల్లి వైశా దారగజములనే

శాంతి సాలఫలోరోపుస్సాగములన వారణారిపుపులినములకరశులన్

కలమగర్భ పంకజ హంసములన్ లలిత తేటి స్సుయ లతాంతకమ్ములన

మలయము గని యిట్లను మారెల్లన్ కలిత హంసమున్ గనుఁడికలెల్లన

ఓ సీతా! నా వెక్కిరింజనగా యూసకలము తెలినే నే సుఁనగా

నా సాంత్వోత్పాతి నెగడినయంతన వాసి పాటి గర్వ మడిగలవంతన

దోహర. మలోరి హస్తేసుజల మెడలి ఫలోరి వృద్ధ దాగొను గతి

గని రాముని దశ దుంఖితుండయ్యె నటు సుమిత్రా సూతి

జటాయు స్తవము.

శా హాయి. ధారత నసుబుడు దేర్పును నుంత [illegible] సాకెకు సౌరాకము కారియనింతున్

త్రిరామునుడు సప్తర్షి వారరతింతుండయుం వేరక [illegible] తీ జనతులియుడయుం.

ఎలుపింపు బాంతె వినుండ బుద్దా ధ్వజుడు కలితే సుక్షపూర్ణ కారముడు రాముడు

నలిసగుకారుడయున్నవర వేషము నన్ను ఔటి [illegible] బనము నుగొను గనిశ్చనన

తను ననుబుం తొందార్పుచును నుంతన్ జననిమదిశౌరాంక [illegible] ఖను చుంతన్

ధనువు నిషువునుం ధరబ్రస్తములయి యునికిఁగనుచుఁజను చుంతఘనములయి

వనరుశౌరా తప్పవర దలు మింపనే గనిరాముండను నను జూగాం. చనే

దనరెనిచట యుద్ధ మెపరి క్రోగాయనిగనిరి జటాయుని హంతియనగా

హరి. గని వానిశిరంబున నవిఘ్నంతు నివెను దనహంస్త్రంబు
ఘనుడు జటాయువు రామునితొ గని పౌసెను తక్షంబు

శాపాయి. అపృష్టతమ విఘ్నునకనె ధృతిమతియయు తిపృలంవపహరవిను దుర్మతైమై
యిపుడె రావణుడు ననుచేసె. త్రేపతేవను సేతను గానిబొసె న
ఆశ్రితసంతగాని యతడు జనియెన్ రక్షణమార్గము తనచేసెనియెన్
రక్షణాపేకపరాధనముగా పక్షివరుడు నుచులు విందెనుగా
తేప ద్దర్శన మెంతయు మదిగా విపెన్ తద్దయు దనప్రాణంబులు నిలిపెన్
సద్దయరాబ్జి యరాసంగతి చెప్పితి యద్దరిత మెదవె మణితు దినా పృతి
జనిమెద నాపదయును గన నిత్యా దశరథ రామనను దయగనుగావిత్యా
యనరామునిడి క్షితి జగదర్యా తనువునాసంగెదగానువెా యారార్య
ఆనననిజటాయువనెరఘురామా తనువేలగానియెదపరంధామా
మనుజులవెవరయిన మరణ పృతేళన్ నినుదలుచ ముక్తి నెగడు నుమహాలన్
ఘనసత్త్వని ననగంటి నశంకన్ తేనువేలనాకు దయయుంచన్
వినిరాముడాసజెలనయనుడగుచు నతని విబుధ్యేనాతని గనుగొనుచున్
విను గృధ్రవరా వెలసిన నక్షత్రేన దసరం నాడు సత్కార్యమె ముక్తిన్
నినందెంద చేసె నిజముగజగతిన ఘనుడెవరలన్యజనులకు పక్షిన
జనిచేతురా వారనఘు వెయెందున్ గన వారుగాన నిగతి వేడెందున్
విను జరాకృశయు విడుదే హంయున్ మనములరజనము మద్దానుంబున
మునియుపూర్ణకామడుపగు నాకున గననే మియెుసగల దితనాకున్
అయిననాపు దివికరిగిన వేళన్ జానకి గతి స్వశరధు వెత్రాలన్

రానా తలము నేరాముఁడన యనన్న దాని దశాశ్వ స్నైదె ఉపసనానసే
దోషం. తనుపుడిడి సుగ్రీవరుఁడు విష్ణునిరూపమానాని శాల్యము
తనుఁడు విశాలబాహుబుండును హేలవస్త్రుఁడయి వెరుసైన
చందకి. రాముని సులింవెనం యమ్మంది టు సుగ్రీవరుఁడతీ తారకమునఘోం
శ్రీ మహింతరాఘవ యనుపమాన విశిష్టసుగుణాయూతిప్రస్ఫో
ఆమదశశంధర బాహుబింధన పృథులవొంద మహిం వర
శాల్యమాల్యగాత్ర సరోజనేత్ర ప్రసన్నవక్త్ర దయాంతర
హేరామ సౌమిత్రే మహా జగదీశ మఘ మురుభుంజం
ధర ఃమహాబల మప్రమేయ మగోచరం స్త్రీణా మజం
దూరాతీతం ప్రియ నిబయచ్చవ సుఖదుఃఖ రహితమనామయం
నారాయణం ధరణీధరం విజ్ఞానఘనమీశం ప్రియం
మహేశ్వరం జపంతి భజంతి తేషామిష్టదం హృత్ప్రాంతజం
సత్పాత్రయంతా మాది రహితం శాశ్వతం రఘునాయకం
సహాహమీశం త్వాం భజామ్యాప్తాయ వాంఛితం
తత్త్వం పరంజ్ఞానం రజోరహిత మితితిధయతి సంతతం
జ్ఞానేన నిరతా యోగి నేరాజి జ్ఞానయాధ్యాయంతియం
మానం స్వతదయా శరక్షిల మనోహర రోజగదాదయం
విరాసాంత మౌటిసమాన కాంతి శ్రీహృద్దిస్మైశాంభతే
మోనిఖిలనిగమాగమ సురమునీంద్రా త్రిమైః పరిసేవ్యతే
రామ స్వతరమానివాస స్సంతతం దాసానుగాధమాన్యదాత్మని

వ. ...... సతము వెరాని ద్వైయమువ సర్వ గో దామె దరః పరమాంసమాం
సంతతము టంయు నను సస న్నుతిన్ ప్రమాతిశయమున జేసి భక్తిని వేడి
యరా విష్ణు నమమతిన్.

ద్విపద. గానుమంజు టాయువు వైకుంఠంబు నతులని లమి నిమిం
షు నుడు రాముడతేనికి పరలోక క్రియలనుగా వింపె

చా. కైరావల బిత్తు [illegible] చలాంవు దయాం శురుడు రాముడే [illegible] పరిపాలుడు
తౌమనదు గృధ్రమాయు షష్మాజ యున్నై [illegible] దాని నా విధ్వస్త్రాయ

కబంధవధ.

వైకుంఠ వెం[illegible]నె వర మొంగులకుం జేకొనవ[illegible] సిద్ధయును రనుం
బ్రాకట మునగని పార్వతీపి నుతిం [illegible] హరి నేతఁజే యుతే గను [illegible]
ల వరు విషయముల నెన్నియును చిత్తైన దపుతలనుం దురాచార [illegible]
ష్మ వివాక హనుగ్రు భుజంబు విష్ణ్వాయువలక [illegible] విన సాత్త్వనుగా [illegible]
రామలక్ష్మణులు కబంధ బాహువ ష్ట భూమ గిరులు వనమా [illegible] గదువన
భూముఖ గల్పుగ విఖాషణ మనమున్న గాము మెనువన మొకటి నటగ నుబున్న
అవనమార్గము నందు కబంధున్ చేతలుం పిలంబుతే బలిసింధున్
భరావిభులు వాని పూర్వపుకధ దగ నాచేశ తెలిసిరా లేడు తెలుప [illegible]
అప్పుడతడిటులనె నా దూర్వాసుడు శపించుగా పదు పరమ యిప్పుడు
కృపాకరా నీదు పదము జూడగ నపగతించె యెన్నాం పదలునాం తగ

ద్విపద. అనగం ధర్వునకనె విష్ణుడు విను(మా) హస్తఘాతే దత్త
మనోవాక్కాయ కర్మముల తనకట ముండిరి బుక్క

దోహా. ఈశ్వరభజనము చేసినవాఁ డెందు నధికుఁడయి యుండు
శాశ్వతముగ శివపురమునఁ డుండి సకలము వశమయి యుండు
చౌ. ద్విజుండు శాస్త్రాదిహీనుఁడయిన శ్రీరఘుత్యాజ్యుఁడని ధరణీశనం
సుజనుఁడయి నటుల శూద్రుఁడు గాఁడని నిజధర్మము విష్ణుఁడు చెప్పెనటఁగని
వానిచ్చత్రివతి వత్సె భుజగుమలక్ష్మీ సానురక్తిగనె సకలు దాయఁడగుచుం
బిరాని తెగం ధర్మపుఁ విష్ణుపదముల్ వెనతెంబి మది నూనె సుఖదముల్
వాంఛజనియె నిజపదమున తంతెన్న పోడిగఁ జనిరొ విప్రుండుఁటి వింతెన్న
భాగ్యశాలియరాత్రమము నతేగన్ పొందినన దివ్య ప్రేమ దయ దోగన
వచ్చుచున్న రఘువర్యులుగాంచెనే గ్రుచ్చరముని వాక్యము మదినెంచెన
చెచ్చెరఁగనె సరసీరుహానేత్రునే సచ్చరిత్ర సుశ్యామల గాత్రున
జటామకుట మస్తక సంయుక్తున పటుతర విశాల బాహుల నసక్తున
స్ఫుటపనవాంబుశోభితరామునె తటిద్గారసావర యుతనామునె
గనివారల పగతం జంభుల పయి దనరపడి పైకి త్రైమమ్మై
గానఁగమాంటరాకున్నను ప్రేమతుల్యము దనసితదానందంబు నజాంచుల్యము
జలమానపాదంబులుగడిగి బడిన్నె లలితోప నంబుబునా నిల్పవడిన్నె
ఫలకందమూలములు సరసంబుగాఁ వెలదిరామునకు వేనాసఁగె నిలన
అవిరాముఁడు శక్తిం తదత్యంత మధురముగ నాతెంచె
సవినయముగ హాస్యములను జూచి దృఢనితంబుఁ దుటవసించె.
చౌ. అపుడు శబరి రామానిధిపునిగనెన్నె విపులప్రీతిన్ వెలసియుటులనెన
త్పపాంతరాని స్తుతి నుతియించగ నుపాయ మెరుఁగ నెహాలాంవదినెంచగ

విను మధుమజాతిజ్ఞానంబు దానన మనుజునకు [illegible] నిమాలి నదానన
గను గానంబు జడసంగన నేరతిక నిను నుతింపగా నైరునుప్రాతిక
అనశ్వరకీర్తి నిష్టనె విష్ణుండెవ్వని విను జ్ఞాన మిని శక్తిని యతీశవిమల
ననుగా శ్రీవంశాయులును కులమేలక ధన మేలు పరిజనములు బలమేల

దోహా. ఎన్నెన్ని గుణములున్నను శక్తి నెన్నగదని వాడె చెప్ప
తెన్నమేఘము వానజలములేకున్న నేటికి తవిలి చెప్ప

దోహా. శత్రువులే మిత్రవిధములుగా బరగునవి నేవకుంతు
సత్తులయి వినుము దానను గనె సంశయములు తొలగింతు

దోహా. ప్రథమశక్తి సత్సంగమనా బరగును రెండవశక్తి
ప్రథితమగ్ననా స్థితి స్మృతి మూడో శక్తి గురుపదాసక్తి

దోహా. నాలవశక్తి మదిరుగుణ [illegible] కపటిగాకుండ
జాలనను వదింపుల యుగున పోలిక వినుత మినింద

చం. అయిదవ యది నా వారసని సుమా నామమంత్రయునన విశ్వతగను మా
మేదిని నారవ మెయిశక్తి గనన్ బ్రాదిగ వర్ణాశ్రమ ధర్మముస్న
ఏడవ దిజగంబెల్లను నను గాంచోదిసగని సత్పురుషులు గన
గూడి నస్త్రగనుగాంచ తలతన్న పొందికప్రాప్యలవలెగ నుటెన్న
వని మిద వశక్తియులల గాంచూడన్ వనిత యాధారాశ తుప్తి గూడన్
తెను పరదోషములను స్వప్నమున్ దనునిందను మానుట యెరుగు ననన
నవమశక్తియగు విధజ నాశన శాంతిన కపట లేగనుట యెహర్షాం
సవినయ విశ్వాసంబుల ననుగని తపులనైన్య తవదలి హర్షము గాని

మనుటెలన్నగు సుతజేయుంచితే ఋద్ధిపుణ్యక్షేత్రములనెంతటయిన నెవ్వ
గానిపురుషుడుండని వనితయు నయినంగనన మత్రేయులు గదతమనంగనన్
నవతిధర్మస్త్రులు నయు మునగనాయం దసంప దెగద ! యహాహా! చర్చవేయన్
ప్రపిలము ని దుర్లభము గతిలోలన్న దవులు తెలనె సులక్షణనా తంబాలన
దాహరి. నా దర్శనమునబ్బెప్పడు శాంత స్వస్థాన మానెంద

నా దగు పుణ్యభాగ్యము గనతు నే ముదమున నేమందు
దా. నా పదపత్రియంత నామతం మంచె పురుషుండునిశంబు

తా పరగమ [illegible] దిని దాట్టునె [illegible] దు గాను పుణ్యభాగ్యంబు
బా. అనవిని వెరాదంబు నశబరి దగన తను రాముని పాదముల ళింపెపగన్
గాని శైలంగ దానినగని సేవా వనిత వార్తలడిగె నారాముడు తా
అడుగ శబరి రామావినమంచున్న తడయుతేప తెగ్గానులేగ నిట్లంటా
వడిజాను మిట పంపాపురము నగా ముసలుండగు ప్పుట నువిఖ్యాతిన
ఘున మతంగ ముని తరుణాశ్రమ మునుజపత్రి మృగ తానులుబాలన
మునిమొదట్ట నుసుఖాలన్నే జాతి వైరములు సడలి బ్రోతిన
జాతివైరములు సడలు సుఖాలుబ్రోతిన
ఖ్యాతిజంతులతో [illegible] సు లోతిన్న భాతి సూనఫలభరితముగా చన్న
ఖ్యాతినలరు తరులటనిమ్ము [illegible] సకల జంతులట సతత సుఖములన్న
ప్రకటితగ [illegible] నలరారు నెలముల్లన్న సకలమునెరంగ చయుమట గానమి
యతులటుల గతితగన చటితి [illegible] సువిరా రామ లదా శ్రమ సమాగ సేమరుబ్బసుమి
ప్రేమనట సంగ్రహుని గనుమి యాంమహింతా [illegible] ఖ్యముగ్నెతై మిఠా
విరామిరాపసుల ర్మిలిన గంజు మిఠా

రవికులుఁడు తాం తార్థ్య ముఖాంనరించున్ తవిలి వర్త్రుఁడయి తగనే వించున్
ధృవ [illegible] నేను నెరుంగుదు ననుచున్ వివిధ గతులు దెలిపి తన మెంచాగ [illegible] చున్

కం. ఘనశక్తి నప్పుడు శబరి రాముని గని [illegible] ర్శించుచున్
తను మెంగ వచ్చిని తను పుద గ్దంబునా [illegible] తి మెరుపుచున్
జని రఘువరుని సాయుజ్యము నొందెను జనులు [illegible]
ముసంపెవని దలచుచు శోకములుడిగి ముక్తి గాంచిరో ముదము [illegible]

దోహా. జాతిహీన సతి యధమ [illegible] నా శబరికి రఘుపతి ముక్తి
వేత ముక్తి నిడె మనస రఘునేత సుమురు చేయు నాతి

శా. అప్పుడు రఘునా [illegible] లక్ష్మణులు లయి సీతను వెదకుచు లతలను
విడిచి సుమతులయి, తపింయుచు నడిచి ఋష్యమూకమునకున్ [illegible] చెప్పె పెన్నిక ధ్వనిగా
దెలిపి దెలిపి తుంది విరహాతురులన్ దలచి దలచి ఖేదంబునన్ బాలన్
వలగొ సుమిత్రాతన యేం [illegible] కవితర్కిత సేవగాగ నడచె
అనిమిషిరీ యి [illegible] వనముల ఘన ఖేదంబా రవెను గజాలన్
వినుజనప్రియ మాల నినుగని మును చెదరంగ [illegible] నెపతికి నిప్పుడెను కదా
తెగ దిటనిక పెదరవల దనుచున్ తగ గతి క్రీడింతమురమ్ము [illegible]
కనకమృగమై వెదకు నిలెందుంచున్ ననుగని నిర్ణయమున విహార [illegible]
గనుమది తొరంత పతి నిగాసుచు ధృతిం జాన్ మృగముననుశ్రాంశించు నతన్

కం. మిగులం జదివినగా నిశ్రా ప్రముఖాంగీనిబంతీనలేగ వ [illegible]
జగతీశు నతులనుప్రాంజ్యుడయి నన తెగజయింబుం డగ వలెన్
మగుతనుని భాంతమునం దునిడి సను మిగుల రక్షింపగ వలెన్

తగ దెప్పుడు న మ్మగ శాస్త్ర నృపకాంతల సువిశ్వాసము లిలన్

దోహా. అరయు ముల క్ష్మా యిప్పుడు వసంతా తిశీతా ... ప్రియు బాసి

దిరిగెడి నను బాధించుటను దెలిసి వచ్చె కేతువు బాగ

దోహా. విరహ విశల నను గాలింప వేగ నూహ నా తలంచి

యురశ్శాఖిగ మృగ మధుమదను లరుదెంచె రతీశయుండు

దోహా. ప్రియా రహితు నను గని మదన ప్రియులతని కెల్లింగ

సయమరి సేనల తెరా మరుండు ననుదాడి సేనఁ దలచంగ

చా. సదమల శాఖిలు చదవుల మించన్ మదనోల్లా చ్చయ మాటల ప్రవహించెన్

తరళులు లాకుల తెల కదంబెంపా రెనే తదున్నత ధ్వజా తతుల్ మా రెనే

ధరుల వాతుల నానా దిశయు జేయనే నేరుచు ననతేరు వార తుబూ యన

వినా నవిశ రస మతిని నిస్సే యం చేరు మరు ఘుటత్రేణు లాయన

పిక ధ్వజాయి నులు గజ వ్యంహా తలల చతురంబ కేతు హంస పౌరజా లం

బుకుటిల చట చయ పాల్పు మించెనే ప్రకటశిలలు తేర్లన సుతరించెనే

సెలయేరులు ధరులగ ... తలపబాల తకవితా నము జాలన

వలగాని బాగడిడి పందుల బాయనే జెలగు నళుల వాంశిత గతి త్రోయన

త్రివిధ వాయువులు దృఢ బారుల యతి కవని విచతురంగ సైన్యములగతి

వివరించు మరుండు వాని నిగొను మున తలిని నన్నెదె మదంబు నగను...

బలచుచు నిప్పుడిందుల వసింయించెం కలయగ నుము లక్ష్మా యదె యుంచెన

తలపయి ప్పుడతిం డె బలశాలి నిబ ము యులర నాబ గంబుర యునళా కము

మరు నియుక్తబల ము రు నాంరాతితి తరు వాతె బలము తద్దట సంతతి

ధరకాంత శ్రైరాధ ఘోష్వముల కర మరయ ప్రబలవులై యశోదర సోదర!

దోషహరి. సరవి ఘోష్వము నరబుల విష్ణో దండంబులు గాంచ

ధరకాంతులమ నారులు శ్రైరాధములయ పరుషత తెంచ

దోషహం. యున్న వరులవి గని వెంటనంబున్న గాంచరు లరిపై విజ్ఞాన్యతి

గనుగాంచ నిలరుల వశ్య వరానై యను బాంతవిను యు నాలే

వారా. అగణాం విను యు గుణాంతిలుండయు గర్భగంగ నన్నద్రుండయం

తేగురాముండం లిక్షాయ యుక్తుయు సగుణుండ యుద్ధను సమరద్విషయన్నై

బిరగుణత సంవృతపడిన మాంత్రం కరము ప్రవృత్తి బడకేస దాంత్రం

బిరయు కాంత ఘోషాదులు పదులు నరవిముత్తులగు దురు లేవింబాంధులు

ఆరాయు నిత్య పగోరు బుద్ధక్రైన్న జేరు నట క్షత్ర వారయు

గారాయు లేనితిగల దె వెంటనంబాయు వశ్య మెయన్నులరగ

సామ్య సుప్రవృత్తి ద్విషె నేగంటిన వానుల విందు గనిను విని

బాను గహంతి దాసత తికి బుగవరా వారాను గస్వ ప్రసవుం నిజవరా.

రాముండగపుడు దగలత్తుల బాంచెంధన్న తేవ గనె విప్రుల తేధన్న

సాంచరా స్వలుండయు సౌ విత్రియు దారా పాత్రికి గని గదా

జని పంపాంతీర నిరతలీలన్న గని రథుపతి శేషభవం దెబ్బాలన్న

ఘన శూంఖన విమల నారము గన్నె సను నిరూధయు మట్లన బెలదె నన్న

సౌరధి నయు దెసల సోపానంబుల్ బుర్ర పృగంబులు ప్రాపె రదంబుల

వరదా ల్పూబ నావాసము దారాయున్న కర మేగు నర్థిరాం ధుము బాంధున్న

దోషహరి. మాం నవులభూంద తె దాప్తి మెలగుము బెలనై నెబాంల

దానశీలుఁ డుంతు నెలవుల తమిగాను నర్థులతోల

ద్వి. జలజదళాక్షాదితమగుచుజల మహాంగిలోనుండెడె

యలవాఁయా వృత్తమగు బ్రహ్మాంబనగవిరాజిలుచుండె

సీ. వనజముల నేకవర్ణములై యెసగెన్ ఘనమధుకరఝంకారముగలిగెన్

తనివిజిలపక్షిత్రతి తోదసెయుండ నరెప్రబ్బుతుమ్మెలము నతుఁగుబాయన్

వనముగలిగింప నవశమగు నెరాలిన్ దనరుజగత్ప్రక ధ్వని పత్రికాలిన్

గనిపిలి వెడిగతి గాంవడు జెలగెన్ మునిగృహంసమూహముల బటగలిగెన్

వరలెమంత చంపక పనస రసాల రాజమంజు వృక్షరాజి ఫలసా

రతంబర సూన విరాజితమగుచున్న కరము జెలగె నిందిర తీర్మానుచున్న

అళులబటన బట నలరుచు ప్రేమనెన్ వలగాని తెరాతిలబల ముఖసరసెన్

బలువ తైమ్మెరలు చక్రగపాడెన్ దలపమున మతుల ధ్యానముదోచెన్

ఫలసమృద్ధ వృత్తములలరె జాలం కలియగలిగి సుజనులలరు వేలన్

కలితేప రోంబులు గను గానిరఘుపతి నలి స్నానాదులొనర్చి నియతమతి

ద్వి. తోమల స్వాయుగలలరు మూలాలముల తెదితగాంచె

సామిత్రి తోడ రఘువరుఁడు స్వస్థతనట వసియించె

ద్వి. దేవతలు మునుల ద్విజచిత్ర తోడవచ్చు ప్రభుని గాంచి

ధావిశ్వపతనుతి షేసి జనిరా వాసములకు వెంచి

సీ. అనుగ్రహంబున సుజనతంతేం తసురఘుపతికి కలిసి నిశ్చింతం

ఘననయుగ దెవ్వెనస వడువరహంబున గానెరఘువరుఁడనుచు నిరతంబున్

బంతిలి నారదుఁడుంతెదలంచెన్ వంతల నగాపబలము నిరోంచెన్

శాంతను సుజని రాఘవ పురాని పుత్రనుమున్న చెంతకేగి రఘుసింహుని గనుబల్

కరంబున వినయంబున కడులుగానంగా తరమి రాము చరితే మునివారుడంగా

నరసి రఘువరుండడకు న శ్రేష్ఠ్యము వరమతి నికుశలము ... నడుగండు.

తన దరిసాని సుని గావించెన ఘనుండు సౌమిత్రియుని నటగాంచెన

వినయవంతిని పూజనలాచరించెన తనునారదు దత్తరి తెలియించెన

ఘనుని రామచంద్రుని వినుతించెన తనపాదుల నత్తరి జాడించెన

విను మనసు మనసైక వదనంబునెసె జనువర మొకటి మ్రొక్కి ప్రార్థించెన

దో. అంతర్యామి వగుట జనులంత తెరుగుదువు జాల

మంత్రనమున మదభావ్రీతము మదిని రఘునాయకులు

దో. అనిన రాముడిట్లనె మౌని నన్నా వెరుగుదువైన

జనుని నిజాదర మొకనినిశ్చినా సర్వనాశ నాథైన

చౌ. నేనిదె తగని దినా వదునకుమారు మానితే నినిదాయది సుంచకుమారు

జాను గవిశ్వాసము మరువకుమారు మానుగ నావు .... మెనుమారు

అనిన నారదుండహంకారమా తెరా గనియుసైత రినెంతో శ్రీనిరాముని తెరా

విను రాఘవ నా ఘున నా మంబుల్ గన నతే తముల గలవు చయంబుల్

గను గాని నొకటి నెంకటి యదితం బా ఏను ఘనము రామయనునామంబా

గనిపించి నదికెలు హరించా మనమున నది నా కనుకూలించా

దో॥ హ. నాదు చిత్ర రాంకా రాత్రి నెల రామనామమును

జో దినితర నామంబులు తమ పంజి ములయుజైలు వెంది

దో॥ హ. ఛాయాసమాన సాంబర పాథ దనరుని వినదాలోల

వాసిగ నన రఘువరుఁడుం బిన బరని నిఖలంబైన సుజాంలి

చా. అని నారదుఁడు వినతమిమింబెన తనురాముని తునమున నతియుబెన
గనకంబుఁడు దయగలవాఁడంచున్ మునిత జయి ట్టిన మెను వినుతుంచున్
అపుడు యారున న్నినయుగ వాంయాం విపుల మోహం మక్షింతురో యాయా
యపుడెల్ల లివా హరిశ్వజ సించున్ కృప చెల్లి జేయరే మోయుంచున్
ఆకారణము తహర్త్యైజె ప్రమనన గాంకృప తెూరాఘు ఘుఁడు మునిచిన
తేరంవ నటన ధవర్ల్యయున నాత్రే టితి పెంఢిలి విను సుగురో
అనిశ యుసర్వంబు విదుబ నసుంగని భజింపు నాఁ [illegible] కరుణాకనం
గాని తల్లి శిశువు గని బ్రోచు గతిన్ దిన దిన వేంబ్రోతును కడుసంతతిన
బన్న ప్పుడ స్ని గన్న సుబాయిల్ బెన్నుగజారఖూంబెదరతి రోలుత
కన్నతల్లులాంగతి మోరాకుంతున్ తిన్నగ ప్రాంతురు దినము నదండన్
బాలు [illegible] శిశుఘాతం వెదలిన నెంలితల్లియాంబాయిరగదబన
తలశమ [illegible] సుకెలజ్ఞానుల బాయిరక్ష గదలతు సుజ్ఞానుల
జాలవారయి నస ద్భక్తులుగా నేలువు వారిని నేవదలను గా
బాలలత నాపదిబోగలబంతున్ జాలదె లిపెర వినవల యింతున్

దో. కామక్రోధాదులు ప్రబలం బాతు హరా ప్రపాహరీ
కామినులు దారుణాయు మాయా (గ) హింకలంబగనౌ లి

చా. విను నారద శ్రుతి ఘున వాక్యంబున్ దనరబలె బ్రసిద్ధి నిక్రంబున్
గన మెూహవనంబున వసంతుని గతి దనరు చుండు సతతము నాంగతి
వారుసృష్టి రూపై మరులగుచున్ సాంరజపజలాశయము లగనుచున్

మరి శాంతింతు రారని చూడని వారె వర్ణరు సారక్ష జూడని
కామక్రోధమదాదయుత లోభ వ్యామోహములున్నారిందుల సంశాంఛ
చేయరు నలరిభ విసంశరదాంగము వకా వెంయం వారలె యులరుచునగరిమ
జెలగునతితు ముదము ఆలతు నేసనగుమన్న తాలివారె హీంమముబెలుపున
దగుచున్న లలిత నిఖిల ధర్మరాంపముల దగి యులరు పద్మముల నపహంరింతు కాని
వారె శిశిరఋతువై ఇరులగుచున్న విరాంఠమునశేషవింత మొనరుపుచున్న
శ్రాంరకాములోకంబులకున్న వారలె నవులు తుహాంరాత్రులకున్న
దోహరి. ము నివరవినుమ పగుకాములకు మూలము నారులుశాంల

ఘనదుంఖదలదిగాంపునని స్మృతినవల పెన్నే సుజాల

చా. అనఘంనమగురాంతువచనంబున మునిరినారదుంతువినిసలిలంబున
[illegible]

వినుత సత్క్రియాతత విత తెరా విదులున్ సనయులమైరంగులు సాంత ధానువున్
గుణాగారులు సుజన నిర్మలత్రల సంకేతములు సూరి
మణులగు వారస్నత్పద మేమరరు స్ఫురదాదులు దూరి
శా. మహింత నిజగుణాలు మాంటగ తెరా తురు, సహింపబరగు
సన్నుతి జేతురు, మహా నిశీలాత్ములు సమానుల్
విహిత నయులు సర్వహితుల హసుల్
సరళ స్వభావులు రుతరజు పితుల్ పరమాత్మ మదతు తపస్థితి సహితుల్
గురుతర వ్రతులు గురుపద జతత్రల హంరిహర వి ప దార్శనసత్రల
దనరు త్తమ శ్రద్ధా మైత్రి దయల్ తనివిని మత్ర్పే ల్వర్థము గతేయ యల
గాని నిష్కపటులగు మహాశైతురిలన వినయసు వివేక విజ్ఞానముల
వేదముల పురాణాదుల స్మృతుల వేదాంత యుక్తా విధిబోధముల
కాగనక దెలియు ఘనులు నయానుల్ పాపకంటకా మానవీపాలకనుల
సుజనులు శ్రేయులు తుజనుల రీతి నే నిజముగ వృద్ధా నికరముపాత్రేన
సంచితపారలకు వ్యాపాములు కృష్ణ త్యాగంబయుపకర్త లకుగుదుతె స్నన
దాహర. వినునారద యునివరసాంధు జనగుణాలు లతె తీరుప
గనం వేదములకు నయసంహృశాత్రాలు గాదు గా తలంప
కం. దః వినుతింపగ్రారద నైన నాశక్యమా
యునవి నుబు నారదు డుపురు రాతుప దాన్యములు గాని ధన్యమా
తెం సుఖవనంబని స్వగతముగ నిష్టని యొదా నిజసాంత నుం
తనమ్ముండు కరుణా రాశి రాముంతా క్రోతులగు కాబయ మునున్న

నందనము. వినుతింపు నిజముఖకమున నేయను మెని వే ప్రకాశము గానసం
శనేశ్వర ముపాంట్టికి రామచంద్ర పదంబు లందితితే మిగిలిన
ఘనుసహితులుగా నారదుడు ప్రహ్లాద తాంత్య్యముని తెలిగెం ధరన్
జనుల వరతులపై దాన్ప సర్వాశలను తోసి మదింజారన్

ద్విపద. హరిని గొల్చువారే పత్తులగు ఘ ద లా రావ డా ర
వరయశము సుగా గడిన వారు హరి భక్తిగాంక్ష మీరి

ద్విపద. దాపశ్చాత్తాపంబు దంగగా నెంపు శిలత్త మగుచాత్ర
వింపగిదిని గని రాముజాచ యుంపు సుగతులిగురాత్ర

గద్య. ఇతి శ్రీ సకల కలికలుష విధ్వంసన కరంబగు రామనామస
స్మరణ వరంబున నారద్యాక్షాంతంబను శ్రుతిగేయ సోపానము.
మండపాక మేశ్వర శాస్త్రి చెప్పిన కవితలు ఇది.

శ్రీ రామార్పణమస్తు.

## శ్రీ కిష్కింధాకాండము.

### హనుమద్రామ సమాగమము.

చా. శ్రీ మత్సత్కీశినగరీశా శ్యా... [illegible] శ్రీశా
సాంపాదిసుగుణాసహిత నిరీశా శ్రీమన్నను విభో [illegible]
అనుజుని తోరా రామాధిపుడంతనే ఘనతర ఋశ్యమూకశిఖర మెంతెన్
జనవారిన చటసబలయుతుండై గని సుగ్రీవుడు కడుచ్ఛాతుంతయి
హనుమంతుని తోడ ననెను నాత్రైరా వన్నెజను దెందు నిర్రు పురినిగను తేవన్
దనరుచు వటురూపధరులై మానుల్ ఘనతర సత్యాంతర నిధానుల్

వేలనేగి వారి నిజాత ధాళిన్ జాలనెరిగి దెల్పువుం నాం కేరాంతిన్
[illegible] పగా వచ్చిర మేన్నిన్ శైలవము విడిచేజ నందెందేనిన్
అనవినిప్రా కృతిగాని హర్షమున్నన్ జనిపావనిగను గాని [illegible] నన్
తనవరములు వొంత్సి నియంత గ్నక్త్రిన్ వినతుండగుచుని ట్లనె నాం స క్తిన్
స్వామి లార మీరెందము జెప్పుడే ప మహాత్ములందరొ యెరు సబలు వేడే
శ్యామ గార భాస్వన్నృదు కేయుల్ దేవుల్ సాంమీ నివతులం జాను [illegible]
ఆరయుగాంభూం పాంతారంబుల్ సారసపల్లవబాంగాప [illegible] బుల్
మీరిరుపురువ నధారుణిడ్ తీరు నదిరిగెడి తెరగు దెలుపుడే
లలితమ్మ దులగా త్రేలు మారయ్యున ఖిలవనా [illegible] విడిదంతయ్యున
తలపహరి హంరాజ్యల దగుఘునులో నలినెన్నగ నరనారాయణులు [illegible]

దో. కాంతుండిన జనరాభారంబు జంతుం [illegible]

(అ) కవితులు మను జాంతృతుల జెం దతి [illegible]

కా. దెలుపుమని నరఘుకులు దుబలికెనని తలమెవిధి [illegible] బాటనెవయెని
నలకేరాసలపతియగు దశరథసూను [illegible] నాయనుజుండే తదుసూ
నసురాముండే తను లక్ష్మణుండని [illegible] బుతంరెబు నతాజ్ఞంగాని
వనిలో వెరాద నాయనుజుని తోడన వనవాసుడనై మనుచున్నాను
దనుజుండు మృదుసుందరి భరాంపుత్రిన్ గాని సాంహసముననవ [illegible] త్రిన్
వెనుకొని వెదకంబు వెసన్నే బూంధన [illegible] బుతిమి నిజంబిది బుండన్న
వినుభూసుర మాం విధమి ట్లన్నన్న విని పింబుతినా విధి వెంట్నన్నన్
హనుమంతుండపుడా రఘురాముని దనప్రభుడొవ్వరుడనుకొని ప్రేమన్

మరుత్సుతుఁడ హనుమన్నాయకుఁడన వంకింపగ మాంపగ సేవకుఁడన
తరణిసుతుఁడు మాయింట రాఘవునకు సుతునకు తరము తెలుపఁగ వచ్చునే
పదముల పయిం బడి వరలని బ్రోతిన కదలకుండె ... సుఖరాతిన
మది నెంతింకి హైమవతి దెలుపఁగ దరము గాదె తరణి దెలపన
పులకిత తనుండయి బలుకఁగ వేకన్న తలిత వేషరు మనసుగాని జూపింపన
పొంగు పగు ధైర్యంబు నితమించి ... దలప బ్రహ్మ మాలఁడని నుతింపెన
నే నిజము గనఁగ నేర్చునె దేవా మానవము సుబ్రహ్మంబు వృగాం వా
జ్ఞా... మొదలి యము ష్నస్థాయకునే లోనయితే నిను నెరుఁగ ... గునె
నేనజ్ఞానిని కుటిలమతి నయి నను మరు ...
దీనబంధు దయ వృగాం వన నాదెస గని బ్రోవ ...
చా. చెప్పుడు బిం మాం యాంతగుఁడు గదా తాం ... తలియింపఁగదా
సేవజేసి మిము జెందెడి బ్రోవన్ వే వెరవగని దకేకడుచేవన
తనయునే వతులు తీనయ ... రంబుల్ జనకుని ... తలైనైశ్వర్యంబుల్
గాని నుఖింతు రిదుం... బ్రభుచరణముల్ చెనుప సేవకుఁడ గాను ...
అనుమతమి పులకేలంగము నిండన తను ... ముననిడి యయుండన
...గనిపవనజు ... రాఘవుడు కరుణం ... గాని ... నిడు తెనినేత్రంబుల
తేనంవల్లు ... కంబా నరిచె బ్రోతిన్న నిను లక్ష్మణం ... గాంబాంతున
వినుము నిశము సంప్రీతునిజే ... హనుమంతుని తెలాం సనె నారా ...
మనమున సుందరు మాం హనుమంతాం ననుసమ దర్శనుఁడని జనులంతో
దినదినమందురు వినుమ ఓ స్వామి జనుఁడతిప్రియుఁడనిశము లక్ష్మా వా

దోహా. ఎవని యాజ్ఞపై నేగతియు వేంకటముగా వసియించు
శ్రీ విభుండు [illegible] నే నని యెడిపో దంబరినాము దిమించు

~~దోహా~~ చా. అన . . . . [illegible] సూనెన్ మునుపటి సంశయముల్ మదిమానెన్
ఘన [illegible] ములక్ష్మణులను త్రాతిని గనిరాముని [illegible] రాతిన్
ఒకని కావనశాలా విన్నుబిరా త్రైల [illegible] కపీశ్వరుండగు నిం గొను మా
బాలసతిని తారా సఖ్యముగొన్నా హరిశ్రీ నుజ్ఞయకార్యములగుబుధ్యా
అ [illegible] వాలిఖ్యాడం మాకౌ ప్రేతుడు ధనుడు శల్యాడు నాకౌ
వారు తలుడౌ తని మన్నింపదగున్ భాంతి [illegible] మిడిబారి లపదగున్
రహించి పిలుల మొల్లునా రప్పించున్ మహింబాం వృత్తాంతము దెప్పించున్
మహింగ [illegible] బుస్తావము రొప్పించున సహం సుడసుచు మాసరస విసిం [illegible]
ఆనియిరువుర పాలని ఘనస్వశ్రీ దనప్తై నిడి కైనిజనిలలశ్రీన్
దినకరసుతు [illegible] నాశైలము నన్ ఘనుల నిడి నుతించె నుశాలము నన్
రాము [illegible] మాం ప్రోబవతు సఫలత యైమార్తాండ మహామతి పవలత
[illegible] యదుగుల తెరదిసచ్ఛ్రీ న(శ్రీ)మారి [illegible] సదాశ్రీన్
అంతరాఘువుండ సుబు నితాంత [illegible] సంతసము నఘాసరసుతు గాసన
చింతలుడాగ కృష్ణ కాంగలించెన్ మంతనములు చయమతులజనించెన

దోహా. అపుడు రామసుగ్రీవులకు హనుమంతుడు బోధించి
తపటి మొదల సఖ్యల జేసె ఘనశోభి సాత్రిగనుంచి

చా. రవిజునితోండ దగ లక్ష్మణుడోలిన వివరించెను రాఘువునిగుణాలిన్
సవిత్రసుతుడు దాశరధులతోడన తవిలి చెప్పె ముసులనుగనుబాడన్

ఒకనాడు పులుగాంచి తగనితుండన్న తగునాకి [illegible] నేనుండన
తగచుచుపరతశ్శయంగుచు విగత ధృతి యగుచ రెయితతె యేనెగదగగనగతి
హా రామా! రామా! యని విలపించుచున్న సారెకు [illegible] నాయన్
చేరబిలిచి యుటుల తమ్ముడు నరుగన్న జేరుపటముదా [illegible] మేనేమెరుగన్
వినిఖిూంతయు తెమ్ముని రాముండనంగని [illegible] తెలిసి యున్
గొనియె ధైర్యమును మెలని శాంతించన్ గనుసుగ్రీవుండనే విసుమనుచున్
శాంతయుడు నగదగు బూంభుసదా వాం ప్రాంతక్షైర్యంబునయు రాయాం
నాకే బంటను [illegible] తేతుల నేలను దెప్పదవేగన్
దో. అనుచింత వాక్యములు [illegible] తనయ దెస్పదయు వాని
ఘుక్రబులుడగు రాముడు సుగ్రీవునికిట్లనే పాంకేవాని
శా. ఘోరవిజాంగ వారణ్యమునన్ జేరకారణము జే [illegible] నన
సారవిసుమని వెసందనగతిన్ శ్రీరాముని తెలంగ జెప్పను [illegible]
అన్నవాలి సాంతతుతిత గతిన్ ఇన్నాటనుండియు గడుగ్రాతిన
[illegible] న్నవారి మొకతుహితా తృతులనిగాన్నవారమరుగు [illegible] వతులన్
ఇకనిటులుంతక నాకనిశ్శేకన్ లేకవాంయరాంతి మదంబు [illegible]
బగ గొని వాలిని బవరము సేయన్ కగోతబిలవె నగరితడు ప్రాయున్
వాలి [illegible] దొడు ధావనము బించున్ పాలిశ్ నరిగెదసు బాంసిలువయగ్గ
తాళకంతే నద్రి తృప్యడుం బాంరెన్ వాలి వెనుగొంసుము బరువిడిబాంరెన
అప్పుడునే మాంయున్న వాంసాలి బను బాంప్పునవరిగతి జాలేడు తెలండుగన
త్రిప్పిత్రిప్పి దైతేయుడు తా రెనే గొప్ప తెండనాకే గుహంజొరబాంరెన్

అప్పుడు వాలి నన్నాగ్రహించెంతనె విపులబలము తోం నిలువనియంతన
విపత్తు దనుమగ వెసగ సహ దూరెకెక్కి పొందితములక [illegible] నెల మూరెన
దరిజొరబొరెడితరి నాం తెలొడక్కె త్వరపం [illegible] డనైపత్తయుగూడన
పరగనిల్పు వరాపయి మదభ్రాం వాం కదమతి నేగుము ఘనస్వభ్రాం వాం
అనినవాంక్రానెల యుచ్చ టసుంటినె ఘువరుధిర . . . కడగనుగాంటిన
దసుబ్రుందుతేననిటు దునుచునటంచునే మనము నవ్వాతి తెపెను శిలగాంచున
దోపర. దరముఖంబున నడితి కిష్కింధా నగరయునే జేర

పురమరాబుతంబని మంత్రివరులు బాలి నయుతాంర

చా. వలదనినేన నబలవంతము నన నిలిపిన నృపుడు [illegible] రాజ్యము నన
ఖలుడుంబి మదగ్రుబుడే తెంపెన బలుతినుతను ననుబట్టి యుడంచెన
దారగృహావసూంతగ్రతము హంరించెన ఘోరభంగి మారొక్కని [illegible]
భారున నన్నాప్పురివెడలించెన చారికనినదృంతం [illegible]
నే శాంతా దిగ నిఖిల జగంబున దానతదిరిగి డి [illegible] బు నే
మూనుగవైలితి మరివాలి వినుము మా నిశాపమునరింనే [illegible]
అనవిని రాఘవుడనుజునితోంతనె ముని వాలి శపించిన [illegible]
వినవలెనంతయు వినిపింపుమన్న తనగాంతా [illegible] జ్ఞేనెవినయము నన
ఇలదుంభుభిగల . . . ం ద్రవిపత్తుండల ఘా బలుడు మల్లాంహవదర్పం
డలరువారబ్బినహొంసహ నుండయి ఖలమతి నెకనాండలఘుతసుండై
జలధి నెలుతునని జలనిధిజాంచ్చెన మొలలు [illegible] జలములుగ నటచ్చెన
తెలసితరముల మధింపుదు హెచ్చెన జలచరతులమాంతుల టతి వచ్చెన

వనధి యప్పుడు ఘాతి నిజసంబెంబెన్ దనుజుని గని యిట్లనుచుండెన్
దనుజాధిప ననుజనకెదు వరతా నినుసరిగా తార్క్ష్యాన వీదర తా
ఘనబలుచే మవంతాని గనుగొనుమా గనియు ధ్వయుష్టెను సురప్పనుమా
తనివిఁడక నాతని మార్గ్యానుమా యనువగు నావిప దా [illegible]
అనిబులని ధిదెలిపిన లతమి మారెన్ దనుజుండా హిం [illegible] మునతుచే రెన్
ఘుకనరతమున నిరి ననికటు జొరెన్ తె [illegible] వాయువు పొంకిన ఘుమిరెన్
తరతములశైలముత దలు పజొంచ్చెన్ గిరియప్పుడు నిజాంతృతి తెరా వచ్చెన్
సురరిపువర నాసరిబులతంతున తరమరసి తితిన్ ఘు [illegible] నైరిగింతున్
అని దుందుభి తెరానా హింమవంతాండ [illegible] పతి షిబ్రాందాలయ తాంతుం
డనరా నబలయుం తెంచఁడగు నవ్వాలిన్ విను మని దెలిపిన దనుజుం డ [illegible] గ్రిన్
సైరభాతృతిని జనియవ్వాలిన్ జెరుచు నిర్బంధ [illegible] శిలలతనాలిన్
ధారుణిని తెమ్ముల రుష్యాచుతరులన్ జెరిచెరిచె తెగాంబిన్నై రేపుణ్న్
తరమునవాంచయువు తదుం వడి జరచుచుపుర వా [illegible] ఘాతరత గలి నరచుచు
వరతంపా నగరరము గలుంచెన్ బాంరిబాంరి వాలి నప్పుడు నిరసించెన్
అప్పుడ దుందుభి యాంగడ మెల్లన్ దప్పక వాలియా దాలి నియుల్లం
బుతృతిల్లన్ రోస్వ జ్వాలుడగుచున్ చెప్పరాని తృధ చే గడునగుచున్
గనిశిగా నవచ్చినరాంపాయు గతిన్ గనలు దుందుభి బలుం సురవిమతిన్
గని సొంపాసమున నదియుచెంపా చ్చెన్ ఘనమల్లాహం వమొనరింపజొచ్చెన్
తమల్లాహంతమ్మిని జే సేయన్ సొంపాన్యమెయ [illegible] గతిసప్రాయన్
ప్రేతుగనిన వారికే దమిడాయన్ యామవతంతు ష్టయమునిం ఘాయెన్

అపుడు వాలి తెరా పాకృతి మించెన్ విఫలము క్షిన వ్యారు నదంచెన్
చపల గతి నిశాచరుడిలఁ గూంతెన్ విపరీతా కృతిని నగము జూచెన్
అ- ఏ ముక్తియుగ మంతింబు ధృతిన్ పంత మెంపు బూడు తలదంగ గతిన్
వింత గరు ధీరము వెడలి శైలంబంతయుం బెదరె జయాంతకం [illegible]
దో హ. అపుడిచట ముని ప్రాశ్రమ దరయు నెతడు తెకుండ
నిపుడు తా [illegible] నాదులకు నిత్య నరిగియు టనుండె
ఉా. స్నాన మొనర్చి యుచట కరుదెంచెన మౌని నిజాశ్రమము హావాత్రిమెన్
తాన ప్రముగని భీ సూంపించెన బూని వాలి కృతముగ మదినెంచెన్
అయినను నిశ్చయము రయుదు నంచన జ్ఞానబుంతు వచనంబుల వింబున్
తా [illegible] గను తరి మ్రుతుడౌ చున్ బూని వాలి నప్పుడు శపించ విని
ము నిశాపము జయము మదినెంచెన్ తను వాలి గిరి గను గొనమానెన్
ఘున నమతంగముని కరుణా జ్ఞాతిన మనియుంటిని యారొలిన్
వాలి ఘాతిమ దివదలకే మొందున్ జో వేత యుచట పాయి పృగనుందున్
బాలగనిది నా సంగతి యుంచున్ వ్రాలి పాదముల వడి బలవించున్
~~ఈరాతి నడలు యునఘు నికరుణా దారుడగుచు హాస్త్రంబుల నెత్తెన్~~
~~ఈరాతి యుంగు నడలు రఘు~~ వారధియగు రఘువరుడాదరణా
దారుడగుచు హాస్త్రంబుల నెత్తెన్ గారవించి తను కౌగిటహత్తెన్
హాత్రి రఘువరుండను సుగ్రీవాంతత్రి రపడత సదా మత్రైవా
వృత్తి గాను ముానే నెక శరము పో నిత్తిరి వాలి వధింతు నుతముమనె
దో హ. సారస భవరుద్రులపైరి శరము జూచితా నున్న

ధారుణిలో వాలి నిబ్బడఁ ద్రుంతుఁ దర్పము నాపలుకె నిక్క

చం. అని రఘువరుఁ డయ్యఖిలు నెతోడ నీ ఘనగాత్రగతుల నగరపడి బ్రాండ్ర

దనర దెలుపఁగాఁ దానూంహించె [illegible] విను మనినయగతి వేగ వచ్చె [illegible]

తనహితుండైదము తెన ఖేదముగా గను నాతఁడఘు ముగొనుడు నిజముగా

తన దుఃఖము ప్రాధర సమమని [illegible] గనవలె నురజః కణగతి జేసిన

తన యిత్రుని ఖేదంబు లణువయిన నగనవలె గిరిగతి గనుగొన [illegible]

విను శరీరఁడా తత్తఁడ లెని విహింలంబున దనర స్నేయనాఁదగ దనిశంబున

గుణహీనుల సద్గుణులను సే [illegible] నగుణములఁగొని యుపగుణముల ద్రోయు

గుణులను లెరిగి తెలిసని వె మైత్రిన గణించన ధ్రువతా గుణయుక్తా మైత్రిన

తనకాపదలబ్బిన కాలములను గనవలె శత్రు ధిక స్నేహములన్

దనరెడి వేదనల [illegible] బనిగొని దెప్పె మచ్చ త్యాఖ్యాతిన

తనయెదుట నుప్పొంగారి నిమ్ము యించున్ వెనకనహిత వృత్తి నాజరియించున్

గనుగొన తృప్తిముఁడు నెవాని దెసన జనమైత్రి సలుపఁబనదరసి వెసన్

క్షితి హితుండై నుపత్రులఁ డయి ఖ్యాతి నమతి ను కగతి పాత్రత [illegible]

సతతము దిరిగెడి జనుఁడరయ నగున్ కృతఘ్నుఁడాతని హితవు విడదగున్

తన స్నేహతుఁడెంతయు శతుఁ డయినన వనితను శిలాం వ్యాప్తపు తమైనన్

జనపతి లా ఖ్య విశాలుండయినన గనుగొన యిత్రుండు కపటుండయినన

శాలిసమము లనాలుగు గనగన బాలబాధలను సాధనములును గున్

కే. ఖ్యసంతానాహితుఁడవుగానన వాలిదెప్పితె నెన్నయము వూఁన నన్

అని మది యిట్లెనె నరభూతనూజా ఘనశాంతమై విదుతపితులరాజా

విను నెట్టనను నిజముగ శాస్త్రమున్ వినుకార్యంబును వేగమె జాతున్
అనఘ సుగ్రీవుండనె రఘుపతి తోరా జనవరా త్రుడ నెది సంశయ మతి తోరా
ఘనబలుడగు వాలిని గెలువంగన్ జనుబలి శేషు నిజంబుగ గంగ
దురమున దునిమిన దుందుభి శిరమున్ గిరి గొట్టి బరగిన నరయుచు మున్
వరబలుడె త్తగ నరసిక దబుటన్ దరముగా నక వారతిరిరకె త్రుపన
వినుశా ఘనతర ద్వనుజు నిశిరమున్ గనుపటి వెడద నదిగనిత ద్దరమున్
గొని మొత్తిన నా వనుపుగ వాలిన్ దునుముదువని శోంచు సాకెలా విన్
అని తన్ను ప్రకటించ రాముని కున్ గనుపడి రవిజు నిమనమున తాన్
తెనివి తెరాంప నది తన పాదమునను గొని జి మెన్నను మొంజినన దశరకుబాన
అదిగని రవిజుండానందముచే మదిబొంగుచును రాము ఘన శరమున్
తుదగని వాలి మృతుండగు నటంచున్ విదితవక్త్ర రఘువిభు గను సాంబ
[illegible] తు [illegible] చు పదతతి సెంచున్ సారంబుగు జ్ఞానంబు దయించున్
[illegible] ప్రాప్తం నగ దలంచెకే తెలిసియులారగ జేనివాంజన్
తారాంత [illegible] ఖ్యాతిన్ సారంబుగ నిశ్చలమతి నయితిన్
చరాంరి షూరాంగములు పొందొల్లను నీ సారవ [illegible] కృంతా [illegible] మా
ధరదార ధనాద్యురు భోగంబుల్ హరిసేవ విజ్ఞాయు వ్రాగారంబుల్
వెరవ్వ గనిజమని విబుధులు లెలన్ బరిపని గతుల నుప [illegible] బాంధన్
ధాత్రి మొంద భ [illegible] రిమతేముల్ మైత్రి బాంధ యుగ మాయా వ్రతముల్
చిత్రములి విపరశి ధ్దులకగున్నే పొత్రము లనుమనుబులు కగదగునే
అవని వాలి హితుడు [illegible] ఖ్యాతిన్ భవ [illegible] పడునే [illegible] దనయుతిన్

భవమున ఫలమనఁబడె మారేసీతా ప్రవాళాలు నిగ శైయవెనసు దేవా
కలనొక్క నైతొంగలహించుతు దినె దెలిసినిజ ముగా నిగతి తననిలిందక్
దలున టుతె మునుదలపడు యుహించుతుల దెలియని పృుడయిరెలమి నిచహించుల్

వాలి సుగ్రీవులయుద్ధము.

ఇలనావాన ఉపుడితరము మానెన్ వెలుపుగవింప సేవమొబూనెన్
తలపుశత్రువు ... సమతమించెన్ తొలుపగు స్వప బ్రోపు మనిపలించెన్
రాముడినజుఁవైరా గ్యవచనముల్ ప్రేమనిచ్చి సుగ్రీవా ఘనముల్
నామహింపొాత్రలు నిజమెట్లయునన్ నావాంట చురుతునానేమానన్
అనితొంతత్రుతిరహాస్యముజాలన్ దనుదెలిపి ధనుర్ధరుఁడయి వాలిన్
గనివాలిని వా... మనహాళ్లీ జనిరవిజుఁడుబలిచెనని కీవాలిన్
రామసహాయ విరాజితబలుఁడయి భామరతముతొ ప్రథునిశ్చలుఁడ...
డాతురి మరియుద్ధము నతుఁజేరన్ తామసివాలి తృధనా...
జనుమోంతార వినున్నిపాదంబున్ గాని దానతని ట్లనెస్త్రాధంబున్
జనక... ప్రియరవిజుని చైతొంబుటనై నిను సంగ్రామంబున ద్రుంచుట్లై
వనిగాని దశరథవర తనుజాంతుల్ ఘనులు రామలక్ష్మణ...
వినుతబలురువన దనుజుని బాయన్ మనిపదెంగతు మినజునిడాయన్
ఆరాముని హృదయంబున నడుమిాం పొరిమొదలు నోర్చనింతవిడుమిాం
మారాడక నా మాటలు వినుమిాం నెంరకృపనామముచక్కగ వినుమిాం
డోహో. అనవిని వాలిసతిని బూబ యునివెనిట్లుబోబాలు
విక్రాంవారుఁడు సమదర్శనసుస్థ జైనతుఁడు జైనకీనబాంల

నేను త్పుతౌర్థుఁడ నిజమని వింతన్ షా నుసంయుని త్పకా షావన దాంతన్
దానినఘుఁడు నైత్రా ధంబున వాతిన్ ఘూ నిముష్టిపే ఁచా డి వెను హరిశన్
పొండిబిన వౌ ఉంతనతడలత వేగన్ పిడుగు వడిన గతి వెడి దము గాంగన్
పిడికిటిరవిఘునిపె న్నురము వయన్ వైడి బంగాలి యుడె బాహ్వహంతి త్రియన్
ఆనుఘుం డాపోలు నుగానిదలతెన్ లనుబరు విడి రాంముని గనిబలితెన్
జనివాలి నిమాంర్గానా మనలేరా నను విడుచుట లేగు నారఘుపోరా
అనినరాముఁడిట్లనె నినలనయాం మన మునగుం దరు మంఘు న వినయాం
గనమాంరి వాకారులు వాలినీ నను షేదింపఁగ నైరన నైరాలిన్
తెలిసి వాలిని వధింతున టంచున్ దలబయుంటని దిలత ద్యాంబుంచున్
బలుతుచుతరవాన నాసగ్రాలతను ప్పన్ వెలువలరసప్పుశింబి నలత్రా సుప్పన్
లలితవణులుల్యాంబుం మందెన్ దల చప్పాంర్వ బాధలుగతియాంచెన్
గళమున నప్పుడు గజేసం మమాలన్ వలగా నరాముఁడు వై వెను వేలన్
హరి...బల మప్పుడతి శయముఘైన వాలి నిమార్గానవడి వడిబుఘైన
హేం...వ్వాలి నిదాంతెన్ వాలియు నఘు దలపడె కడు పొంతన్
బారుచు ఁబాండురాబు ట్టుచునైవా లిన్ మెంరిరుక్ష యులట్టుబలాంలిన్
వారిని గనరఘువరుఁడే తెంచెన్ చేరువ వృక్షము వెంబెను లొంచెన్
దాహరి. ఛలంబల మున స మరమున్ యాం సాంలి ఛయుంబు హింబ
యులరాముం డే కాస్త్ర మున నిలవాలిని బుడుద్రుంబ
. హరిరాంఘు వుండబటికి వచ్చెన వాలియంత ఘవి నుబడి కనుకెచ్చెన
నేలద్రాము నిబటాంలవి లేశిరున బాష్పలవిల ధనుశ్శరతలితేతరున్

రక్తనయను రఘురాముని గాంచెన్ ఛత్రపదంబుల మనంబున నుంచెన్
ముక్తిదాయకుడని మ్రొక్కి మోదించెన్ వ్యక్తముగా నిష్ఠను వహించెన్
రామచంద్ర దర్శనము పొందెన్ నామమధురలు బాంధవులు విడి పోయెన్
సామాన్యమైనాజ్ఞన సకలతన్ త్రామద్గతి గాంచితి నిశ్చలతన్
అనిమిష వారి రాముని గనిలోన నన్ దనిష్టం దయునకరి నతపైనానన
గను వహించెర రాఘవ దర్శనమునయు నతవతారంబు నొందితివి గన
నను వ్యాధుని గతి దుర్మతి విగదా నిసుగ నిపగ నేగొన తేదు గదా
ఇనకులహితుడను కొన నేపగనా? నను వ్యర్థముగా దుఃఖము గదగునా?
అని రాఘవుడనె విను మూండు ప్రభుత్ వేనుబానును సతుల నాజాత సుతుల్
గని సవానుల నిరసుజాత సతిన గానదగు నే నాకును విగతి మతిన్
నావు శరుడవతి నామడవు గదా నావనిల దెలుపగా విని వుగదా
ఈ విధి తపనాబాలుని కింబు నన్నిన్ పోవ వెదగ దృంచితి నిప్పుడనిన
శరణాంగత రక్షణా సల్పుటయున్ దురితాత్ముల పెంపర ద్రుంచుటయున్
కరము ధర్మవాదిగాపున నెన్నన్ దురితుని నినుగ్ దుని మంతిన ...
పరమపురుష నిస్తాపంచే వరుస నిపుడు నాకుండు
మరణాకాలమున నా ... నా పరమగతి వియయి యుండు
వా. అనవిని విష్ణుయాంశతో వెలపొందోన దశరథ సూనుం డా వనె మృదువాణిన్
తనువు ... జైతను ప్రాణంబుల్ గానుమనవాతియనున వచనంబున
వినుతరుణా నిధి నిను మునులయిన ఘననయత్నముల సుగనుగొనబోన
... నులయను మునినే సాగస్వర్గంబున్ గాన వేరటె వెంపని నామంబున్

హరుఁడొసఁగు మునిశ్రేష్ఠుఁడగ ముత్రైన్ బరగ కాశినందు .. కిదురత్రైన్
ధరణి నట్టిని స్మరుగతి గంటికిన్ దొరకునె నాకిఁక వెరవితనెంటికిన్
భాం. దా. వేదంబు చెవ్వనిసుదా ములను నేతొ్యాది వాక్యాలబాగడునో
యాంద్వైత వస్తు (శ్రుతి) గోచరుఁడవ్వానే నంతర్ప్రతి నేరా
నాదయినతత్త్వము వెలగు వెంతటి నిష్ఠ నయిననుగాంతురా
నాదయిన యవ్వారంభముగనిషాంబుగాను మంటి రిసరా
గననిట్టి మాంతమైవేదవేద్యుఁడును కల్పవృక్షములూరిచ్చితో
వనతేరుచెంచుని రాముయిడు మొకవరముగో రెద నాంత్రితో
వనకర్మగతి నే మోని నేయుత్తిన చవల్ప దప్రత్రి నా
మెనగూర్చుమంగదు గ్రైవాంత్ర యు మెరార్త్రి రక్షత్రీసజ్జనా
దోషగ్ర. వాలి రాముఁ.... దృఢపటిమతనుచ్చను ... జింపె
    మాలికగళమున జారు టమో తొలగజు మెరుకడింపె
చం. వాలికి రాముఁడు స్వపదంబిచ్చెను దూంలి వానరస్త్రీ మమ విచ్చెన్
బాలతార కేళంబులు వాడన్ గోలుచె నృపు బల్బిక్షము చేకొందన్
తనువెరుగక రోదన మొనరించుచు తనపెనిమిటి యానన... గాంచుచు
న నె నొంద్రింప వాన్నను నామాటల్ మనమున గానక యమవశుఁడగుటన్
తనయుని కేలయినక మోత్రాంగంబు నవిడి ..దంబు నతో లోనన్
జనదగునే యనుమను దుఃఖింపన్ గ... తారకు జ్ఞానంబు జనింపన్
దనరబలి గ్రామాయను హరియించె న్ విను ముదింగ యాంత ను వ్రజనించెన్
దనరుపంచభూతావికారంబయి వినాశ మొందును దేజారితంబయి

జాపుడు నిత్యుడు బన్నయుడె న్నన్ నా వెవ్వరికిం దేద్దాత వన్నన్
దావిని రాముని పేర వెంగన్ వే వెలయగ గాని విడి వెను బాంధన్
మొనసి తారరాముని పద పక్తిన్ దను త్రైలోక్యమ్ము నోరెను తర్ష త్రిన్
వినుమా పార్వతి విను దుఃఖిలంబున్ గనబాష్పలవిధమాన నటనంబున్
గావించును సంప్రవృద్ధంతన్ వేవిధా త్వాం జ్ఞాపించిన పొంతన్
తాపాపితు దకగానము చేయన్ వానివి రింతగా వరజు నిడాయన్
పిలిపవి తెక పిపారు నకెన్నన్ లవి రాజ్యంబిడి రమ్ము నాయన్నన్
కవిత త్రిరాఘవు పునకు హర్షనన్ దలర త్రైముక్తియందరు జనులె
దోహ౧. జనులక్ష్మణయుడు భరత శత్రుఘ్న పురజనులనెల్ల పిలిపించె
యుని జాంగదాదిరాజు యువరాజ్యాధీశులగా గావించె
వినయుతో పాసమానత పరు నెందున్ గనము మాంత్రపి తృగణములయందున్
వినుకారకవిత సంయామందున్ దను వాలిసయంబున తదుగుందున్
తనుపుత్ర పోషింపగ తద్దంగా బంతేనే ప నప్పుడు సంతోషము గొను నంతన్
ఘనా రాముడా తని కృప తెమారుదన్ గని రాజ్యంబాసగెను తమిగా
దనివినిట్లు పద్దయారానిధా నుని ఘనుని రాముగొల్వనె పడు మా
దనరమాను నాత్రి దుఃఖంబుల్ మొనగానెట్టు యుండును సకలంబుల్
రామచంద్రుడట రాజు నాతీని ప్రేమ తెమారుదన్ చెప్పిగా నినసూంతిన్
దామతి యుమతింగా తగశాసించెన్ గ్రామము తో జారరాము వచ్చెన్
వినుమిన సుతారుతా తమ్ముల నాశ్రవనంబున నేదుల పడియును నాల్గు
గానిత్సుతి గాపున వని నుండన్ జనని వంగదు దుసం పురియందున్

మెలఁగుచు రాజ్యము సలుపు ... వలగొను శ్రీ ప్రాభవ సరసంబౌలన్
దాలిచెను వర ... వృత్తి కూరిచెన్ వెలయఁ జాలదము వివేకము విరాజెన్
ఈవా నలనే ... దాపుల తరువుల సాదుల సుం... న
నా వస్తుత శౌర్యా ... వృత తైతు ... ఝా విచింత ... మనుమతి నై
అనియాంగ ... నరి ... బహుతికీన బనిబరాము ... ప్రవర్ధన ...
... ఘనమగు మొకదరి గనిపుపసంగాడెను సుఖశైలరి
అందు సుందర వనాంతంబులు బారెన నందిందిరము ... చలిమిని ... నెగన
కందమూల ఫలకలి ... చిందెడి రీతి రఘు ...
లలిత రీతి మెలఁగు లక్ష్మణారాముల్ ... మేమున
గాలి ... మెలఁగుదుమని యిం టు వెలసె ...
అప్పుడు రాఘవ ... నమరన్ దప్పక ... తెల్లాన్ను తీరరం బాప్పి కంద
మూలోజ్వల ఫలముల్ కుప్పలు గాఁ జేసి ... నమలిమంత
అందొక నాఁడు ... స్ఫటిక శిల యందు ... సుందరుఁడగు ...
సుందరుఁడగు ననుజుండౌ ... చెందగు కథలు ... రతిన్
వినుచు మని మందె ప్పెను నృపకౌతుల్ ఘన ... విరాంగ ... బులరోతుల్
విరిల లక్ష్మణుండు వివేకము తెలియఁ ... ఘనుని గుణములు గొల్చెన ... తయి గూడన్
అప్పుడు ... లంబర మెల్లన్ గప్పుచు మెరయుచు ... గ్రాల్లన్
తప్పక రఘుపతి తద్గతి గనుచున్ చెప్పె ననుజు ...
గనుమిదె లక్ష్మణ జలదంబుల్ గని శిఖులాడెనో ...
ఘన విరాళి గృహింప ... నని కరము జెలఁగెదు రాతి.

శా. తప్పక రఘుపతి తద్గతి గను న్నాన్ జలదములు రామామాచకలను హో శ్రైన్ తలపడక
కేకనమునజా [illegible] జలదాళులలంబ తాలములు కయుంచె ఝలహింతవృలగతిగాచె [illegible]
తొలి వానల నిలజెల గెను భావ్యాత్మ తొలి వయసు ముసలిన [illegible] నాతిన
జలధారలకిర సహించె ప్రొత్తిన్ శిల వార్త [illegible] సాధులు గొను మాంతి
మరుతనదులు [illegible] లన వరలి పొరలి పైబారెను జాంలన
ధరణీశా యనగ ధన మొకవేళన దాచికొన [illegible] తృప్తైడి యౌలన్
ధర బడి జలమంతంగా దానామొన్ బాలిని [illegible] కొండిన బాయన్
పరసుల కరిగెను జల మొకసరణిన్ [illegible] కృ తెంటుల కరణిన్
స్థిరదంబులు దధికరి [illegible] ... ఓజ పర మొందు జొప్పుల గహించి విందే
ధర [illegible] దదుర్గ [illegible] ముచె బ్రాన్ ధరణీసార వేదధ్వని పోలె [illegible]
దోహా. కవితే సకల [illegible] దళములు నిక్క తరాజిలెను బాంలి
లలితసాంధ్ర జాలంబుల [illegible] శాలసాంద్రతం [illegible]

శా. గనులక్ష్మీ [illegible] హాజంబుల్ దినదినము సుప్రాలెను పర్ణంబుల్
జనపతి ఘనరాజ్యంబు నగాండన్ గగన [illegible] దిశల గతిబాండన్
ధరా [illegible] జాలప్రైరా దిక్పృ సతబ్రాలిబాయన్
వేలజగతి సమనాంబు [illegible] దగశాల యుతి నృపతి పాలనంబు నగ
ధరణీస స్యములు దనె [illegible] జాంలన్ ప [illegible] ప్రకృతి సంతత్రతి తోలన్
మెరుగు దుముకు గులు మొగ [illegible] కెలన్ తరుచగా దంభ వితాన ముచాలన్
అవి వృత్త స్త్రీ ని జడి సాలవాలతతి స్వతంత్ర గుజల బావి స్థలగతి
లత బాజములంత ఓజల్లి [illegible] మతి పండి తెగత మత్సరముల ప్రియ

కేలుబత్రుపాంకాళియు దూశెన్ కాలువశతశైడు ఘనగిబాశెన్
బాలుజుంతాదిసంనెనుజుగతిన్ [illegible] మెచ్చుప్రజగతిన్
వరయుత్పుడాంవగా మొలువదాంషరత్రి హాంతిజత్రుని మోహాంబుంటనిగతి
తరము పదికవాంక్షము నిలుపాంమెన్ సరవిజ్ఞాని విషయములుబాయన్
గాంతి [illegible] వెమె ఘనతము తిట్లట్లన్ శాలహీన సుతుచే [illegible]
హేంళి మేఘములు నెసైనసెనునింగిన్ శాలితులజనలేతి [illegible]
అనిరఘువరుడిట్లనుచునితెరాదన్ తనప్రియుబాయుచెలనసు [illegible]
ఘనవరవర్షాకాలపుజాడన్ దినదినము [illegible] వెనుకటుడన్
అంతవర్షదివసాంశుబు [illegible] కాంతమగు శరత్కాలము వచ్చెన్
వంతనవాగలత్ర్యోదాంతాగాంచెన్ వంతలుడగరఘువరుడు [illegible]
తమ్ముడలత్ర్యుడా తప్పతవినాపా నెమ్మిశరత్కాలము [illegible]
ఇమ్మహి నెల్లెడనేకా, ......తి సమ్మతిబాసెన సంశ్చార్య [illegible]
ఘనమగు వర్షాకాలము జాడన్ గను వార్తతమెందెననెడి జాడన్
జనెబుందరము ఘటజదర్శనంబున తేనలోజత నరిగినతులేకంబున
..రిజ్జులము స్వచ్ఛలగాప్రతిన్ ధరసజ్జనహృద్గత మదరితిన్
సరసులసుతతము స్వల్పంబాయెన్ కరము జ్ఞానము కాంతముబాయన్
దనరెపత్త్రయుక్త రజముప్రాంవన్ జనపు [illegible] రాజ్యవేలుప్రెవన్
వసాంల్పపవేపలడతెబాలున్ మనుజులుంబి నిర్ధనులు బాలన్
ఘనశూంన్యాములఖమలరె [illegible] గనవ్రగవర్ధ కీర్తిని మదిరాతిన్
ఘనుబుపురివదవి వనికరిగిరి ధవితే గనఘత్రలఖిలమును [illegible] గతి.

దో హర్ష. నేరమ ధీర మగు నెలవులన్ని వారించరాక సంక్షించె

శౌరి శత్రు ధాపద చేసి మారినక తి గసంపించె

చం. జలజములు సరోరుంబులద నెఱ్ఱంగ నలిశత్రులు హంరికలసి నలోలన్

దెలియబంకము వృపగనెనింగిన్ ఖయిడుసు ఖంబు నంగాంచనిఖంగిన్

శరదాతపంఛ వసంతాపంబున్ దరలిబశచి యిడె దగు నిశాకృంబున్

సరవిఘసుజన దర్శన మొంగి జేయన్ దుర్తము వెల్లనుదాలగినబాయున్

అరసెన శైలాంరము లబ్బు నిర్జతిన్ హరిగసగాసు శత్రాళులరోతిన్

ధరదుని మెంహంమ ముదంశత శైలాంటిన్ గురుద్రోహిం నఘుమరూరగనుసాంతి

దో హర్ష. శరత్సమయమున పథికజనుల్ సప్తము గాంధిజాలగురూప దేశల

సక్తములగాని జెలగంజనులలోల.

చం. అనుజాంబిను శరదాగమాంబెన్ గనుగొన ప్రాకృష్ణాంము బోరెమెన్

జనకజ వార్తయం వినగానయినన్ గనుగొన వతెనేగతి పేనయిన్

జీవము వేరాడు వసింబు నాంతేదా యోచెరకృగ నవ్వునెంతాదో

జీవింబన దెన్నైదని వెంనై భావింప్రాబు నేపట్టునన్నన్

ఇనజాని బూరిబ వేవేసు నగరంబున్ వనితలాలె జ్య ముధన నికరంబున్

మనసహాయముననగాని కడుమింబెన్ మనలగ అబయే మరబుపుదింబెన్

నేనే బాణాముచే నావాలిన్ రూపాని త్రుంచితిని దాసన మెంలిన్

వానిమూంఘు నుత్వనిబుద్రుంచున్ హైని జరగకలపని నంహించున్

అనెనో గారె వినుమెవరి కృపన్ జనుమ దమోహంబుల నిశ్చము దలపన్

గనల ద్దినునవె కెంకంజనింబెన్ మనవశమె దెవియం మునులకు ఔమింబెన్

ఘనుఁడు లక్ష్మణుఁడు కడు కోపముచే దనరి యప్పుడు శరతతి చాపముతో

గాని కిష్కింధకుజన కృపగనుమనే ఘనుఁడు రాముఁడు [illegible] నె విను మనుమనే

దోహర్. లక్ష్మణుఁడన విన్నదియు నిసాంబ తగు మా [illegible]

దెబ్బ చటికి మన కాలేని సఖ్యము తెలుగను [illegible]

అన విని లక్ష్మణుఁడను మతి కోపుడన జనె కిష్కింధ కరకట సాంతే న

హనుమంతుఁడు రాముని కార్యముదా నినజుఁడు మరచెను యిది తగదా?

అని జనిరవి జుని గని వినతుండయి [illegible] ఘువ్వ యనె విను మని ధర్మా

యయితుండయి మనకు రాఘవుని మరువక తగం సాజ నిగను [illegible] తేలగూనా

శ్రీరాముని కృపచే రాజ్యము కనె [illegible] కార్యము మరచుటగని

వారు కోపమున [illegible] చేరి నిన్ను శాసింతురు వినుమా

అనరవి జుఁడు భీతి నిమదిగని యొన హనుమంతు [illegible] నగను గాని యిట్లని యెన

ఘన కోపము [illegible] గాని సాజ్ఞానంబు సూనగతి నడగెను గదలోన నే

హనుమంతా యిక నయ నను సాంటినే జనకజ వెదుకగ వనచర కోటినే

బనుపు మె [illegible] నిగను మనుమా గని [illegible] నె రత్నను మా

పత్రము దాటిన పై వచ్చిరన [illegible] చెంది [illegible]

దత్తత మారుతి [illegible] దూతాలనే [illegible] హార్దితనే

వారి నిగని వచి వర శాశనముల్ నేరిపి వేగమె నెరి మా మనముల్

విరార నేని దూతోప్సుతేగనుఁడే సౌరి మెచ్చగ యశము వేసెనుఁడే

అనగ కపి దూతలు యతని పదముల్లన గాం [illegible] తిరిగ వగ వున ముదమునల

గానిజనరంజటి కోపము గని [illegible] జను దెంచు లక్ష్మణుని గనుగొనుచున

ద్వి. త్రి. కష్టములు చూచి మీరు విడకనెన్న గదుర లక్ష్మణుండు మాప

మప్పుడె కేగెడి పురిగా బుత్ర నశించెను పలుత తనుప్రాణంప

చా. అప్పుడు వాలిసుతుండటవరుదెంచెను నిప్పుడు యుడుగుము దశరథబుత్ర నుతించెను

కపినేలుమనుము నెంబవంతుడెన్ విభులకు క్రిగను పింపనుతించెను

ఋరణతోయాంగదు తోరా తనయుండు గారవించె లక్ష్మణుడే తవిన యుండె

స్వారి యప్పుడు లక్ష్మణుండు కపిధవినుబుండు చెర వెరబలేను తోరనుగనుబాను

వారుంటి తోరాలక్ష్మణుడుగన పట్టాభిషేకము రఘువంశము నవెట్టి

మారనుతింబర వేంయస్వామి నెన్ కేరాంతిలక్ష్మణుని కేరాపంచెల్లెన్

దారవినయము నద్భుతి రంజిల్లెన్

వారుచయులు రఘువరుని గృహమువడి శేరింపుము తమతోసింహా ప్రసన్నమిత్రి

బంతులుడుంగబూజించిరి తమితోరా నంతరవి సంతసముండుటేవినయముతో

బెంతవైరి నతిశేషించ వెరామెత్రిన్ కాంతుల లక్ష్మణుని గనియనెచ్చ త్రిన్

ఓరఘువర విధయోంజ్వల రోటల్ సారె తమ దసంజ్ఞనన కార్యముల్

దారుణకపముకృశులకె కాదురయంబాంరమునుల మొహంబడు నరయన్

అనిబలికెడి రవిజాని వినయోత్రిన వినిలక్ష్మణుండాంతని ననురక్తిన్

గనికౌగిళ్ళి వెనగాని సుజ్ఞమె సగన్ ఘనమోదమును నప్పనుమతి తోనగన్

అంతమరుత్సుతుండెం రఘుపతి తోరా వంతలుడు గనిపిపతింపు నుమతి తోరా

సింతవమునుపె మహిజనుగనగన్ కొంతెబుల్లవము దినబులుజని నగన్

వినిలక్ష్మణుండు కపిరాముగనన్ మనమిప్పుడట జనవలయునన్

హనుమల్లక్ష్మణులనుమును నిరుతెని యునజుండుంగ దాది నిఖిలురనుగాని

దోహా. జనితారాముని గని మైత్రి తనతరములజాలిడింబ
వెనయనమలగతి విసుతింబ యుక్తినైశక్తి వహింబ

చౌ. ఏరఘువంశ పవెూనిధి సోమా కారుణ్యాకర శ్రీరఘు రామా
దారుణతిఖేననుమారినదుంతుమ్ వేరుతుది తరుయి తొలాబంతుల్
అరంతుశవస్థాయ వసయింపన్ కరముడు షట్కరమగద తరియింపన్
ధరనరసురపశునివరులకున్ నయినన్ దరముసాదునాతరతూబూనన్
పాంమరుడతని పశుపసుకామున్ నాంతూర్ణంబెంతటి దోషామున్
కామినులకటాక్ష పాతురాళిన్ సామాన్యాంబటి జయింపనోలిన్
కాంతమోహములగని మొసడెదుమున్ ప్రేమనతేదు నావెకదాయనుచున్
శూయమన్మథగుణమాయాతేదుమాంఛారామ విధ్యసంపన్నగా... బుమా
గనమాంత్రపపెవ్వని శ్రీసరింపన్ ఘునమాయనతేడె గదలేలింపన్
తెనివిననగవిని దయగలరోతినై గనిరఘుపతి యుత్తమునిగనై ప్రీతిన్

దోహా. నరతపమాన ప్రియునిగని స్మరసేద నామడియుండు
త్వరతెూ సతా న్వేషణా తప్పరత జరింపమునయుండు

చౌ. అనిరఘు తద్వాంఛనముని తోడన్ వినిపింపుచు దిగ్విజయుబుోడన్
వ... సైనలుపరితపించేవోలన్ జనుదెంచుచునుండెనటతం బాలన్
వినుపార్వతి కుతధ్యవచరపాళిన్ గాంచె... నిగడియింతునసుచు వాళిన్
బనిగానగానెవ్వనికని దయనై గనిపత్తింప నభునితిని మగునై
అపుడు కపిబలంబుటని గూడన్ తపనజాతుడైనతో పతి తెూడన్
కపి శ్లాఘ్యకులమింపుడిడె గనుడో త్వరతోం నాంచిన్నపమిడె తావినుడో

నాకృపచేఁగదనిశిలయుసాంతున్ నేకుచె పాదలేకుల విరాంతున

నాఋరుతో ఘువనంబులఋనుచున్ కేకువనతో దేవి నిగనుచున్

వమ్మెరరని యిలబడి నతిసేయున్ నెమ్మెరరఘుపతి చేతుల దాయన్

గ్రుమ్మికొనిగిటసుగా విరతిసంతసమెరా గ్రుమ్మరనిష్టనై కొతుకమతితెరాం

ఎవరెవ్వరు ఎరాయనేసెలుతున్ దవ్వులవారలతసు దిక్కులతున

తీవిరిబింపమున ధృతితతిపారుల్ రవిజునిచెంత నిలిచి ఘనశూరుల్

వెలయుమైత్రి మనుముల్లని పృథివిటతున్ బలులనపనిచెల్మి మేమటతున్

శైలనిబారియి వమ్మెదమ్మి దండన్ నిలువఁ బ్రాంతవారలు విస్మయుందన్

బలికెరఘూద్వహుడు పనిగలుగంగా బలిపించుటే మమ్ముల బింపంగా

నగుతిప్పైర్యము సాకార్యమగున్ వలదాని మారలాంవర్పంగ దగున్

చల్లాంతరపిప్రముఖులు వినుడీ యెల్ల దిక్కులకు నిప్పుడు జనుడీ

తెల్లము సీతాదేవి గనుండీ యెల్లరు నెల లోన మరటకురండీ

నెలదాటునమమ్ముల దండింతున్ వలగక కలసక తప్పక ద్రుంతున్

వెలయనిజంబననివారెల్లన్ నెలవులుగొని వారసిక దిశలెల్లన్

వలగాని వెతుకగ దలఁచి చరరలన్ నిలువకజనిరి కపులు సత్వరలన్

నలినప్రతినబుధులు బలికెనుదండన్ గాలవకనచరులవాలు వినుచుండన్

దోర్బలనలజాంబవదంగద నాలాం నిలసంభవులాఁర!

మాని తద్ధరబలశాలురల నామాటవినుడు తమిమీర

మా. మీరు సుభటులతమింనైమెనుడీ సారదక్షిణాశకు చేజనుడీ

సారుదరోజవార్తలు దెలియుండీ పౌరుష ముననె దె.... జుమండీ

మనసు మాంట తనువు నెరుగలేగా నన్ను పరువియు నంతము ప్రత్యులేగా
జనకసుతాన్వేషణ తత్పరత్వ జనులుగు మాంకుయ శమము గా సంతన
శ్రీరాముని దేవుడుచిత్త ముతో నన్వేషించి సీతాన్వేషణ మూనన
దారుణి సుతపాత్రలతడె దెప్పన్ కెరాంతికలనునై కెంనిరదుంహెం చెప్పన్
మహారాముని సందుముటమేతగున దేహ దారులతి దేహము లేకుగా
మోహ పాదులుడిగి యుజ్జ్వలగనుడే శ్రీహరియాతడె వెన్నుగవినుడే
మానసమున తోషముడిగి ధృతిన మానుగ రాముని నమ్మిన సుమతిన
దానిరతము సీతాపతి ప్రోచున్ వానికి మాయయు వశ్యము జేయున్
జ్ఞానము నియమ్మిని చిజయుంబసదా జ్ఞానె రాందరసానమ్ ఋామనుదురుగదా
యాననయగతి మారతాస్యసత్ర్మే జానుసుతు శ్రీరాముని పదభక్తిన
రామకార్యమేరహితమార్గ్యమగున రామకార్యమే ధరసౌభాగ్యమగున్
రామకార్యపరుడౌ మహితుండు సదా సమాధి సుగుణాసహితుడు సదా
అనియునఘుడు పలికిన వారలతో గన్ వినీతబాష్పములై కెలని యింపెసగన్
ఘనరాఘవ రవిలేనయులతో నతోల్ ధనరనిధిజునిరి వనచరవితతుల్
హనుమంతుడు రామాంఘ్రుల కెరగుచు మనమున రామునందె నిలిపి తనువు
తెను వెరుగక నంతంత ఖెలింపన్ గని రాముడు దయచేసి దాపింపన

## సీతాన్వేషణార్థము
## వానర ప్రేషణము.

కరములనె త్తుచు శరణుని మురుచున్ కరమాలేని దొగరివాతలరాబూన్
మరుదాత్మజునా మహిమదలంపన్ ధనకోటి గనుగొనదగు దాటింపెన్

చనికడు వేగ మెఱసిన కలగనుమాం గని నిర్ణయ వృత్తిని మను మనుమాం

ననునడిగి నవచ్చిని చటికనుమాం గన సంజ్ఞాతము నంగర మిడెగాను మా

అనుచు నంగుళీయక మిడి వేగ జనిరమ్మని పంపెన శ్రీరాముడు గన్

దనమది రాంవమ్ముని దలచుచు శ్యామలతిన్ తనువున పులకలెన్ గా నెనలి తోలిన్

హనుమంతుడు జనవనచరపాళిన్ గనుగొని రేబగలనక సుహాళిన్

వననిధిపురముల వడివడిజాలిన్ దనుపులు తరుల వెదకిరు రాత్రిన్

ద్విపద. చాటిన టనట దనుజుల జూచి తరుచ పేటికల వారి

పరిపరి గతుల నుజూచి రచుచును ధరమున గూర్చిరి చారి

శా. దనుజులనా గతిన్ దుష్టముముచవనాలన్ బనిగాని వెదకుచు ఘనులసుమనులన్

గని మైత్రిన్ బనుచు కడు నలసిబలంబును గానక తృష్ణగొని రక్షపులిలన్

అంతె పవనజుడంతరి గనుచున్ బంతిలి తృష్ణ తప్పింగ దయనుచున్

చెంత సున్నగిరి నింతధి క్షేంచెన్ పొంతలలోగ బిలములు శోధించెన్

గనసన స్వారము గుహ వివరంబున వెదలుబుల జగనివరము పరన్

గనపడ వేగ నగముడిగి వచ్చెన్ వనచరులనుగాంచి చని గుహజొచ్చెన్

ద్విపద. లోపచ్చరారము గని నలజ్ఞా సుర సాత సరోవరా వరముముందు

నచ్చుగ శుభవనపుట మణిగేహముగని రాం గృహమందు

శా. ఘన నవపము నకడు దనరెడు నారిన్ గని మైత్రికై తెల్లియుదివారిన్

వినయముతో వివరించెద మనుచున హనుమంతుడు నెంతయు వినుచున్

అన్నలార! వారల సితరలయన్ గాన్పించలాంబులు గానుడుకడు దయన్

మన్నించి ఘాందనిన నాకపులంతన్ చెన్నుగ సాన్నమును చేయుచు చెంతన్

దనరు మధుర ఫలతతి ఖండఖండంబు ఘన నభుల పానంబునఁ గాంచుబు
జనితాపనిగ సతి దనరాతిన్ వనచరుల వెరుక పరాబు రాత్రిన్
అనె మున్నిబట స్వయంప్రభయానగా దనరునది వికుంఠనగరి జానెగా
జనియెంతరా మునిగన నేనడుపన్ వినుడు మీవశమగు నెగుపంగడువన్
కనులు మూయుడాతరిని వేషంబున్ ఘనగుహాగడు తురగతి బసుఖంబున్
గొనియె దరారా మునివరకాంతన్ గనియెదరిది నిజమన కపులంతన్
కనులు మూయుబున్ గనుగొనునంతన్ వనచరులెల్లను వననిధి చెంతన్
దనరిరంత యత్రాపసి రామున్ గనియెత్తి నుతించె నంగుళిధారమున్
నుతించెను యారాయతి గనిప్రీతిన్ సతతము క్రీరఘుపతి యుతఖ్యాతిన్
మతి ప్రజ్ఞను నిడు నెంచి తపించె తాజ్ఞగానెన్ వయురబుదరి కాంత్రయామ … తుబునెన్
వానరులందరు వననిధి చెంతన్ జానకి గనుగొన జాలక చింతన్
బూనియుండిర ప్పుడు తెన ఖ్యాతిన్ పూనియుండగ దుఃఖము మతిఖ్యాతిన్
కనుగవ నశ్రులు గడలగ కపులన్ గనియుర్విని జన… నావిపులన్
గన తేమికనెలజానె తెనుగనుచున్ కినుక స్వాంతదు నమును నిజము నుచున్
అనిలుని వాలి దెరిన దాండిగనన్ గనిరా మండుత్ప్రోచెను ప్రతికిమనన్
తన నిప్పుడు రవితనయుడుగనినన్ కనలు చనిది మిషగాం … నను మననన్
విని యుంగదు గనుగొని కపి వితతుల్ వెనగాను శైలాంతము లను మునిగినతుల్
జని తెంతపడికి సంజ్ఞగూడన్ వనచరులని రవాప్రాణబు తెలాడన్
వినుమంగద సితనుగనమితజాని యునజాంతుని గనుగొన నేమిటికని
మనముల హరామలని … తెంచనుచున్ తనువులు విడిచెద మునిజంబనుచున్

కృతనిశ్చయుండయి యిహములు మరచుచు ధృతి వేదర్షులు బతగతి బరగుచు
మృతి గోరుచు తపవెల్లనొక మొదన్ విరతగతుల నుత విష్ణు ... నెదన్
అనఘుండు జాంబవదాఖ్యుడు వారిన్ గని సంజ్ఞానము గల్గెడి దారిన్
ఘనముగ దెల్పెద ననియూహించెన్ వినుడుకి ప్రకారము నుచు మంచెన్
హరిరామ ముడు నరుడనుకొని బరగు నిర్గుణబ్రహ్మము ముఖ్యం డే
వరతెన దియంబ సగుణాకారి తానిందున్ గరిమను మన ... ధ్యాం బేమందున్
దాహర్త్రి మన మనిశం బాసగు తా బ్రహ్మము నకే ... సేవకరాతి

జాంబవతి మసంజ్ఞానంబరయు వినిపెంచిక సంప్రీతి

చా. సుర గోష్ఠా నుర వరులను బ్రోవన్ ధరణి ... దనరెను చేతన్
పరగరా మసేవక ... తము నన్ పరమపదముం గొందు రొకిముదము గ
అనిబహుళి ధర ధ్రుల గవరు లార్తిన్ గనకుండెడి గతి గా విస్ఫూర్తిన్
గాను జాంబవంతుండెరిగించెన్ తన వాగ్ధ్వని పెంపలర ... మించెన్
ఆరవము చ్చటి యుగ్గు హం నంజార బాధిన నటసంపొంతే వినుచు త్వర
విహార వెత ... వారము గనుచు నే పూరిమి తోన్నై వైనె నిట్లనుచు
వారిని నాతాం హారము గూడన్ గారాశ్వరు ... గాత్రుప తెరాడన్
సారంబుగ సుధ దొరెడి రాతిన్ జేరి వారి చిత్తంబై గ్రాతిన్
ఆహార స్నా నాశ్రమము కదు మించెన్ బహుదినముల తీర్ణంగి లభించెన్
మహి నాహార ము మర వేశు న్నన్ రహి. దేహము నిల్వ దు గనుగొన్నన్
ఉదర పూర్తి నా నాహి నాహారం బుదాంతకేన్ జీకి ప్రభుతమి మారెన్
వదలతే నంద రివడి వడి దిందున్ మది ఈ ... గడుచుము దయున నుందున్

అని మొదిగృధ్రరాజు వ్యాహారంబుల్ వినియుతమ్మునిజ మనమున క్షయంబుల్
మనములవెనక్గాని వనచరులదన్ గని వగచెఱ్ఱుకపుడు మ్యోదలన్
అనఘుండంగదుండార్తిని గొనుచున్ వనచరులెల్లను వినని ట్లనఘున్
దనుపరింపె నిర్జరణోనిబుంధన్ ఘనుడు జటాయువు గడిర మొఱ్ఱా
రాంమకార్యమునకయి మృతిబొందెన్ స్వామికరుణాసె సతుద్గతి గాంచెన్

సంపాతి వానర సమాగము.

శ్రీమ... గిరిశృంగమునగాని మొగదా యూమహింతుని గొనియాంతగ దగదా
అన సంపాతినిజానుజు రోదించెన్ దనువిని గురుశోకంబున పొక్కెన్
గొనెరస్పష్టముంగా వినుటకు వేగన్ వనచరుల దరిచేరక రాగన్
గనివారుబెరువిడిన గృధ్రంబున్ వనచరుల కొండయమున్ వడి కరంబున్
తనయగ్రజాననామ్రలుక విరతిచే వినిరఘుపతి మహిమనుగని కృధరా
హోహా ఘనుడు మారువానరులాగ ననుజుల నిదిదరిజేర
గాని వనుటజటాయువు నకుమే ననిడుడు తిలజలధార
బా. తనవాతను ఏతనుగనుగొంటెన్ వెరవుగనే దెప్పెద సంతో
ష్ఠితమతిన వానరులాత్తనిగాని శరనిధి చెంతనిడిరి నిల్పనగని
అనుజునకపుడప్యాంబునిధి జెంత నన్ దనరజలక్రియలొనరించియంతన్
వినుమనిసంపాతినిజ వృత్తాంతమున్ వనచరులకు దెప్పను తగనెంతున్
అనుజుండయినజటాయువునేనున్ ఘనబలగర్వములను జనిభానున్
జేనతివత్స్యమనుమనుష్ఠతితిన్ జనజనకునడాభతి నిమ్మాంస్థరితిన్
మరవేజటాయువుమరికేనంతన్ మారలకబ్బ నినువెరువకవెంతన్

వరణకిరణదగ్ధ పత్రములతో ధరణి బడితి గోదనర వయులతో
అంతవంద్రముండను మునినాంతైన వింతలుడుగ నాపయి కరుణించెన్
సంతసమున నజ్ఞానం బెరిగించెన్ మంతనమా నాకీమంటి వచించెన్
త్రేతయందు హరి రూపాంతలమందున్ ఖ్యాతిగ మనుజాంకారాగ జెందున్
పాంతకుండు సురుండాతని పోరాటిన్ పాతకవతి నిగొన వెదకనసాటిన్
శ్రీరాముడు కపివీరుల బనుచున్ వారలనా పునవశ్యము గనుచున్
మారెదు రెక్కలచేత మినంతన్ శౌరి వారలకు చేతొకాంతన్
గను పటుమమనసు వాలనిజ్జిమె నన్నే నను మారాక గనుచుయిందులనె
తెనివినుంటి చంద్రము వాక్యాంబుల్ గననికెంబుత్యన వెరాఘుంబుల్
వనచరులారా వినుడా మదుక్తిన్ ఘనరాఘవ కార్యము సద్భక్తిన్
గానుడు శ్రీకరాటాద్రిని లంకయునన్ దనరు ఫణి గలదు తన్నగరమున్
మనరాత్మవరా డతిమదమున నండున్ దనరు వశెలాంక ఘనవనంబందున్
తనుశెలాకింపబుజ్జనకజయుండెన్ గనవాంతల్లదె గనంబడు చూడెన్
ద్వారుణి పయి గృధ్రంబుల జూడన్ నేరరు మీరయి దూరము జూడన్
జేరి సహాయము జేసెద నన్నన్ నేరను వృద్ధుడ నేగను గొన్నన్
ద్వి. వగనూరామత సాగరము దాటగలుగుబలశాలి

మొనిరి లంక జేరగ వలయు నగుబాయుని పనిపూని

చా. రామకార్యపరుడై మహిని సదా దామా న్యాండు బహు గన్నాండుగదా
నామాంకి విని మనంబుల గనుడా ధామవార్యతులయి ధైర్యముగొనుడా
పరాముని భజయింప చంద్రకీర్తిన్ జేరెదరత్యఘ శౌర్యుము ముక్తిన్

మారీ రాముని వారలుగారె ధారుణిజాతులెల్లరు ఓతెరె
శ్రీరాముని మదిజేర్చియుంటిన ధారుణితత్త్వము నిశ్చింతన్
జేరి సేయుదుని సుగ్రీవు జనియెన్ తెంపు రెక్కలతో రయమునియెన్
అలవాలిఖండుడు కపులసేరుగన్ బలిమి లకుల దుము దెలుపు మనంగన్
తలవని బలంబులు కపుతెల్లన్ దెలిపిర పుడు నిజమును విలసిల్లన్
వనచరుడొకడు నవనిధి గడువన్ గనజాలుదు ననుచు నుతేగనుడువన్
గనోపకుండిన వినియంగదుతో నన్నెక్కి కపి యశస్వి కుమతితో
వినుమంగద నాఘనబలమెల్లన్ మును బలిని దాయుటకును హరి గ్రోలెన్
విను త్రివిక్రముడగా నే తద్ధాత్రియు నదె ల్పవశమగా దేమాత్రము
అనుపమగతి నే నిత్యము వృనతున్ ఘనజవమున ఘటికాద్వయమునను
బలిగొని తగ సప్తవారము లాగిన్ జనితే ప్రదక్షిణా సరణి నాతలగిన్
తలచగనిపుడప్పా మెదబాసెన్ తలపగ వృద్ధత్వము ననుదాసెన్
తెలియుమగవినునే బలిమైదనంగ్ జలనిధి దాటన్ ~~సత్వంతత్వం~~ గనసంతన్
దోహ. అనగ నంగదుడిట్లనెను వననిధి దాంటిదగాని

జనిమరల రాంగలనో తేదో శక్తి దెలియదటెట్లని

చెంపెను. అనిన జాంబవుండనె హాలిసంతా! ఘనుడవు నాతోవనచరులుజూతో!
వినుమయినను నా వననిధి దాంటన్ ఘనదు నాకు నే నాపతి వాటన్
అనిహనుమంతుని గని యొంధీరా! వినుమూరక యనుగానె దిది తేలా?
నినుబోలిన బలనిధులున్నారా? దనుజులు నిను సను గానిమ న్నారా?
శ్రీ॥ హనుమంతార్య నిర్వాహకమతినై యాముతిప్పై జరియించెదు ధృతిపై

నా మహిమలు వర్ణింపఁగఁ దరమా? సామీరా తేజమును దిశ్చరమా?

అని జాంబవంతుని దగఁగాంచెను హనుమంతుఁడు తమకని వడు ముంచెను

కనకశైల కాంతి తనువున బెంచెను ఘనగర్జారవ మొనరవచించెను

వనచరులారా! ఘనముగ వినుడీ వననిధి దాటి దనుగనుఁగానుడీ

జనకజ గనుగొని రాముని నే తెంతును ఘనవిజయమ్ము గైకొని మరుగాంతును

అనిమతి సింహధ్వనులొనరించును దనుజుని గనుగొని దునుముదునంచును

వననిధి గలచెద ననిబలుకుచును తనువాలంబును గదల్చుచును

లంకద్వీపము ధరము సేరఁగొందన్ శాంతముగా మీ శాంతత నుండగ

శంకతేక తేజని మూలాలాల జంతత దెల్ల నిజముగ నిరోడన్

తేజస్సును మీరే తెంచగుచున్ నేనే తెలిసి శ్రీ తృంపుడునగుచున్

తేతెలవనవడి యు నిలుసంతోషాదన్ పేకప్ప వెల్లగని తమ సేరొడన్

అంతలో జాంబవంతుడు నీతను గని చెంతకు రమ్మను మతి సౌఖ్యముగాను

అంతే మొన్నను విధించి తీరా మీ మంతే నమునత్పవమాప్తనిడు మీ

నా మహిమ తెలుపు నా బలరాశిన్ నా మ్రుదుసూక్తి యగు నిజముగ జూపిన్

రాముడే తీరని దిలాం సార్థముగా సామీరా మహిమను మననగయింగా

భాందు. వానరుల నెల్లగూర్చుకొని రఘువరుఁడా క్షేత్ర మంత్ర భానుగా

జానకిని గైకొనుననే సర్వేశ్వరుని సంయశము సర్వ

మహాధ్రుతిం జెదరి కథను సమ్య క్గతిని పరియింప నన్

జారసంగను వ్రాసిన నిన వారలు సద్గతిని గాంచుదురు గనన్

దోషి. రామ పదాబ్జం దిం ~~~~ విరుద్దా రహితులసి దాసవారాళి

ప్రేమము తోడ నా చరితము సంప్రీతి చెందు నాగిపతి॥

దోహా. [illegible] మమ చరిత్రంబెన్న భవరోగములకౌషధము

ఎవరు వినిన వారికి శివుని కృప మనోరథములొందు

సోరఠా. [illegible] కామకేళిని [illegible]

ప్రేమ [illegible] వృజిన జనకవ్యాధిం దగును.

దోహా. ధర తలముల [illegible] స్థాన రామకథ ప్రీతి

[illegible] సురతి ॥౧౦౦॥

గద్య. ఇది శ్రీ సకల కలికలుష విధ్వంసనకరంబగు రామచరితమానస సరోవ

రంబునందు ఉత్తరకాండంబను సప్తమ సోపానము.

శ్రీ రామచంద్రార్పణమస్తు.

(శ్రీ).

2-2-20

# ఆంధ్ర తులసీ రామాయణము.

## ఉత్తరకాండము.

శ్రీ శివాయ గురవే నమః. శుభమస్తు.

దోహా. శ్రీరాముల వనవాసమవధి శిష్టమొక దినము గాంచ
రాడేమొకో యని కృశులగుచు వారలెల్లఁ బలవింప.

దోహా. అంతనె యెందఱో కనులఁ బురంబంతయు రాజవ్రజాల
కాంతుఁడయి జెలఁగు శ్రీరామాగమనము దెల్పెను వేల

దోహా. జననులకానందంబాదవె ననుజ జనకజలతో రా
ఘనుఁడు రాముఁడిదె వచ్చెనటంచు నొకఁడు దెల్పఁ జాత.

దోహా. భరత దక్షిణాక్షిభుజములు కరయుగ దవె శుభమొకి
నరసి యప్పుడతఁడు యుదిశకు నంబానని దెలిపె నుత్రీతి.

చౌ. తెలిసియును మఱియుంటిని యొకఁడు దా దలఁచె నొకదినమెంతగ వెలితేగదా
వలగాన రఘువర రాక యయ్యెంతనే దెవియుదురా డిందులకనిశాంకనే
తనలోని క్లనుకునే కుటిలుని గా ననుదలఁచి కినుక గానెఁగనుభూ సఁగా
ఘనుఁడు లక్ష్మణుఁడు కడు ధన్యుఁడురా యుని గాలముచు మదమునవ్వుచెన్నళిరా
ననుఁ ఖలుఁడనుకొనుటె నిజము వేంటనే దనునను రమ్మనక నెజనె దంటనే
గన మన్నాతి తల్లుంసుం నందునను తనివితెరాంద్రు గోవును నిక్షమెన్నన్
దానబంధుఁడగు దానొకగతిసే మానసమున నను మఱువఁడు ప్రీతిన్
ఋణాని శాంతకు నంబుళి పుడుజాలనై గాననమ్మొరాగలఁడిటు వాలన
నామనంబు శ్రీరాముని యొందున సాన్నిహితమనంబు వెసనన్యమొందున్

ప్రేమ నిలిపె బర్హింప శతంబున ము శ్రీమద్భక్తి దాంచె నవే ఘనవాల్

వనవాసావధి గనరే పెసదా ఘనుడు శ్రీరాముడు మస్త్వనిక్రమము వచ్చుగదా

తను శేషిటు కృప జనుదేతన్నన్ తను వృపొంత నిలువనని జపెన్నన్

అని భరతుడు రాముని పయి చింతనగొని యెదురెదురులు గనుగొనుచుంతన్

హనుమంతుడు విప్రాకృతిగొనియెన్ జనుదెంచె భరతుం గనియెం జ్ఞానియెన్

దో. అయ్యన నాప్పనిరతంబెవని యమలగుణములు దలంచి

నయ్యన బాంధవము శోకమున జాలి గుందె దెంకృశియుంచు

చా. రఘుతిలకుండు సురల ద్రుంచు వర సారము నిజనుల సంరక్షించుచు

సారయ శరము నిర్జరుల నుతింపన్ దారయు చేతులొగి తనుసేవింపన్

జనుదెంచె తమ శిలమున నన వినుచున్ తన భరతుడు మోదముగా గొనుచున్

తను పునపులకలు తేనలు జలంబున్ మనమున నింతింతన నిసుచుంచున్

తన రారమరుత్తనయుని గనుచున్ వినయంబున బత్తొనం యిట్లనుచున్

ననుప్రియవాక్యములను మదిబాంగన్ మునిపతి వాపె వరసఘం యుసంగన్

మరుత్సుతుడు హనుమస్వామి కండున్ కరుణాకర రఘువర సేవకుడన్

వనవాంత వార్త నెరిగించు టకున్ స్థిరభక్తి నివత్తిత నేనిటకున్

అనినను అంతట భరతుడనయుజు శ్రీతోన్ తనుకౌగిలిం నిగా అనిప్రియరాలిన్

దనర బత్తి నో హనుమస్వామా! నినుగనుటనె వెతజనె శుభధామా!

శ్రీరాముని దర్శించనరాతిని మారె నిప్పుడత్తిలి మదిశాంతిన్

మారుతి నాధునపురాతిదగన్ దారు నేరను యారసి జనగన్

అని హనుమంతుని తనుగను గానుచున్ ఘనరాము పొలలన ఫికినిసుమున్

తనివిరా రామవార్తలు వింటి గదా? నను బ్రోచు సఖులుగ నేనంటి గదా?

హనుమంతా! రాముని కథ వింతనే వినవలె నెప్పుడు వినుతింపు మనంబున

మనములరంగ ననిల సుతుండు దా వినుమని భరతునకు దెల్పె గదా

తెలిపిన భరతుండెల్లమిని వినుచున్ దలంచి తలంచి వాతసుతుని గనుచున్

బలుకు నను యో కపివర! రఘుపతినన్ దలంచునో తలంచడో తగ దెలుపుమనన్

ఖాండు. హనుమంతుడప్పుడు తనువు పులకలు గల నమర కన్నుల బాష్పముల్

దనరార భరతుని పాదములం బడి యనియె నీ క్లనుచు నిజముల్

ఘన చరిత రఘుపతి తమిని భరత సదా నిహితుని గనననుసదా

తనుర రఘుపతి యెదకేగనేడి నాసరి ధన్యుడికనెవడు గలడు గదా

దో. ఓ రామప్రాణప్రియ! నాకేమి నే దెల్పిన వెల్ల

సారములు నిజములనుకొనుము సతతము మదిరంజిల్ల.

సురఠా. అని భరతున కెఱిగించి యరాతిం గన నమ్రానన రించి

తనయుడగు మపలవందిజ నిపావని రాముని గాంచి

దో. భరతుని తలపెఱిగింప రఘుప్రవరుడు దా హర్షించె

వరయానమెక్కి పురమునకు సరయుత రానూహించె.

చా. భరతుడప్పుడు తమ పరగుచు తేరా సల పురనరిసి తల్పుర నిశిలాంఘ్రల

కరము రుదు సశృంగారింపించెన్ తరుచు రామవార్తను చాటించెన

రామలక్ష్మణ ధరాసుతలు చేగనె క్షేమంబున వచ్చిరి యంపె సగన

ప్రేమాశ్రుణము నిలుచుచు వేగనె రాముపురుషులు రహినెదురేగన్

అంత భరతుడన్యాంతరమందున బంతులు జనులు వెంతరు ముందున్

సంతస మొదవగ జనిరామండ్ర బంతులదుప వేంచేసె వినుండో
అనిశ్వరతుండు రామానమనంబున జ్ఞానులకెరిగించిన వేరాదంబున
గానరపుడు పౌరజనులు వినతమున దసరథేచ్ఛరి త్రోబాగడిరి గమిన
ఫలసమముఖముంగళవస్తుత తేసి సలవితపాత్రంబుల నిడిసుమతిన
లలనలు పాడుచు రాపౌరజనుల కలితమ తుల కవిశాయం తేలు ఘనల
రాముని కెదురు రాసాజా దన రామమొకటె యొకనామి నితెలండన
రాముని సంస్తుమురపొనిటు రతివ్రా యరామార్గ మెమనకేగస జువివ్రా
అని చెలి చుచు నల్లాదగ పాలన వనితలుపురుషులు పడిగాజాలన
జని తివృద్ధ శిశుజనములు రాగన్నె వనివి మెరా దులే నులయుచు నేన
అపుడు శ్రీవిధగతి సఖలము పాడెన ప్రపంచజనులకు రహింలయిదో వెన
విపులగతి సరయువు పతిన మించెన వృషగతి కల్పషమై ప్రవహించెన

ద్వి. గురుబుధ జనాసురపురజనముల్ బనివే ప్రంపులు రాగ
శరతుండు రఘుపతి కెదురుగను ప్రమదమున రాజనె వేన.

ద్వి. పురజనములు మంగళగానంబురు గతివరనెనుదంట
వరవిమానములనలరుచు నిర్జరగానములలె మింట.

ద్వి. పరిపూర్ణేందుదయమున సాగరముప్పొంగినపోల
వరరామచంద్రుడే తెంచ పురవరము బాంనె జాలి

ద్వి. అపుడు రామచంద్రుడు పెరాధ్యా విపుల సౌధాలను ప్రాప్తి
కపులకుం జూపుచు వారలతో కరమిట్లనెశుభరీతి.

చా. గనుడదె యున్నదంగదము జంబూరా సనయరాతి నప్రత్నజులారా

దనరారు నయోధ్యాపురము దగన్ ఘనసుందర యుక్తి నింపెసగన్
అలవేదపురాణాళి వఱుంచున్ దలచ వైకుంఠ మధికమంచున్
లలితా యయోధ్యానగరముతోడన్ దెలియ సాటి యగునే మఱియొండన్
అందంబునను నఖిలౌన్నత్యంబున్ బొందిపరగు నాపురి నిత్యంబున్
బృందారకులు నుతింప నాపురమందు [illegible] నైతి నింపలర
అరయ నాపుర ప్రాంతము నందున్ బరగు సరయు పావన నదియందున్
సరవి మునిగి యాపురి నిలుచు నరుం డరయ సాసరస విరుసాసా నలరున్
అని విభీషణుం డంగద ప్రారుల్ విని నిజమని తమి గొని రట వారల్
ఘనరఘువరు గనుగొని యెదురేగగన్ తనరారు [illegible] వారిని గని వేగన్

దో. ధరణిజా విమానముతోడ తరుణా మార దిగిచె
సరవి క్రమ మేరుని దరికి విమానరాజమేగగ బుచ్చె

దో. రామవియోగత కృశులౌ పౌరజనులతో భరతుండు
వామదేవుడు వసిష్ఠుండు వరమతి శత్రుఘ్నుండు.

చౌ. జనుదెంచి రాసనమాదరున్ ఘనాఘనాంగుని ఘను నిరఘువరున్
గని యపుడు శ్రద్ధతో నివసింపన్ దను రాముడు భక్తిని దోపింపన్
ముని పదములకును జని తా ప్రీతిన్ వినతుండాయెన్ [illegible] వినయఖ్యాతిన్
మునులపుడు హర్షమునను గాని రామా ఘనముగ మాయంతయు సుఖమే రవిధామా
అని మాం తృప్తి మైకృత్యమై తెలుసుచున్ జనుదెంచితి మ్రొక్కితిటపుడనుచున్
వినయమున దెలిపి వృద్ధుల నెల్లన్ గని రాముడు మ్రొక్కె సురంజిల్లన్
భరతుడ ప్రాదుస్సయ శత్రుల తోడన్ హర విధిముఖ సురలారగనీ చూడన్

బరగి రఘూద్వహు పదముల దండన్ శరమలర నతించి నగలకాంక్షన్
భరతు నప్పుడు రఘువరుడెత్తి దగన్ కరుణాతిరేకొంగిలించి యొసగన్
కరము నయ తనులు గనపులకింపన్ వరాత్మ్యలనం ముదంబు ప్రవింపన్

కం. అరవింద నందనుండు శ్రీకాంతాత్మనుండయిన రఘుపతియప్పుడా
భరతానుజు నన్ని కౌగిలింపు ప్రేమ దము నదేలి చెసదా
కరము రయ నప్పటి రామభరతుల కౌతుకము వర్ణింపగా
దరమగునె పార్వతీ సాంబగుప్తయము దాల్పె రూపము లెంచగా

కం. శ్రీరామచంద్రాగమన వేళ నును సైలకు సాంఖ్యానందముల్
శ్రీరామభరతులెగాని యితరులు చెప్పేరా చందముల్
కారుణ్యావారధి యయిన రాముని గని భరతుడప్పుడిట్లనెన్
గాఢాశ సన్నుత విన్నప మొకటి గలదు కృపనది వినుమనెన్

కం. వనమునకు వారేగిన తదాపద్వనధి మునిగి నను దయన్
గనుగొనమువచ్చితెంచి మోదంబునెడి తీరంబు నరయం
బున నను నిచ్చట నుంచిన మా ప్రభావంబును గనగ నాశక్యమా
వనజాతగర్భ సతలవిగాదో యనఘ రఘువరా శక్యమా

ద్వి. సరోపహార్యాల ధనము మురళి సైకిన సతి నాకేన
మారలు తెంచే యుట చేత మకే ప్రావిము దమ సమున్న

ద్వి. అప్పుడు విభీషణా భానుసుతులు లాం భరతు కౌగిలించి
నిపుణముతుల గాని యాండి సుతుల్ నెరపిరతిశయము గాంచి

ద్వి. రాముడప్పుడు శత్రుఘ్నుని దా ప్రేమ కౌగిటను గూర్చె

నా వెంట దంబున నల్ల త్మ్రగ్రామునై నా చరతం చేటు లూనవెచ్చె
బాం.శత్రుఘ్నుని లక్ష్మణుం డావేళన్ మైత్రీ కొంకి టన మచ్చెనం తోలన్
ధాత్రీ నన్ను లను దయ్యూలుఖ్యాతిన గాత్రముల సుఖము గనిరట ప్రీతిన్
వనవాసా క్కుల ఘున దుఃఖాళన్ మనములు నలుగురు మరచు చుహొలిన
సుఖుల పులకలతో లనరారన్ గనిరి సుఖాంబుల కడుల తోమమారన్
నరపతి పుఘ్నులు వరమ ప్రీతిన్ ధర తారో జనుల మొక్కరి సప్రీతిన్
పురవాసులు రఘువరు గను గొనుచున్ ధర ఇలగిరి వెంట దంబులు గొనుచున్
శ్రీ రాముడు తేం చేసిన తోలన్ రాముల శ్రీదయుంబాస్త్రె నబాలన్
నారు లక్ష్మరుషుల రవె లమవె నేరాలె గనిక నారూపమువే
లగని యుస మురాలో చనవంతాలం దాం నగరవాసుల మతులు నానివెంట దాం
యుగజాతా లక్ష్మగవ త్రికన్ నిగమములు నం గనకోరవ్రప్రీతిన్
రాముల కొగలె ప్రమదము చేయుచు చేరుస్సతింతాల చంతలు ద్రోయుంచు
దారు తారో జె వెరా లల్లుల బుడా దున్ శ్రీ రాములు జనని మద మురాడన్
ఖాండా. జనుదెంచు రాముని కెదురుగా కౌసల్య మొదలగు తల్లు
ల్లి సుబ్రా ద్దు టను మేతలకం జనిపిల్లలను గనులమి గోవు వె
ల్లి నా వచ్చుగలే వెవచ్చి కొంటికి టరాఘు వునిలమిపెం పుగా
నా నివ నుల రాష్ట్రంబులును పులకలతో నాపులం దుదయుంతగా
వనవాస శ్రీ దము మరచి మృదులరవ వన యులు బలుకు చుపుందం
బునరాజలగ నప్పుడు సుమిత్రాంగన మనః ప్రేమం చెదం
గనిరాం మచం ద్రౌండాయు పుకు వందన తెంనశ్చెను తుం దుగా

తన మదిని సంశయ మొదవి కైకయుం గని వెఱచె నింపొందగా
దాశర. అప్పుడు లక్ష్మణుడు తల్లులకు నమ్రవందనములు చేసి
విపులాశీర్వచనములు గాంచి వెలసె మోదమునం దాసి

చం. అత్తలకుం దఱి తన నిజమ్ము కైకొని తత్ప్రదివ్య విధాన దరణాల జైకొని
చక్రిపావని దాటె నలనుగాంచెను చిత్రములర వాసిగ తమయించెను
వారి శుభాశీర్వచనంబులు గొనె ధారుణిజ రఘువీరుడెు గనుగొనె
వైరాగి తల్లులప్పుడారతులందగ శ్రీరాముని కీర్తి యంతంతన
రాముని శౌర్యమంది లక్ష్మణుని గనుచున్ వేమఱు సందరా ప్రేమమున గనుచున్
భరాంబ మెచ్చెంగి యప్పుడు రాముని తను వెూమల గతి గనగాని తలి యుట్లను
రామలక్ష్మణులు వేూమల సాత్రులైతి తమపించునా సరసీరుహనేత్రులై
తామసుల దశవదనముఖ్యులని మొనర్గంబున నే పడుచును గని
అని కౌసల్యాంగనయప్పుడు యాశ్చర్యంబున వించె
జనకసుత రామలక్ష్మణుల గనుగొని మోదముగాం జె

చం. జనజ విభీషణ పనస నలనీలాఖ్యుల్ హనుమజ్జాంబవ దంగదముఖ్యుల్
... నశాం దర్శములను యుంపె సగన మనుజాకృతులను గాని యప్పుడు దసన
భరతుడు వారిని పరిపరి గతులను బరసించెన్ స్నేహపద్ధతి నుతులను
పురజనులను గని తరు బరు వెళ్లిన కరములరి నుతించరి విలసిల్లెన్
అప్పుడు రాఘువృందారక పాత్రున్ కృపచే గనుగొని యుట్లనె హర్షిన్
నిపుణుండౌ వాని వసిష్ఠుండౌ యప్పుడు వందనము తోడ నిత్రిడుడౌ
మాతుల గురుడౌ వాని యుట్లని కృపచే వ ష్ఠుఘులనశంచెగ దలప

భూవరదనుజా నారంబెల్లన్ శ్రీకళ్యాణలోలని కృపవల్లన్
అరచు నమరజాయతాం అతని నదాం తరమౌంతని కృపవరమున దనదాం
తరణితులో సుజనరుణాసాక్షేవన్ పరమక్షయులను బరగెను తేవన్
అని రఘుపతి మానిని వినుతించెన్ తనితనిష్టందెలమిని మించెన్
తనయులు కౌసల్యన పృదు గాంచిరి తనివి ప్ర దానము మలను గావించిరి
మైంకి ప్రనవారిని కౌసల్య మోందములరమా
తకు ప్రతి రాముసముయు వారం దరు తనకు సుమతబంచె
సురలు సూనవర్షము గురిసి రు దుదాం దుందుభులు మ్రోసె
వర సౌధస్థిత పుర నారి పటలక పృదుతమసె
వా. అంచిత నగర కృత ద్వారములన్ తోరంపు మణి తోరణ యుగ నితరములన్
సంచిత తోరణాచయా నిదళకలన్ మించక శ్రీంగారించి రెలవులన్
రంగులుల రస కృహాంగణపాళ్లన్ రంగవల్లి కలాసక్తిరి హాళిన్
మంగళవాద్య సమానాంబెల్లన్ సంగీతంబులెసగ రాజిల్లన్
నారులలం కృత ప్రలయా రహిం తోందున్ సౌరతమంగళ నానముబాందన్
శ్రీ రాముని పృదారంతక తముల్ శ్రేష్ఠి యుడిరి వారికి నగణిత ముల్
పరగన మాద్యపుర శ్రీంగారం బరసి గణన సేయం గన పారం
వెరుగని గమ ఫణి సరస్వతులు తున్ దరముగా దెరుగ దర మెనరులు తున్
సరవినతోరా ద్వా పురముసుము లనన తరుణులు నెడి కుము దప్రతలిగనన్
ధరారావ వీరహంతరణి నిగ్రహించెన్ మరలరాముశశి నరసి శెలంగెన్
ఒకరి బాలల దుష్టతగుణాచముల్ బాగుగ దెల్పగవశమే ఘనముల్

ఆగరిమ నప్పుడు పృథుశకునంబుల్ నాగరులలరగ గన(బడెనయంబుల్

దోహ. అప్పుడు వృక్షదంపతు వెలమి నారాముని దీవింప

చపలత గానికై కేయి నిజ స్వాంతమందు లజ్జింప

దోహ. మందుంగరాము(డు కైకేయీ మందిరము ప్రవేశించి

పొందు సుకృప నాయముకప్పుడు బోధజేసి తమునించి

దోహ. తరువాతను రాఘవు(డెలమి తన నిజ గృహము మును జేర

పురజన నికరంబప్పుడు సంభ్రమరీతి మగంచు తమివారె

ఛాందు. గురువగు వసిష్ఠుండప్పుడు స్వర్ణసల రవరులకని యిట్లనె శుభాం

తరవర ముహూర్తంబప్పుడ సురుచుబుద్ధ గణములన్ చాలించిభాం

సంరగతిని సింహాసనమునందిప్పుడు రఘువరు వసించ(గా

వర సమయమని వినువారు ముదములు బరగ తగ వసించ(గా

చౌ. విని బుధులు వసిష్ఠునకనిరి తగన్ మునివర్యా రామునికిప్పుడే సగన్

బానరు పుడమి షేచనము ముదమున్నన్ దనర తెలతె మిండదగు బాలవున్నన్

దోహ. అని వసిష్ఠుండప్పుడు సుమంత్రుని వేగాన్ రాజ్ఞాపించె

విని యప్పుడాతడు రథగజ వాహనికరములు రప్పించె

దోహ. మంగళవస్తు వితతులప్పుడు మరిమరి దూతల బంచి

రంగుగ దెప్పించి వసిష్ఠు మంగలమునుతించె నతించి

చౌ. పురి యప్పుడు తోరణాలా తతి యెచ్చెన్ సురలు సంతసము చెందిరి తరుము వెచ్చెన్

వరుస నప్పుడు రఘుపతి సేవక తతి తెరిగించన వారేగి తదభిమతి

బూని మంగళ స్నానములాదిన భాసనుజానులు తెనక్షిరిబ్బోదిన

పయిని రఘువరుఁడు ప్రమదముగాంచెన్ తాను భరతుం డెంతేని రావించెన్
తనుఁ గాని భరతుఁడుం గడుం రంజిల్లెన్ తన హస్తములన్ తని జడ విల్లెన్
జనవిభుడు మునితన సఖులను దానెరి స్నానముల గావించె గదా
కరుణానిధి చిత్ర రత్నాభరణముల్ గురుసుందరతను భరతాముకున్
వర రఘువరుఁ గని వర్ణింపంగా దరమె శేషునకుం దగఁ దలఁపంగా
తరువాతను సీతాపతి ప్రీతిన్ గురునాజ్ఞన్ జడల్ దెర విచిత్ర్యతెన్
పరమ మంగళ స్నానోన్నతుఁడై వరసీమతో శోభించ దలంచ్యతుఁడై
మదన కోటి కోమలసుందరుఁడై సదమల నీలచ్ఛవి భాసురుఁడై
ముదముఁ బొందుల నెర దాపించన్ విదితముగ జెలఁగె విబుధులు గాంచన్

దోహ॥. పరిమళ తైల సేచనం మంగళ స్నానమొనరించి
వర భూషాంబర ముఖ్యాలంకరణముల లంకరించి

చా. రామ వామ పార్శ్వమున జెలఁగంగా భూమిజ నిడిరప్పుడు గాంచంగా
శ్రీమానిని కతి జెలఁగఁగఁ బ్రీతిన్ రామజానకీ లాంతి తెరాతిన్

దోహ॥. కౌసల్యాది జననులపుడు గని హర్షించిరి జాల
వాసిగ తమజన్మ సఫలతన్ వరతను చుశుచ్ఛవుల

దోహ॥. అపుడజ హరుల మరియు మౌనుల్ హర్షమున విమానాళి
నిపుణతనెక్కుచు రఘురాముని గనఁగ వచ్చిరి హాళి

చా. శ్రీరామ పట్టాభిషేకము.

చా. శ్రీ రఘువరుని పావనస్థమునొంద్రుం డారసి మహాశయుఁ తమయదిపే సంభ్రమ్
నే కెడ్డి కరాంతుల మీరెడి ప్రాకం తరవాసన మెడెన్ తిమిజాకెన్

అనఘుఁడు రఘువరుఁ డలరువు చెంతన్ దనరు గురుద్విజతతియంతన్
జనకజ వేలావంచన మొనరించెన్ ఘనసింహాసనమున వసియించెన్
జనకజ వేరారాముని మును వెల్లన్ ఘనసింహాసనమున రంజిల్లన్
గని చెలగిరివి ప్రీతి రయంబుల్ తనివి పరించిరి లోగ నేదంబుల్
జయజయ ధ్వనులు పలికిరి చెంటన్ ప్రియమున సురముని చయములు కెంటన్
నయగతిని వసిష్ఠయతియు మొదటన్ దయనిడె తిలకము దసుగతి సుదుటన్
వరవిప్రాశీర్వచనములంతన్ బరగెను జనములు వడి వడి చెంతన్
సరవిని నారాజనమిడి యొసగిరి ధరణీసురులు కురు దానములొసగిరి
అరయ యయాంచరంల యాంచక వేలన్ బరగిరపుడు ధన బహుళ వ్రజాలన్
సురలు పూలజడి గురిసిరి ప్రీతిన్ జరచిరి దుందుభులు రవిగొల్పితిన్
ఖాందం. శరమపుడు గంధర్వులు మురి కిన్నరు గతి నిజ పాడిరి తొలగన్
సరసంబుగనప్సరసలాడిరి సురలపుడు మోదించగన్
శరదిందు సోదరులంగ దాసంరపావని గొనిన చత్రి శాచా
మర ~~[illegible]~~ పాజనై ధనుశ్శస్త్రాలకు చర్మములు గాని రక్షసదు కరం
ఛాందు. దినకరకుల సోముని గాంచి పరాక్రముఁడు జనకజా యుతుఁడయ్యెసదా
వనదంబుగ మింటను గొనిజెలఁగు గతివరల మునులలరిగదా
ఘనమతులేయమారాది శోభలగానం ఝయలవరయములపేలా
వనజాంబుజాతవిశాలసుందర తనునయన వర్షముల తెలూ
ఖాందం. దనరాదు ఒక ప్రశ్నం నరాముని గనిన వారలు ధన్యులు
వినుఁడు గకుతేర్చర రామచరిత్రం గని వర్ణింప నశక్యులు

ఘన వేదవాదలో శేషులాశంకరుడెరుంగ నెఱుగోలునం
చనుసు వేరువేర సురల్ నుతింపు చుం జనిత నిజలోకముల దగన్

వేదస్తుతి.

తేటగీ. అప్పుడు వందివేషంబుల వేదాలు రాముని వేర
న పారసు సంకోచం డగు రాముండా దరించె దయచేర

ఆటవె. ముదమున వేదముల ప్పుడు రాము నితత్త్వ మరసి జాల
సదములగీతముల విన్నవించి పజాగె నిట్లను మువొల

ఛాందం. జయ నైగుణ నిర్గుణాకార సర్వేశ సర్వజ్ఞ మత్స్యాకారా
జయరావణేం(ద్ర)జిదాది దుష్టనిశాట తిమిర విధ్వాంసకరా
జయ మిత్ర సజ్జన దుఃఖ వారావన సకల భవభయ సంహరా
జయ (ప్ర)ణత పాలన దయాలవాల విశాలశీల విశ్వాసురా

ఛాందం. నిరతంబు నిట్టు స్త్రాయము సేసు సురనరులు మొదము సందు మున్
గురుసంస్తుతిని ఒప్పార మెఱుంగక నరవరుబాంధలు చెందు మన్
వరకాలకర్తా సుకరులయి దేవాభవ త్క్రపగాంచు మున్
ధర(త్రి) విధ శ్రీరదము లతాబ సుఖ మెంతయు నం బాంధదుల దురుబున్
భవదం(ఘ్రి) భక్తియు తేని యుష్మం దేవ దో యాంతేండే కదా
ధ్రువముయి నమింతదముబ్బుత నద్దో లోకమున బడు సర్వదా
భవ మొదలి మాపదము (శ్రీ)మతి గొనువాండె మా భక్తుడుగదా
భవ క్షీర హర త్రైయ వేద బదెము పాలన కృపె సదా

ఛాందం. పదము హరాబ్జముల చెల్తు నం యొలయు పూజలు గాంచె నా

ఏపదరజో దేశమున మునిసతి మొలచినాపదము (సు)ంచె నైరా
ఏపదమున శేరాఞ్ఛవ గంగ (త్రి)జగము వెలుచు జెలంగెనొ సదా
ఏపదములో రఘురామా హృదయములు ధ్యానింతుము గదా
ఆరయగ నవ్యక్త తత్త్వమగు వరాల వుంనా నిగమములు లక్ష్యవర్గ్యాగా
సారతర షట్ప్రబంధంబులను పంచవింశతి శాఖలిగా
పారములు వేసి సుమక్షదంబులు ఫలయుగళ్ళ వలితంబుగా
మీరాతి నవ హింసం సార వృక్షము చేరి మిము గొల్వు మనగా
పరసిజ నవ్రాతములు నద్వాదయ పద్మగాం గనగురాజ్యన
యశస్సుదము పగురా కృపతు నిను మేముల (వి)శుద్ధి గనతిము నే
పెరతెరాంతకు లేర మిక్కి మాంఘున చరణాత్రికమొసంగుమా
ధరణిస్తుతా చరకరుణానేలుము వరదరా ఘువర్ధైవమా
దోహ్ర. అని చేరములందరుజూడ ఘనరామునకానతి
వినుతించితి రొచింతలే ని జానె నజులాకమము (స)తి
దోహ్ర. వైనతేయ వినుమప్పుడు రఘురాద్యహయని వెంగటి(ఠి)తి
బూనిరశర్యుడే వెంచగని వెంసుతించె నారతి
(త్రో)టకవృత్తము. జయరామరమేశ కృపాంశరధే జయపాలితనిర్జర సత్త్వనిధే
జయతిల్లపదంబుజ దత్తధే జయఖండిత రాత్రచరాధ్వధే
దశకంధర కంధర బాహులతాన్ నిశితాస్త్రములన్ విదళించి(తి)వే
యశమొందిన యో యశఘా! పదమున్ విశదంబుగనిన్ వినుతింతు దయన్
సురలన్ కృపజెంచుటకయి ధరణిన్ నరరూపుడవై నలరుట్టరణిన్

సురవైరుల(ద్రుం)మును నెప్పుడి మీరా వరశౌర్యము నేచ్ఛాయించుము మీరా
ఇల మీరాశరపత్త్రినై యుర్విమతుల్ శలభంబులుగా జనకత్రితయుల్
విలసిల్లైన యుర్విని నిర్జయులన చ్ఛళి యెన్నదగు నాచ వదుజ్వాలలన్
సురలజా దరణౌ సురలన ముని రాత్వరులనేరయణాపరలెం దనరా
రురహింసగని వేయిచున్నప్పుడి మీసరిదైవము వెంచగనేరుము మీరా
పరికింపగనా(బ్ర)కృతిన్ బడి మీ చరణంబులు గాంచగ నేరుము మీరా
ధరణీతనయాంధవ త(త్త్వ)కృతిన్ దరి యింతురు మాదయచే సుమతిన్
సగుణాకృతినై జగతీ చరమున్ దగమాన్యగ సుందర తత్తీరమున్
జనినెప్పుడి పాత్రీశ నానిజమున్ పగునానగ నందరిరింగరమున్
సతతంబు నునిశ్చల భక్తిదగన్ మతి నిన్నిడి వేడు నుంబుండెనగన్
శతరావిసుతుల్ దగచేసినవా ఉదతీ పావనుడా ననఘా వినవా
శరజాప ధరాజగతీ శరణా దరచక్రకరా దళితారివరా
కరుణా భరణాంకవితా దరణా హరి(భ)చరణా యభవ సంహరణా
జలవైరి ధృతి (త్రి)వికల్పాతతీ కృత సత్ప్రకృతీ ధృతి సాధుమతీ
యతిహృత్సదనా యరిరాణ్మదనా సుతసన్నదనా శుభరుక్సదనా
సతతంబు నంభవప్పరణంబులునా మతినుంచుచు నేమరకుండుఘనా
త్రైత్రిజా వరయా(త్రి)తం సన్నుతపా మతి(త్రో)పృథు శౌర్యయుల రామనృపా
నిరతంబునీ సన్నిజనామ జపంబు రంజతప్పుల సంయుతి సాధపృథుల్
చరణంబుల పూజయు భక్తి దగన్ కరుణాకర! యీగడెయింపెనగన్
అనిరామముని బాయని భక్తి సుతుల్ వినయంబున నా వినయ్యిన యుల్

ఘనవిలుల శంకరుఁ డప్పుడుం దా నెనరించు మహద్యుతినే నెగడాం
డో హర్. అప్పుడు రాముఁ డతిహర్షమున న్నప్పటి వారల నెల్ల
తి ప్పులాంబర జ్ఞానాంశుఁ డిడనే పెస దలువెను రంజిల్ల

చా. ఇను జ్ఞానేశ్వ పాంవన్న మంఘు హరమునే గన త్రివిధార్తి హృన్ముకుంద శరణున్
ఘనము గురు(శ్రీ)రాముని యుజ్ఞ షేవనాంబు నుపద్వరితంబును మిసోకన్
విను వారికి వ్రాసిన వారలకున్ తనివి వ్రత్తి జదివిన వారలకున్
దనర చతుర్విధ ఘన పురుషార్థము లన్నూనముగ గల్గు నిదియ దార్థము
కరము మరి వివేక సుఖేప్సితముల్ పరమ భక్తియును శ్రీ న్నతముల్
ధరణికి నల్లి యంతంబున శ్రీ తిన్ వరయిదు రాగిహరి పదమున శాశ్వతిన్
హరి భక్తిసాం వర్ణైపు మెహా హనదిన తరింపఁజేయు సదానమ్మ్య మతిదిన్
కరము దిన దినము ఘనముం గళ్యముల్ బరగజేయు నెరుఁగనములయుల్
వైనవేయ సోమాన సమందున్ జూనుగన యుగ్మము సన్యాపెందున
మానుజుల శ్రీపుడేమాం నవ్యపదంబుల్ ధ్యానించగాను దురానందంబుల్
ఆ రాముఁడ గచరాళి కేప్రుతిన సారాంబురవ్యరాంఘలిడె సుకీతిన్
ధారుణి సురలకు ఏమి మతి నెంపఁగన్ గౌరవముగ దానంబుల నొసఁగన్
డో హర్. కరాళి మిపెరారాము నిపదముల్ గాంచుచు పనచర పాళి
హారభక్తిరసి యుండె నిటు వారు నెలల వ్యాహర్ళి

చా. అందర పుడువలి యందున నైనన్ మందిరములు కరుగందల పైనన్
జెందవర ఘన వర షేవా పరులై సందడి నిలువరి సౌఖ్య వ్యరుతై
నిలచిన వారల నలుచుచు ప్రీతిన్ బలికె రఘువరుఁడు భక్తి భాగ్యతిన్

సలలిత ఘ్పుణ్రా వీశాలుంఁడగంబుస్ వెలితాని గలినిచేరబలములుస
తప్పులాంరా! మిాంఘున వేమందుస్ విప్పులఘోంగ ములువిడినాయందున
నిప్పణాంచ్ర తన్నులయి నిశిచరపాళ్ళన విప్పులాంత్రి బడి దునిమితిరిహాళ్ళన
అనంజుంఁడునే సున్నంయని త్రాతురుతు టయున్ దనుఝులనెల్లను ధ్రదునుము టయున్
జనకజగాని సుఝమున వచ్చుటయున్ జనసులగని దావనలగానుటయున్
గనమిాంనిహాయమున గద విసుఁడీ ననుపాంతు నిగమిాంమ నముల గనుఁడీ
వేను దారాం నుజ ధ్రనరాం జ్యోంబుల్ గన మిాంవెరాం సరిగాం వ్పనిఁజంబుల్
దోహా. విసుఁడుతప్పులార! మిాం గ్పహంముల్ గనజనుఁడిక నరేంద్రా త్రి
ననుసర్వగతునిగా మిాంరు గనిశ్రజింప్పుఁడుతే ఈ నాతి
చాం. అనివలికి నరాంతునివాంక్యంబుల్ వినితపివరు వెల్లను మోందంబుల్
గానిపరేశుంలగుబు ననేకముగా వినతులిడుచుని ట్లనికేకముగా
శ్రరాంమాంధ్రాం త్రిజాంకాంమాం మాంరాంతు యువినుతాం రేవిధ్రాంమాం
దాంరస్ప హార్దుంలు దలపగమాంపద సారసనేవతు సాంటిగాంవ్పగద
అనిరాంమునిమతిమతి గను గానుబున్ ఘున మోంహాంము నెమ్మనములగానుబున
వినయాంంజలులుంగాని మెటుఁజనకేన గనుబుని విచారబఁ నేమియనకన్
నిలచనతపివర్యులకచ్ఛోళ్ళన లలిత వరుణ రఘురాం ముఁడువాలన
దెలియ జ్ఞానముల దేశముపదేశము జాలన వలగాని జేసిన వాంరలుహాంలన
దనరజ్ఞానులగుచు నాంష్టమోండన వనచరులుఝులుతత నెదురుఝాండన
గనిరాం ఘుప్పుఁడినఝునతప్పదెసగనే ఘునఘాంఘాం ఝురగణమొసగెదగన
ఇనజతిషాషణ మనములుబాంంగనే ఘునఘాంషణ వసనములుదగంగన

తను రాముఁడు నరవలత్క్రియలచే తని వినొనంగించె నుపొంత మతి చే

దోహా. అంగదు నాశ్రయు వర శిరఘు పుంగవుఁ డవేనిన టుంచె

మంగళగతి జాంబవదాది మాన్యుల నలంకరించె

దోహా. రాము నిచే భూషాంబరముల్ రహింగొని వానరపాళి

ప్రేమమెుక్కఁదలమువను నిజస్థామములకరిగి రోలి

దోహా. అప్పుడంగదుఁడున్న క్రీని రాముం ప్రేజలజయులప్రాలి

విప్పుకేన్నులనుంజలిమొులుక వినుతిషేసెనటు హ్రా॥

చౌ. శ్రీరామకృపాం పారావారా! ధీరా! శుభకర! దీనాధారా!

ధారాధరనిభ సుందర శరీరా! రాజీవ గుణశ్రీ మందారా!

పాలిత నమరగణాల మునుండున్ పాలింపఁగ నా పాదములుండున్

హరిశ నన్నసఖ యలేఁడేనె కదా! వెలయురు పాలింపగఁ దగదా!

శరణాగత రక్షణ సత్కీర్తిన్ శరము ద్రోముకెంమ్ము రువిస్ఫూర్తిన్

శరణాగతం నను మరచిన చేదన్ కరుణా స్వామి విడఁగలరే ప్రీతిన్

దాలేచు వల్లి విభుంఁడ్రు విన వే నా తెలిసంగ్రో వెళ్లి ప్రభుంఁడు పుగావే

క్ష్మాతెగ నీ పద దంష్ట్రముల విడచే రాలేనుం దుపై పుమాం తతృపచే

మారే నాతో ధారం బంటిన్ వేరెయున్నఁ దెల్పు మంటిన్

నేరనైనాఁడన సామునంటిన్ జేరిలేని సురక్షింపు మంటిన్

ఇదినా చమురు ఘనమదియునని సుమాసదనప్రత్యయముల పుదునుచూమా

మందము నలాంపదములు బాజంతనే పదముల ముక్తి స్థానము నాం యున్

అని పదములు బడి యతి వినయము వేరా వినుమని యుక్తనె తనంరాయునితో

ననఘా నా హృదయస్థితి యిది యా యనుమతి మేగతి నదితఁ జెప్పుమా

ద్విపద. అనునంగదనీతి వచనముల్ విని రాముఁడు హర్షించి

తనువు ఝల్లుమొలక కరముల నైచని తన కౌఁగిలి తన కౌఁగిటనుంచి

ద్విపద. తనయుఁడ మునఁగలవా అతఁడ యాంతని తంతంబు నమ్మెచి

యనుపమ వనసాదులం సంగియా దళించి యనె బాలాంచి

ద్విపద. అంగద నామతి నరసితిని యమలతేఁ జెలగెను రాల

మంగళగతి నిపుడేనె గుణము మంచుంగను చుందుమంపీల

చా. ఆనిల నయనుఝులు నవ్వావిసులు నె బనిపిన నాతఁడు బడిబడి లినదుర్గ

దుల నగుచు రాముని గనుచు జననన్ విని రాముఁడు వనమున చింతగొనన్

తన క్రొత్తు చిత్రము గని మారారా డాక వినతులిడుచు జనె ప్రేమము వాడక

జనకజలతో లక్ష్మణాని యనుఁడగుచున్ ఘనుఁడు రాముఁడంగదుతో జనుచున్

అంపకముడిచింతింపకుమనుచున్ [illegible] పెనగఁగ వీధిం బ్రియుని గుచున్

పెంపున వచ . . . . . వేడుక జనుచున్ ప్రాంపొందుమ టంచు బలుకపిలనుచున్

అంగదుఁడరిగెను యనఘు [illegible] గనుచున్ మంగళరాముని మనమున గొనుచున్

రంగుగ సాంగ్లను రహిగా నియనఘుఁడు అంగదుతో జను నప్పుడు పవనజుఁడు

ఇనజుని పదములు గాంచి ప్రార్థించెన్ వినయరతిని [illegible] నంచ చించెన్

ఘనమతి శ్రీరాముని పాదంబుల్ తనివిగా చూచును దశదివసంబుల్

ఇచ్చట నుండగ యాచే యాజ్ఞన్ వెచ్చెరవింతదనె [illegible] ప్రజ్ఞన్

వచ్చెరదనన పొంపనియనుమతుఁడై వెచ్చెరజనె తపి నే నాయుతుఁడై

ఘనుఁడంగదుఁడపుడనె హనుమంతో వినుమరి మరి రాముని పదచింతో

జనివమతి ననుమసరవి దెలుపుమా వినయులనే నిడితే ననిపలుకతు విరాం
శ్రీరాము క్షితపతై రెడిరతేన్ తేరుగ దెలుపుము ధోనిధి ప్రీతిన్
సాకేతున ననుజువె సంజనై నంతన మారుతేని రఘువారునివెంత న
జేరియుంగదా కౌబాలివాక్యంబుల్ తేరుగ దెల్పుచు దివ్య గృహంబుల్
జేరి రప్పుడు రఘుసింహుండు ప్రీతిన వారనియుంగ దశ్శక్తి సురోత్తేన్
తలచి మిగుల మోదము గానె లోలన్ న విరాముని మది వలన సుజాలన్
కులిశాసనముయు శస్త్రుల మొడ సుమకరాంములతో దనరు నేమ సముపచ్చి నాంతరా
అప్పుడు గుహుంనిగని యాదరరోతిన్ విప్రులాంశుత మణి వితతులు ప్రీతిన్
త పోన్నిపారోత్సవ నముడవని మెన నిపుణాతే రాముంతిడిశ్యాప గనిమెన్
ననునిరతము మనమున నిడుకొనుమిరా ఘనుడవగుచు లోకంబున మనుమిరా
గనవచ్చుచు జానుచు నుండుము గంహాత్తే నివిగృహము నకుజెను గుణానివహా
అనిబలికెడి రాంమునిపాదంబుల్ మనమున నిడుకొని మన సౌఖ్యంబుల్
గొని ప్రణమిల్లుచు ననుజ్ఞ గానియెన తనుగుహుండు గృహంబున కేగెజనియె
జనిగుహుడు రఘువరుని కథ వెల్లన్ వినయంబయ చక్రి విధిరంజిల్లన్
గానియాండుచు నన్నుతరత్రివెలంగ ననుపమితే సౌఖ్యమందిలోలన్
జని శ్రీరాముని సన్నహింమెల్లన్ దనజనులకుం దెల్పను రంజిల్లన్
తనివినమోధ్యాజనములు మతిమతి గని రాముని చరితే నప్పుడుడివిరి
రాముడు రాజయి రాజ్యాం జేలన్ సారాజ్య జనులు విధము గాని జాలన
రాముని శౌర్య పరాక్రమములు విని రాంచాని శాత్రవ్రప్పులతే పాతేని
గమనములుబాంతలుమరచుచు లోలన ఘనపదాంబతే గతి నప్పుడుసదా

గతని విసందరుసు తగఁ గాంచిరి వేదా॥

మనములు బంతులు మరచుచు పోలన్ జనులు హర్షమున దనరి చూలన్

ఘనపదోచిత గతి నపుడు సదా తని వినందరు నుతగఁ గాంచిరి కదా

అను దినము సుఖములనే గాంచి యీ యమయ న్యాయముల దంచి

జనుతాంప (త్రయ మంబుధుల్చి) జనులలరి తేమిమించి

చా. ద్విజనృప వైశ్య శూద్రములు వేళకు నిజ్జోచిత గతులనిలుచుండగాలన్

వృజన మొనర్పు వెరుగక పాలన సుజ్ఞానతనడచిరి శుభ ధర్మాలన్

ఘనమతి (శ్రీ)రాముని పదభక్తిన జనులు నిలచిర పుణ్య నిశము రక్తిన

గనలేకము నజ్ఞానము బాప్పెలసెన దనర నప మృత్యువనిశము దొలగెన్

ఆరయ ధీన జనుదారిత్ర జనుండున దరి (శ్రీ)జనుడు తృవేత్ష ఘృణ జనుండున్

ధరనాంకడయిననుతగ వేకసదా వరము జనులు తమ గనుగొనిరి గదా

వరశీలురు దంతరహిత ధర్మా దరదాంతి చత్తురలయి రుశుభకర్మా

కరులు చతురగుణాగణ్యముల గుచున నరనారులు జెలగిర పడె సద్గుణన్

అందరు పండితుల మలరు మానుల్ సుందరులు కృతజ్ఞులు సుజ్ఞానుల్

మందర హిత ధీమంతులు మాన్యుల్ బ్యాందాకర సము వెంచ గ ధన్యుల్

తాంలతర్కగుణా భావ తృత కష్ట మొకని తిని తేక

పాలక రామరాజ్యమున ప్రజలందరు జెలగిరి జోత

చా. వైనతేయ రఘువరుఁ డేలెనే దానే వెనిఖిల ధారుణి ద్రోలెన్

మేనకాందముల బూనడి తిను మాంయయానితప్పఁ డేలే డె యతాని దిఘునమా

పరమపురుషుండగుచుడి బరగెన నుంచుక్ వెరపు గనేరిగిన విబుధు యింపన్

వరము రఘువరుని చరితము వినుదురు యరయనిదియె ఘనమని తెలియగొందురు.

రాముని రాజ్యము రక్షింపఁబడిన పౌరజనమ్మపుడు తగదు తలంచన

శ్రీమద్భక్తిన నిశిష్టులు మెలన్ ప్రేమ నుతించి భువి శైలంగేజాలన్

నరు వెల్లను ఘనాసురపద సేవన్ వరపరోపకార రతి నిడెవన్

బరసిరి తరుణులు వరులకు భక్తిన వరము సేవజేసిరి యను రక్తిన్

ఆరయ నేకభార్యా వ్రతములను చున్ నరులొప్పిరి తాంస్సతి తమ్ముగు చున్

గురుదండము యతివరవరములనే ధర షేరమ నిత్యానిత్యములనే

బరగెగా నిరఘువరుడేల నిలన్ నరువెరుగక నొందిరి భాగ్యతన్

స్వర విజయము ప్రేమెరుగక ~~నొందిరి భాగ్యతలన్~~ దొంగెనే, వరుపులప్పుడు

పదాదగబూనెనే ఫలసుమతిసలయు ఋతువులగుచునే జెలగెనప్పుడు వనములు శోభనుచు,

తలపసింహగజ తతులాకి సేమనై నిలచె విరోధము దొలగుచు ప్రేమనే

అప్పుడు జగమ్ము గములని యపేక్షిన విప్రుల వైరములు విడిచెనురాత్రిన

స్వపదముల వనుల సద్భావములతోరా నపరిమితి మెప్పెనట నెలయుల తోరా

వనముల భయములు వదవె నుజాలన జనితో నందదిశాల నువేలన

తనుపవనుడు ప్రేవిధగతులనాంచెన ధ్వానన ళులు మరందము గాని మించెన

తరులతలు మధ్యం వితతిని ప్రవించెన బరసగోగణము పాలప్రవించెన

ధర యెప్పుడు సస్యతతి చేమించెన స్థిరత్వతయు నగతి ప్రేతవహించెన

పరమాత్మయౌ రఘువరుడని భ్యాతిన గిరితతీ మణిశాసను రివెప్రాతిన

వరము స్వచ్ఛమధుతరశీతలగతి బరగు వారిచే ప్రబవె నదాతతి

శరనిధిలోనికి జనుచు తటమున బరగజేసెరత్నము లదిటమునన

సరసుల పద్మోత్కరము దయించెనె స్థిరతి నిర్మల దిక్కుల మించెనె

దో॥ ఋషిసంఘను సుధాంశుండపుడు నుతినోషధులందుంచె

రవితన తాపంబణగ జలంబు విరళగతిని డించె

చౌ. అపుడు రఘువరుఁ డుహయమేధంబుల్ విపులముగాఁ గావించె ధనంబుల్

నిపుణత ధరణీ నిర్జరులకిడెనే కృప నర్థ్యిప్సిత మెలమి నొడఁబడెనే

శ్రుతిమార్గగతిని క్షితిపాలించెనే తత ధర్మధురంధరత నుగాంచెనే

సతతమ్మిల భోగతతి భుజించెనే వితత కీర్తి దిగ్వ్రతతుల నించెనే

సతి శీలశౌర్యాంచితతి చూచెనే శార్వతయ గుణరామావని చేతనే తన

శ్రుతిసదాసేవింపుచు జెలగెనే ఖ్యాతిగ పతివ్రత్యజ్ఞాతి మెలగెనే ?

సదనకృత్యములు సలిపిరింతుల్ విదితనైపుణి విమల స్వాంతల్

ముదమున నందిన మొగిరామాజ్ఞనే ముదిగని జానకి మరి తన ప్రజ్ఞనే

పతిమనమున ననుమతి యగు రీతినే క్షితిసేవలు జేసెను సంప్రీతినే

వితత మహాజా కృతసేవకుండా మతి రాముడు సమ్మద మందెగదా

అతుల విత గతిచే నత్రులకేళ్ళినే సతతము సంతోషము విలసిల్లెనే

మతి మత్సరములు మఱి మును దాగెనె హితవృగను పారలతతు లుజ్జై సెన

దో॥ ఏ రాముని కృప నిర్జరులు గోరియుండెదరు శక్తి

నారాముని మదినరసి మహాజాంగన మెలగెను రక్తి.

చౌ॥ ఏ యిందిర బ్రహ్మేంద్రాదులచే నాయక పూజలు బడసె నెలమిచే

నా యిందిర యిరాయ వనజ జామా బాయని లిమినో పార్వతి విసుమా

అనుజులప్పుడు రాముని పాదంబుల్ తనివిని గొలువుచు తల మోదంబుల్

గాంచి వదనాబ్జము గనుచు వసింపన్ తను రాముఁడు సద్దయ దీపింపన్

అనుజుల నందఱి గని సంప్రీతిన్ వినుమని దెల్పెను ఘనముగ నీతిన్

జనులు రఘువరుని గనుచును జాలిన్ గానిరి భోగములతుంతి తలలన్

(1) అనిశము రఘువరు నంఘ్రులు గనుచున్ (3) మనను ట్లుగనిడు మని శుభయుక్తిన్

(4) జనులు విధిగాలుతు రెనయుచు భక్తిన్ (2) ఘనముగ గాలువుచు వసనివిగానుచున

ఆ యుత్తేన్న దినములరిగినతోలన స్ఫుటసంముహూర్తే తెరాటమగు వేళన

దిటముగ సీతాదేవి తనయులై పటులకంఠలు శోభనయుతవినయులై

జనియించిరి శాస్త్రానికమరోలిన దనరిన సుందరతనులై ప్రీతిన్

ఘనవిజయులు బలశాలులు దాము నిర్జితబింబములను గలిగినారా

ఆగతి ననుజుల కందరికి సంతుల్ వేగ తనయులు గల్గిరి రూపయుతుల్

బాగుగ ప్రజ్ఞాఘనశీలుల దారుల్ భోగులై వెల్గిరి వరశూరుల్

ఆని... రుడత్యయుడ జాడమయుండై ఘనుడు సచ్చిదానందమయుండై

దనరెడుదా వైరాగ్యప్రాప్తంబున్ దినదిన మనమేల్నా నిత్యత్వంబున్

సలుపుచు సరయూస్నానము చేయుచు వలితసద్విజులను దాయుచు

చెలువుగ సజ్జనాసనుంటగుచున్ తెలుపు తపస్వి తెలుపు విని ఛున్

అనుజులతో రాజభోజనమొనరించుచు జననులగని హర్షము తోకాంచుచు

దినదినమా గతి మనుజులవోలన ఘనుడు రఘువరుడు దనరెను జాలన

ఇతరులకు ఘనులు పవనసుతునితో బరగును పతనులచెరుగుచు తమితో

కరము రామగుణ వేదన మానన్ మరుత్సుతుడు తనమదిలోదాయన్

తనువున పులకలు దనరగ వినుచున్ ఘనులారా తెలుపగదోరే యనుచున్

తనివిదీరకన్న వేగమతివి సుచున్ దనరెవాయుజూడు వేగతేమిగానుచున్
నరనారులురఘువరుని గుణాంశ్శను బరవశతను వైఖాండు బున్నహర్షిన్
బరగుచురే యిది బవలిదియు నిదా వెరుగజాలం దంచెన నెదరుసదా
దరహర్మ్య. బూని యీ యవెరాజ్య జనులసుఖ భూతి సంపదలుగాంచ
వేనోళ్ల ఫణీశ్వరుడైన వారా నేరడు నుతియించ

చా. శ్రీరాముని వాత్సించ సంరీతిన్ నారద సనందనాదులు ప్రీతిన్
జేరి రాముని వాత్సింప్పనుజనుచున్ సారపురీ శృంగారము గనుచున్
మదిపై రాజ్యము మరచుచు జాలిన్ విదిత నగర శుభ విభవము పోలన్
ముదమొసంగ వెంచ్చె దరు గనిసదా ఒదిదిత గదా హర్షదయుగుణ్న గదా
కనకమణిమయఘన చిత్రంబుల్ దనరుపృథు ప్రాకారంబుల్
గనుగానవత్ప్రాకారశృంగముల జనునానావిధ సాలశ్రేణికల
నానామణిమయతనవనే హంబుల్ జానుగ గన్గొనై స్వర్ణగృహంబుల్
గానైరా ప్రననుచు మానుయుమతుల నే బూనితేసన మ్మోదవితతుల
అభ్రచుంబిదనయుచు నధికవే బాంగెనేన్ శుభ్రశిల గృహంశోభజెలంగెన్
విచిత్రమ వేలుల వెలసే తుంగవ్రముల్ శుభ్రాంశు రవి సుశోభాస్పదముల్
అనుపమరత్నగవాక్షాళితగన గనిజెప్ప నలవిగా దింపెసగన్
కనకమరకతమణినియుత గృహములు దనరె దీపతతులు శుభనిపహంముల్
చాందం. నవనవమయు మణిదీపముల రాజిలె భవ్య విద్రుమ నే హంబులు
నవహర్మ్యముల వెలుఁగొ వే మణికుడ్యములవి రళ స్తంభాల ళిన్వళిగా
వివిధమణివేదులు రత్నగృహములు విస్ఫుల నేలంజెరలతల్

ప్రతిమల తరచ్ఛవి కలితవజ్ర తపాటమందిర సంతతుల్
గాంచు. విలసిల్లు ప్రతి గేహాంతరంబుల విమల మణి మయశాలలన్
కలధౌత మయ కుడ్య స్థలంబుల వెలయు రాముని లీలలన్
చెలువొప్ప వ్రాసిన చిత్రగతుల నశేష గృహముల భూము లెల్ల
ఓటు సర్వకాలముల తాంత ఫలముల నలరె నతిశయ వేల లెల్ల
దోహ॥ సూనవాటికల మధుకరముల్ సొంపుల ఝంకృతి సేయుచుండ
తా నెరపు మంద వాయు ప్రవాహ త్రివిధ సౌఖ్యము లొసగుచుండ
చం. కలకల రవముల ఖగముల జాలన్ జెలగు శుకాళి పోషింపబడు తోటలన్
కలి వెలది ద్విజనాదుల రవముల వెల్ల నలరు పొదరుండ్లు మందముల వెల్ల
సారస హంస మయూరాదులు గని చేరి శిఖివ్రాత వేషలుపై కెంని
కేరులు రత్న త్రికోణముల సంజెసుమన్న వారట ప్రతిబింబంబులం గనుచున్
బారులు చేరుచు పంజర పాళిన విహారు శారికలు మృదుకోకిలన
జేరి రఘువరాంచిత నామంబుల నేరుపు గందురు నిజవాక్యంబుల
బరగుచ తపవృధ వరరుచి రంజై తరమురాజ మార్గము ప్రచురంబై
చరితత స్నిగ్ధ శంఖ ద్యుతి నైరాళిన్ వరపక్వాగ్ర వరవెను పల్లిన్
గాంచు. ఫలిత పక్వ శోభల నెన్న శక్యంబు గాదజ్జునకంబునం బచనా
వరసాధుల లక్ష్మిలు బరగు కోటల దరలు సన్మియము భీంచగా
కరము సుందర కీర్తి విన పెంపొందుచు కరముల తపచేరసముపై
నిరతంబు ధనికులు గానసుధా సముద్రముల గిరసంకాశనముపై
దోహ॥ ఆహరహము సుఖములనే గాంచి యాహారంబుల విం చి

మహితశీలసుందరులనుచు మనిరతిశయముములగాంచి

సీ. బాలురువృద్ధులునిర్మలతబరగిరనుదినముహర్షి
స్త్రాయువు పౌరులు దీర్ఘాయుర్భవ్యులయియులఠఠరోతి

దోహ్ర. ఉత్తరమునననమలి గర్భారాంబుజ్యోల యుగుచును బాల
చిత్రములలరింపుచు సరయూ ఆనదిబరగెను వోల

దోహ్ర. తోరములలరె విలాసములు వేరువేర సోపాన
వారము గలిగి కరిహయ నరనారులు నెలగి సింహాసన

చం. వెలవృగ ద్విజ నృప విట్శూద్రులకున్ పఠింపగన్ స్థానపాననంబులకున్
విలుగ వేశ్యలు వెలసివెనందున్ ధర దేవాలయతతి దెలువొందున్
దేవళముల నలుదిక్కులయందున్ భావింపగ సదనములింపొందున్
వావిరి నటనట వదవిరి మానుల్ ధీవిద్వత్పుల వాంతింపుతుల నూనుల్
శ్రీరంజిలు తోలన్ వృక్షంబుల్ తోరంబులవర్ధిలునమ్మా విలోలంబుల్
పౌరశోభవెల్లనువర్ణింపన్ నేరరెవరయిన నిజమువదలంపన్
పురోపకంఠంబుననుపవనముల్ సరోజ వాప్యులను బరగును ఘనముల్
పురజనులవిగని దురితము వెల్లన్ దరయిచె లంగిరి తమిరంజిల్లన్

ఖాండు. వరదీర్ఘికలు నెలలనులును జాలగ వరలె సోపానా శ్రీవే
తరము మలజలములు గాంచాసు రమునివరులు మునిగిరి హర్షివే
నిరుపమ ఖనాళులు వివిధ నలములు నురహి దనె నశ్రీరవము వే
బరగెను పవనశుకేశాంతరం ధ్వని పథికులను బిలుచుగలేచే

దోహ్ర. రమారమణుడే రాముడని రహి శర్మదుండొ నెంచు

తమి పౌరులు తత్పురిలోను తగనెంచిరి ధృతిగాంచు

చౌ. జలజాక్షుఁడు రఘువంశ్యుఁడు జాలిన్ కలితాత్మ రెప్పగాచిన లీలన్

మొలచిన కృపఛత్రముల నాసక్తిన్ మెలఁగి బ్రోచుచుండె సదను రక్తిన్

శరధి శర శరాసన యుతుఁడగుచున్ కరము దుష్ట వర్గంబు నణచున్

వరజన తతుల విధాతరుఁడగుచున్ స్థిరమతి చేరణ ధీరుండగుచున్

కలుష వైరి మశకవితతి నెల్లన్ దొలఁగ ద్రుంచి సాధులురం జిల్లన్

సలలిత గతిరాజ్యము పాలింపఁగను నలఘు జన హృదయములను చరింప్రబల

అలఘు లోక మోహ మృగకీర్తాయం దలఘు శాంత విమలార్య శౌర్యయున్

ఉలదనుజ వనజ్వాలనుండగుచున్ విలసిల్లెడు రఘువంశ కథ వినుచున్.

అమలుఁడాతఁడు నవాధిపుఁడనుచున్ విమల యశోధన సమానుఁడనుచున్

సముదార షడ్గుణ పోర్తుఁడనుచున్ తమనాయకుని కల్పతరువనుచున్

అమిత సుజన సాంగత్య ప్రదుఁడనుచున్ తమిని తెంచి మమత నొంగి దునుముచున్

శమదమాన్విత సంతోష్యము గాంచున్ విమలమతి నెవఁడు వెలయుడటంచున్

దో హ. సకల పౌరజనమిటు రామ సద్గుణములు వర్ణించె

సుకృపాంతరుఁడగు రాముఁడు వారికనుకూలుఁడయి మించె

చౌ. రామ ప్రతాప రవియుదయించెన్ భూమి జనంబు జయములలరె మించెన్

సామరస్య హర్షంబులు మించెన్ భూమాఽవిద్యా నిశి నశియించెన్

భూరి మోహ ఘనాంత పుంజము గుర్రంగెన్ తామసాది తమము దశాంతమణంగెన్

తామస మాన మద చోరులెల్లన్ క్షేమమె డవిత్రాత్రి తొలిగెల్లన్

సర విజ్ఞాన విజ్ఞానాబ్జములన్ బరగు ధర్మవిస్తార సుర సులన్

కరము విరాగ సుఖ వివేకములన్ గరిమ చక్రాంకములలరె నిలన్

దోహ్రా. ఎవని మదిని రాముని తేజో రవి యుదయమందియుంచు

దవిలి వారి చిత్తాజ్ఞాన తమశ్చటలు నశియించు

ఉ. ఒకనాడు ప్రాతమున కరము వెలాడన్ సుతరుఁడగు సుపురు లొప్పఁ దొడఁగుండన్

సకుతుకతరా మతుఁడుంతన చంద్రుఁడుంతన ప్రకటిత వెలాద్యానవనముల వింతన్

గనజని జనుచుండె నచటన్ గోవిన్ ఘనపుష్ప ఫలార్ద్రలత వృక్షాలిన్

సనకాదులప్పుడు సమయమటంచున్ జనుదెంచిరటే తుసమ్మతిగాంచన్

చిరతేజో సుందర శీలము లొప్పన్ ధర్మబ్రహ్మానందంబున గొప్పన్

బరసువారలతే బాలురగన్నన్ కరమరయుగ బహుకాలితులెన్నన్

ధర స్వరూప వేద చతుష్టయమున్ బురణింపుచు చెంపుగాను మరయుచున్

వరగుణయుతులును సమదర్శులు మానుల్ నిరాశులద్వైద నిపుణు తానుల్

ఘనులు దిగంబరులును నిర్వాసనుల్ దనరు వెలాగ వర్తనులయిన మునుల్

మునురామయశేలావిన వేష్ఠలమున్ జనివినుచుండు రవితేని విననిరతమున్

మునియుగ స్ఫురుడౌ టన్ రామకథన్ వినుతించె నాలేఖి నాయసుధన్

వినుచుండు రరణి నలమురొనెన్ దనరు జ్ఞానముంగాని గడుప్రీతిన్

దోహ్రా. వర్తిల్లెడి సనకాది ముని వరులతే మోదము లేరా ద

కీర్తి ఘనుండగు రాము దరికి జనిరి ప్రణామముగూడ

దోహ్రా. గనిమునులకు రాము తంద్రాలిడుచు స్వాగతమడుగుచు నయగతి

ఘనవసుప్రీతి రెంబరమును నాసన మిడె రాముఁడు ప్రీతి.

చం. అప్పుడు భరతుఁడు లేదవరజ యుగమున్ సపవనసుతులయి సన్నుతి చేయుమున్

విప్రుల చక్కగని వినుతులు జేయుచు నపరిమిత మోద మందిరి దాయుచు
మునివరులు శ్రీరాముని రూపంబున్ గనుచు మనంబున గొనిరి తమదంబున్
తనివి జనక సుందరతరగాత్రున్ ఘనశ్యామున్ పంకజదళనేత్రున్
గనుచు నుండిరి మునులనిమేషత ననఘుడు రాముండనెనతి ధీరత
వేనవరములు మోదమ్మున మ్ముత్పాదకుచున్ మునులు చక్కవచ్చి నుగనుగొనుచున్
జలమున యమునముల వెలువడుచుండన్ లలితాంగము పులకల వేలంనిండన్
జెలగిమునులచే శోభిల్లుచు విలసదాసనంబుల పైనుండుచు
ఘనమతిని టుత వెల్లనుము మునులారా వినుడు మారతి టుగనలేమి పేరా
గనినే ధన్యుండనయితినింకన్ దనరుపాపములు దలగె నశంకన్
దో॥ కలిగెను భాగ్యము చే పత్నంగ మిమ్ముడు నాకె ద్దాని
వలన నత్ప్రయాసము నవంబు లవడ కను దొలగెను గని.
దో॥ ఘనసత్పురుషుల సంగము మోక్షద్వారంబని కాంచి
జనసంగము బంధక మనుచు నని యెదరు శ్రోతులనే వి
చా॥ నలుగురు మునులా నయవాక్యంబున జెలగిని తనువు పులక లడంబున్
గలయగ వినుతులు గావించంగన్ దలచియిట్లని తేనువు బారంగన్
జే జే రాఘవ జే భగవంతా జే జే తరుణా నయనంతా
జే జే యనఘా త్రిదసరక్షకా జే జే యనామయా జేశాజా
జే నిర్గుణ గుణసింధు దేవా జే నాధ చతుర జే సుఖభావా
మానరహిత యజ్ఞమాన నిధానా జ్ఞాన నిధి కృత జ్ఞానసువిధానా
జే సుందరాంగ జే శ్రీనాధా భాసుర పృధ్వీ పాలననాధా.

జే సుభగ యశా జే సుచరితా జే సకలసామ జేగత దురితా

నిరంజనా వర్ణిత తత్త్వజ్ఞా వరలోకా జ్ఞాతా విదళ సద్ప్రజ్ఞా

హరిసర్వాంతరచరపరమాత్మనే స్ఫురించి పాలింపుము దయమెరా నన్

స్ఫురించి పాలింపుము దయమెరా నన్ హరిసర్వాంతరచరపరమాత్మనే నన్

ద్వివిధ విపత్సమితి నా మాన్పుము భవలతల త్రుంచి పరిపాలింపుము.

నవగతి మామా మానసముల సుందరము దవిలితాముముము దంబు నజెందుము.

దోహా. పరమానంద కృపాయుత నాం వరంకప్రార్థ సంతాతు

గురుతరా నపాయ ప్రేమాం తురిత శక్తి నిదురాంతు

దోహాంచా. రఘువర భవదుజ్వాలశక్తిన్ ధర మొసగుమంటే యశుభయుక్తిన్

దారుణ త్రివిధ తాపహరంబై ... విదారణాంబై

దానజనకామధేను సమంబై మానిసుజన సంతాననగంబై

మానిత గుణనిజ మహిమల సుశక్తిన్ ధీనిధానయియుడుమియనయయుక్తిన్

ఇది మొదలు గాని మెచ్చరింమా సదములజన సౌఖ్య దఘ ననిమా

గదిసి మొనిన సుశ్రుతుదు నిజసుశీమ దినిడు దురిఖయువరవె దరుఘనుల

ఆనావ్రమమ్ము నరయయుమురామా మానసంబు నసమత్వము నామా

కాను కుతూహ్యమగు మానసీల త్రుంపుము నానివారణ యయములపాలింపుము.

దోహా. వినయవివేక విరాగముల విస్తారము గా నింపు

మనఘ ప్రాప వరానిమండన వందారివరదయ దాపింపు

చౌపాయి. శక్తి తారకా నయ దాసక్తి న ముక్తిదాయి నిడుము నైజశక్తిన్

ముక్తము నిము నోంబుజ నహాం సాం రక్తి గాలవె దము రాజు తోం సాం

దో హ. కర్మసహ భావ దుర్గుణాన్వితుక సర్వ దుష్ట నాశ

శర్మదా యిలాతల (త్ర)య భూషణా తారకయ వినాశ

దో హ. మాటిటికి విన్నను నిట్లు నుతించి మహిత సద్గుణ కులంబు

సూటిగ తెలియగాని జనిరి హరి కర్మపురంబు

దో హ. అప్పుడచ్చటి వారందరు మోహ పరవశులైరి రామ

నృపతి వినదలచియు సంతోష పూరితమానసమ

చౌ. విన్ను సత్యగత కపివరుని ఖాచము నుసురితాం దులందునుండి రే చుచు

(ప్ర)న్ను వరుడం తెర్వ్యాపము గాన న(ప్ర)భూతమగు తెద్యాంఖ సులాని న

గనిహా నుమంతుడు నకన విన్నుడంతన హా నుమంతా యేమది నెద వింతన

దనరన ~~తను (ప్రా)ర్థించెన~~ దూగుమ నతను ప్రార్థించెన తన పాదాలి ద్వయమును

జోడించెన హరి భగవంత దయాగుణాధా మాన్నరతుడు కటదుగ దారతెన రాము

కరము టులన వానరవరు మోహన నరపతి యిట్లనె గురు ధృతి గూడన

పవన సుత నా (ప్ర)స్తావం బెల్లన విని వెరగుడు యిద్దుల వల్లన

(ప్ర)విమలమై కటే న్నరతుడు నేను న నపగతిన నవిని నతించి దాసున

న్నరతుడ వ్యిన్ను నపదములుగాం చున పరజ నార్తి సంహరవి నువుంచున

గరిమబలె (ప్ర)సోం నాంధా శైలాతం బరి సంశయ మోహంబులు తేకన

దో హ. వర్తించెద నయి ననునాం కటి పాంచాం చటి మదిలోన

ఘూరార్తి ని సంజ్ఞదులరగు మాం తు రాంసగసె వతుడనునేను

చూ. గాననాం కటిపిన గాం (ప్రా)ర్థించెద మానుగ దెప్పిన హరి విపించె ద

బూనిధరన సత్పురుషుల రాతినై వానులరవిన వేడెద (ప్రా)ర్థిన

విదితసుజ్ఞాన దయాశరధీ సదసద్వేదము సదలిగుణాబ్ధీ
మదితెలుపుమన మతివిభుడంతే నెమ్మదము తొలదతేమ్ము నెనకనె వింతన్
విను భరతా సజ్జనులగుణంబుల్ గనన నేతము లక్షణదతరంబుల్
దనరు పురాణముల నుపేదముల న్ఘనమున గని విఖ్యాంబులిలన్
ఘనసజ్జన దుర్జనముల క్రియలన్ గను తుకార చందనఖండములన్
విను పరశువు చందనము నుగాల్చినన్ గనచందనము సుగంధము దాల్చున్
దో॥ తాపాత్రిఖండంబు జగ త్పరమాప్త దతరంబు

బ్రోతినసురలు శిరంబున దాల్చి గాంతురు రుమోదంబు
దో॥ ధరతుకారము ఖమసలమున దహించి చతాంట వునందు

గురుతరము నపొడితేవ యుర్వ్ ఘోరగాపము నుచెందు
చం॥ తరము విషయములు గనతగుణాలిన బరగిప రష్టెదమౌ యుచునోలిన
గరశివెఊనదిగాగను గనుగొనుచున బరసుఖము స్వసుఖ పద్ధతిగానుచున్
వెలుచశత్రుమిత్రే సమయుండగుచున్ లలివిషయములవిరాగియునగుచున్
వలగొన లోభాదులను విడచుచున్ సలలితమృదుల సొభ్యంతుండగుచున్
దానిజన దయామానసుండగుచున్ మానసరీతి నమాయకుండగుచున్
ధార్మికంపు చుమద్ధ కీర్తుండగుచున్ మానులబాంగడియ మానితె నసుచున్
బరగు నట్టి సత్పురుషుండెంచన్ తరము నాకు ప్రాణమునుగాంచన్
భరతా నిజాలాపద్ధతి గను మా సరవిసుజనులక్షణము లివి నుమా
విపతకాము డయిజేసిన నుభాగడు చునగరిత నైరంష్య ధృత్తేనెగడుబాం
లగశాంతసరళతాశ్మైత్రులచే నసునని మొదిజ్ఞకృత్యతేశయములచే

ధర్మమార్గమును దప్పెడుజాలన్ నిర్మలమతి యయి నిరుపమయోలన
దుర్జనులపొందును ద్రారెంత్తల్ మర్మోద్ఘాటన మానుచు సంతతుల్
బలుకుచు స్తుతినింద వేడగతిగా దలచిమెలగు నాతడె దివ్యమతిగా
నిలను జనుడు నాతిష్ఠుడు శత్రుడు వలపముల్ప్రాపకు దగుశుభయుక్తుడు

దోహ. శరణ్ విసువు సజ్జనగతులు పరగు నిట్టి వేవేళ
కరుణ దుర్జనమార్గంబు వెరిగింపు విసుము జాల

దోహ. బలసంగతి వే ఘునసతున కడు తిపత్తులగుజాల
తలవదగదు తపోసంగల్వం బలసుజనుడు శుభవాల

చంపా. ఖలుడు పరసంపదలగని తుందున్ దలచనుజూనిందలతోయునెందుడ్
వెలయు ఘనులనిందలు వినజాలన జెలగు నిధి దారతల బెలుపైన తోలన
కామలోభమదగర్వాదులచే నేమరగనలరు నెప్పుడు తోయమే
వేమరుతు టిలవవిధ జనులెల్ల పామరగా నస్రోధమె దుర్మతి తెలా
లనతం హింత వాం నర్చిన వారనకన్ దినము విరోధమెగాను కడుకినుకన్
వినుడాన భోగ విహింతములందున్ గనవిం ద్వేషాని జగతినింపొందున్
ఆరయ మధుర వ్యాహారంబుల్ సారమయుంార స్వారాసవిధంబుల్
శృంగారతమనముల నొన మెందరములన్ క్షేరింపు జీయింప శెశులవిధములన్

దోహ. పరద్రోహ పరధన పరదారరతుడు ఖల రుచుజాల
ధరతల్పగమయ తేసువ్వల దైత్యవేతుల నరిగిరి తోల

చంపా. ధరశిక్షోదరపరాయణగతిన్ దిరుగుచు లోభా స్వాతుల యుతమతిన్
వరజనులసంగడా వర్జన వినుచున్ తరమస హాస్యులగు దుర ట. గనలు చున్

ఘనులతాపదలు గలిగెడి వేళన్ గని హసించెదరు కపటవృత్తులన్
తనివిస్వకార్యంబున తక్షిలు రగని కనలుచుండెదరు కపటముతై తెంచి
ఘనపితృగురువిప్రనికాయంబున్ గనుగొందురు లఘుపతిన నిశంబున్
గని మోహావశమున ద్రోహులగుచు మనక నశింతురు ఘనులనుపైరము
హరికథా సుజన వరసంగతులన్ మరచుచు గురుతల్పగ దుర్మతులన్
జాతిజాతి భేదంబుల నిందింపుచు పరధనాపహరణారతి చెరింపుచు
గురుపరనిందాకరమతులగుచున్ దురితదంష్ట్ర వేష రుచిరులగుచున్
పరమాంగతియగు ఖలజన విధముల్ సరవిపరతెంచంగా నధముల్
తెలియంగ కృత త్రేత ద్వాపరములవే గాయ ధర్మములు విను సోదర
కలియుగమున నికేరంబు ద్వాత్రింశ ఖలులుండెదర ధికము దుర్వ్రాత్రిన్
వినుచు రవో పరజనహింస సమమౌ ఘనధర్మమువే దనిశము నిజమౌ
గనిపరజన పీడనమున కన్నన్ జనన ధర్మమెంచగ వేరెన్నన్
దోహా. అని వేదపురాణాదులను వినబడుచుండును జాలి
ననిశము రామ భక్తి జను ... రక్షింతురు లోల
చా. మనుజుడెవరయిన ఘనులకు పేదల్ గానమేని పోనియని యజ్ఞాదుల్
తనుయమునుండట కృధ దంష్ట్రాలిన్ బనిగొని దండింతురు గదపాలిన్
అనుభావిను మాశాంశు ఫలముల్ గాన నిడనే కర్త నను నిజముల్
గను నాలేడి గన్నాని చరిపియించున్ తనుకర్మంబులగాన కవ్యాజించున్
సురనరసిద్ధ ఖచరులారాతిన్ కరమున నక్షింతురు సంప్రీతిన్
వరసద సద్భావము వెలిగినవా తరయుడు సంసారాంత్రి నెరుగవా.

దోహా. విను తమ్ముఁడ! గుణదోషంబుల్ ఘన తత్త్వంబున గాంచ
నెనయుగ మాయాకృతము వెయరానని తగ్గ మరసి దలంచ

చౌ. అనిదెలిపెడి రాముని వాక్యంబుల్ విని తమ్ములు ముగురును మోదంబుల్
గాని మాటికిని నయంతోలన్నై వినతులయి జెలఁగిర ఘనతేజాలన్
గొనె హర్షము రాముని గని పొలన్ హనుమంతుఁడు హృదయంబున జాలన్
తన రఘువరుఁడు పృథ్వనుజాదులతో ఘనమందిరమునకు నేగెనవింతో
అను దినము సనాతన కథ వెల్లన్ వినుపించుచు ననుజులు విలసిల్లన్
మనిరిటు నారదమునిదిన దినమున్ జనుదెంచుచు రాముని గనిమనమున్
జెలఁగగా నతులు చేయుచు బాగడుచు నల బ్రహ్మలోకము రయము నరుగుచు
జలజజుతో రాముని లీలలు వెల్లన్ దెలిపెను జాఁడుం గీర్తిని విలసిల్లన్
సనకాదులింపెసగ నారదుతో ననిరి రామకథ విని వేడుకతో
ననఘు తేనివిమాంక ముద్దుజాలన్ వినుపింపవె రాముని ఘనపొలన్

దోహా. అని సనకాదులు నారద సన్మునిప్రార్థన మొనర్ప
తనివి నతఁడు హారకల తెరిగించె నవినిరతము దవిర్ప

చౌ. అలసనకాదులు ననవరతంబున్ వలప బ్రహ్మనిష్ఠులయి కరంబున్
తెలియు రామకథ విని హృద్భావిన్ దొలగించిరి ముందు గానుసమాధిన్

దోహా- బ్రహ్మపరులు శివసన్మతి జీవన్ముక్తులు గుణము విజాల
బ్రహ్మానందము తోరామ బ్రహ్మకథ వినిరి లోల

దోహా. మునులును ధ్యానము విడిచియుం గాముని చరితము విన్నంబుం (దో)
మనుజులు హరికథ వినరు న ) మహాశిలా హృదయులిం (దో)

చం. ఇతనాడు రాముడై ఖలిపించెన్ సకలజనులకెన సఖ్య స్థాపించెన్
ప్రకటము గా వారికి వచ్చియుంచెన్ సకలజ్ఞుడు విష్ణుడు కరుణగా పంచెన్
వినుడీ వెరా పురజనులు వచించెన్ గనమా కష్టమెక దగా వింతన్
గనము వలె విష్ణుతే గాడు సునేతన్ దన రచబెర దను దగగడు వొతిన్
ఎవడును మదాంధ్రకుని రవయి యుండున్ భువి నలి డేనాం కపును హితుండున్
నవసేవకుండను నమ్ముడు మారల తెవి విను డెవ్వయులెను నవ్వవారల్
నేనిపుడు కయు వనిలిచంచన్ భూని నివారింపుడు నయు మెంచన్
మానుషులను వసమస్తాంగ్యము ఒందన్ భూని దేవతలకై నను జెందన్
రానియట్టి సద్గుణ ధనములు నన్ గానక పరము నుగనే డెవడెన్నన్
వానికి దుఃఖము వశ్యము గాదున్ భూనియను సంతుపుడు నరియాదున్
వాడు కాలము సుకర్మము నీశ్వరు నిష్ఠ ధ్యానింద
గూడ వచించు నంగా నిలేన తెంబు ద్ధియు నడచి జెందె
ఈ విషయంబులు తెంపున సుఖముల్ గాంపు మానుషాంగ ముతను ఫలముల్
దేవలోకము ను దెలియగ మేలా భావి దుఃఖ మిడి బరగు నుబాల
గననామ సుపతను పున విషయములన్ గానుటయ వ్యాలెము నగానక విషయములన్
దినుటగాక వానికి శుభమగునే మతి విడిచక వయును గానదగునె
వయు రశాతి లక్ష్మీ వెరాజ నులుందున్ మతి చెడి రమియించి మాయను జెందున్
ఎవరేతా లక్ష్య వెరాయియుతుండై గతి చెడి తిరుగంగా సదయుండై
వారి తరుణా గాంచు నతారణ మూగా పరమము యునవే క్షత్రి బరగగా
నరలను పునదిగురుస్థవ జలధిన్ వరింప హేతువు తాననుగు సవిధిన్

దోహా. ఎవఁడో నరతనువున జెంది భవసాగరము తరించ
ఁడవని నతఁడు మందమతియును నాత్మఘాతియగునెంచ

చం. పవనతనయుని వరలక్షణంబున్ శంభుని గోరిన మను శివవచనంబున్
తవిలిమదినిష్టింతముగా వ్రాస్యము నవహరమగు ముక్తి వేవహింపుము
గనము ద్భక్తి సుఖంబులతెల్లన్ వినుసులక్ష మార్గమునిత్రలకు వెల్లన్
ఘనపురాణములఖండముగాగన్ వినుతించుము గదవేవేగన్
దనరజ్ఞానమొంతయును నగమంబై గనముకతిన సాధననిచయంబై
ఘనతరవిష్ణునికాయము తోండై జనుచుదానికింటెను సులభంబై
దనుమద్భక్తిని దగులనివారిన్ తగనమింతయునా దలచెదదారిన్
మగులపుణ్యములు మొయిగొని నంతన్ మొనరి సత్సంగంబు దొరకెదిన్నన్
సుజనసంగమము జూపుడతన్నన్ నిజముమద్భక్తినెగడుదుగన్నన్
త్రిజగంబులనొకటి జెలగుపుణ్యము ద్విజసేవయగు ద్విజేయ మగణ్యము
ఆదిత్రోకరణశుద్ధి దనరె నేనిన్ త్రిదశులు ననువర్తింతురువానిన్
ముదము నకపటము మొలువకయుండన్ పదములవిప్రార్చనమతినిండన్

దోహా. ఉండవలయును జపముతగు హ్యాంబుండియినుడు శివభక్తి
దండివేత మద్భక్తి తేజాలుండువిదుండపరక్తి

చం. దెలుపునిలసుఖశక్తి మార్గమందున్ గలదే క్రమమొకఁటియునునెందున్
దలప యోగమును తపము పవాసంబులును తలంపదుసరళయుగునాసన్
మనమునకపటముగానకనశింతన్ గానియద్గాలాంచ కాంతుంతమింతన్
గానినవాఁడునాతుచ్ఛతుండనఁగా జనువిను ఋక నేమనదగ దనగా

విని విశ్వాసముగా నుయిదె జాయుంగన దానవ స్వ్యేదనగుచు మేలున్
దనరింయునట్టి జనుతేరా వైరంబును గానడెవ్వండును తమిమీరన్
శ్రీతి నతేడా శల జెందక చాంగున్ తతేఛ్ఛయ మొందక తానుశైలంగున్
తల దిశలు సంతతి సుఖము సంగున్ మతి నానందాంబుధిం దేలు యొసగున్
ఎవడెల మాన రహితత్వ మొందున్ ఛంవి గృహాతర్మములవదలి యొందున్
దవ్రలక పాపముల విసర్జించుచును చవిగాని సజ్జన సంగతి గాంచును
కామక్రోధ వికారము లొందక భూరామి విషయముల పొందికలెంచక
భ్రామి స్వర్గ మపవర్గాదికముల్ భూమి మర్త్యాదులు గతిచాలించి సంస్కృతముల్
నను జెందింపుచునా పై భక్తిన్ ఘనముగ దుస్తర్కముల విరక్తిన్
గనిశరుడుగాత తసుమ ద్గుణముల్ వినుతింపుచు మద్ఘన నామ తతముల్
జోహర్. స్మరియించుచు నుమ మహామద వెగా హరలుడుగా తల్కొలించు
గరిమ నతడు సుఖియగు నతడు పరమగతిగ నను గాంచు.

చం. అవ్వ్యాలేన మముల గున నవ్వ్యాభ్యం పాదయుల్ తెంమరు మిగులు విని గూర్భ్రితి పాయుల్
తమిరామునిపాదముల తనైుకర్రం వ్రమలు విడిచి తద్భక్తి నిచాకీరతి
తలి దండ్రులు గురువులు హింతులయినా తలపనావెగద దయరానిధానా
కలప్రాణంబులున్ ప్రియముగా నలరవిష్ణుండవావెలవిని గనగా
కారామవినుశరీరము ధనముల్ సార గృహంబులు సంతతసౌఖ్యముల్
ధారనావె యాత్రి నిహారియుంచన్ గోరి శిక్షించు తెంటివి మెంచన్
నా వ్రదుఃఖ మఱచే విభ్వులయినా నా విధిబ్రాతియరె యిలగురులయినా
భావించుపిత్రభ్రాతృప్రముఖుల్ దేవా స్వార్థరతెంగద నుముఖుల్

రాము! నావకారణముగ జనముల్ ప్రేమబ్రోతువు పగవాని మహీజనముల్
వేమరు స్వార్థాన్వేషణబుద్ధిన్ నామాయఁబడి నెగడరు సిద్ధిన్
అనువారల ప్రేమాతిశయోక్తిన్ విని రాముఁడు మదిఁ గానె ననురక్తిన్
జనులెల్ల నిజగృహంబులకున్ జనిరలరుచు నాలేని పలుకులకున్

దో॥ గిరిజ సచ్చిదానంద బ్రహ్మరూప ప్రౌఢగురు రాముండు
ధరఁ బాలింపన మోద్య జనమరయ తృప్తి పొందెనుండు

చౌపాయి. ఘనుఁడట వసిష్ఠముని జనుదెంచెన్ తనివి రామవరదునిఁ దగఁ గాంచెన్
గని రాముండా లేని పాదంబుల్ తనకడిగి జల్లుకొని యమ తదంబుల్
కరపుటమున రాఘవునకు ప్రాతిన్ బరఁగ వసిష్ఠుఁడు బల్కెఁ బ్రసుఖలోన్
కరుణాకర రాఘవశుభ్రకామా తరి నాదొక ప్రార్థన విను రామా
ధరలోకవరా చరణము గంటిన్ హరి నామది మోహముగ్గైకొంటిన్
కరము నామహిమ గన్నన వశమా బాలిబాలి వేదంబులకున్ పరమా
అరయ ద్నావన్నిహిమా లీశయంబున్ వరదేవి యగ నావశమె నిజంబున్
పురోహితంబు నింద్యము యున్ పురాణాగమంబులు వచియించున్
అది యొదిగి యునే వదులు కొనంగన్ మదిదలచి హరిని మురలిగసంగన్
ముదమున పరమాత్ముండే తుల మందుదయించునునే నాఁగి తద్గతమున్

దో॥ మహాత్మ్యలాంశ మొందెదననుచు మదిగని యుతుపోనంటి
మహిమోనాదులు గనరాని మహిమ నిస్పృహుఁడగంటి.

చౌ. తపో యోగములు జపదానంబుల్ విపుల క్రతువు వతిలు ధర్మంబుల్
కృపాదికములు తీయా పథమందున్ విపుల పురాణములు వెలుగొందున్.

అట్టి సకల పుణ్యంబులవెల్లన్ గట్టిఫలంబొందఁగ నేమివల్లన్
బట్టిన మీఁద భక్తియె గానన్ దట్టిన బహు సాధనములకైనన్
మలములు జను నేమల వార్జన చేతనైన లలి జను నే ఘృతము జలములచేతన్ ?
దళరుణ భవ ద్వార భక్తి జలములఁ వెలిగఁ జనునె మదివెలసెడి మలముల్
భగవత్కథాబ్జ భక్తి వెలయుండున్ తగునే వడిమ వాఁడె ధన్యుఁడు జూడన్
మిగుల పండితుఁడు మేలగు వాఁడున్ సుగుణా వంతుఁడు ను సంజ్ఞానుండున్
దోహ్య. దేవవరము గోరెద నుత్పత్తిన దేశ్చి యొసగు మది జాల

నే వేళ భవ త్పరభక్తి నిత్య ప్రతీక్షవమున నేలు

చం. అనిలసుతుఁడా తనిమనమున నతన తనరించు తేజాచై విరాజిల్లు గృహమున తాన్
హనుమంతుఁడు భరతాదులనంతన్ వసనుగొలువగా తత్పురి చెంతన్
జనిచా హస్తలము ననిశ్చితమున్ గానియు రంగరథ వంజిరఫ్రగమిన
దనర దెచ్చి గోరెఁగనె నయము రతిన తనవారలకిచ్చిను గడు ప్రీతిన్
ఘనసలేఖ సహారాగవ నంబున్ గనజనెగామునుఁడు గొనిమోదంబున్
తనివిని భరతుఁడుం తన వేలంబున్ దనరి చెనా స్మరణాంగనమలంబున్
ఘనుఁడు విభుండు బటనుపవసించెన్ తననుజ శ్రీయము ననుసేవించెన్
తనుపవనజుండు వ్యజనమునవాచెన్ తనప్పలకలు నే ప్రేలము దోచెన్
విష్ణు పార్వతియా హనుమంతుననుకున్ గనుఁగొననగా భాగ్యవంతుఁడెనెవన్
దనరగ వేరుగదా విష్ణుపదముల్ గననందురు నై తెను దురుముదముల్
దోహ్య. విని విష్ణుఁడు స్వముఖంబున్నై వాపనిసేవ వర్ణించు
వానికే సముతో ధర వేలో వాక్యము నేమ్మదినుంచు.

ద్వి॥ అప్పుడు నారదుండనె ముని యోగివరుసు దెంచె విశ్వసనూంచ
విప్రులవాణిగాని విశ్వంసుణముల్ వినుతింపుచు తేమిమించ

చం. గని నారదుఁడిట్లనె శ్రీరామా గనుము నను కృపాంగవేగుండ రామా
నిను నాలాంబుజ కనకాభాంగున్ మునిమనోంబుజాంతే నిలయభృంగున్
దానవబల విధ్వంసన కారున్ మానిజనానందు నఘదూరున్
జానకీమయూరీ నవమేఘున్ దీనసుజన సంత్రాణ నమోఘున్
శరదాంష శాదిఖండన దక్షున్ విరాధమదయుతే కరిహర్యక్షున్
ధరాభార శాంత కరణశీలున్ హరిదంతేస్థిత యశోవిశాలున్
గురుదశరథకుల తమదశకంతున్ పురాణపురుష విష్ణుని గతశంకున్
సురవినిసన్నుత శుభకర నామున్ ధరతవిమల హరువరుణధామున్
కలితవాలివదక్షండుచండున్ నలినమోమదనాశున ఖండున్
వెలసిన శ్రీమన్ నిత్యంబు వెన్నన్ మొలిచ నర్చత్రైని మొక్కెద నిన్నున్

ద్వి॥ అని నారదముని రాముని ప్రేమాతిశయమున నుతించి
తనమది విశ్వంబంతయు బుద్ధాత్మని లోకముజనె వెంచి

చం. సరసతగిరిరాజవరకుమారీ గంమనందారీ చనగతిసుకుమారి
పరమమైనయీ చరితము నాకున్ సరవి దెల్పితే నిజంబుగ నాకున్
దెలియదు శీలతైలాటి పరిమితాంతై దలరురామచరితామనంతంబై
లలిని దానిశారదయును వేదంబులును దెలియ లేవు గదామాందన
~~ఆ~~రాముని గుణవారంబున కున్ నారాతిజన్మ చయముల కున్ కథలకున్
సారమగ ననంతము వేదన్నన్ గోరుచులెక్కన్ గొన తేరెన్న్

పారితోషికములనువసుధారజతముల్ మీరఁగనొసంగ మెయివేనినుతియున్
పేరుమోనిరఘువీరునిగుణంబుల్ సారముజెప్ప జాలమతిశ్రీమల్
విమలచరితమిది వినువారెల్లన్ శమితకలుషులై సమ్మతివల్లన్
క్రమమునహరిపదకమలజభక్తిన్ సమకూర్చి గాంతురమిత విరక్తిన్
వినుముపవిత్రంబిదు సకలంబు నాగతిన్ గనదెప్పెను కాంతన్ శ్రీకంఠుడు దృఢతిన్
దనరునందు కొంతగ్రోల్చినాడన్ విననేమి కోరెదనలమితోగూడన్
భవానియాంత దృతమియింపెన్ శివ సమ్ముదు పాత్రులుపాంచెన్
తవిలిరామచరితంబునందింటెన్ నవగతినై ధన్యునగుచునుంటిన్
ఓ మహేశ్వ తత్త్వలగ్నకేనాందితి నాశ్వప వెలుగ
రామచంద్ర సచ్చరితపాదమునువిసుట నైతనే లల

౧౦౦ దోహ౹. రామనామసుధ గ్రోవింపెన్ మోమునుచందురునవల్లి
ప్రేమజనదుకర్ణాంజలి ద్రావితి నేంతయురంజిల్లి... ౧౦౧ యాం. ప్రతి

౧౦౨ చా. ధరజనుపాల్ దశరథి తలంపన్ వరహరికథ నాదగదలంపన్
కరమజడులాత్మఘాతులుపాతకలన్ గురుద్రోహులుకుజనులుదుర్న

౧౦౩ దోహ౹. నరులలోనపామరులుమనైరా హరిరామకథను విన్న
బరివైరాగ్యంతురుకర్ణములన్ బరికినపూరుషుతిన

౧౦౪ శా. శ్రీకరుడుదయచేహరియశమున శ్రీకంఠముగ విశరగనుముదమున్
కాంతకృష్ణసుండియుగరుడుసగొప్పగ నేకథ చెప్పెనో యాకథనొప్పగ
౧౦౫ ఘనమగుమీదయతలచి వింటిన్ దనరారగసంతసమునుగంటిన్
వినవలయునెన్ని విధములనయినన్ గనరామచరితమునుత్తమమౌనన

రంగ్రచెంపాయి. రామకథలు వినఁగా మది తృప్తిన్
బ్రాముపారు లెద్రుసవిఘ్నపాత్రిన్
లొంమసు వెరుఁగరు లేకన ఓఁ దెలియన్
భూమిని ఖచన్ముక్తి తె వెలయన్.

ఆంధ్రభాషా రచితే రామాయణముత్తరకాండః.

శ్రీ మహాగణాధిపతయే నమః.

Transcribed from the Ms of the Maharajah's Sanskrit Library, Vizianagaram, Viz [illegible] in the year 1912 – [illegible]

Compared with the original [illegible]

[illegible signature]

[illegible signature]
2. 2. 20